

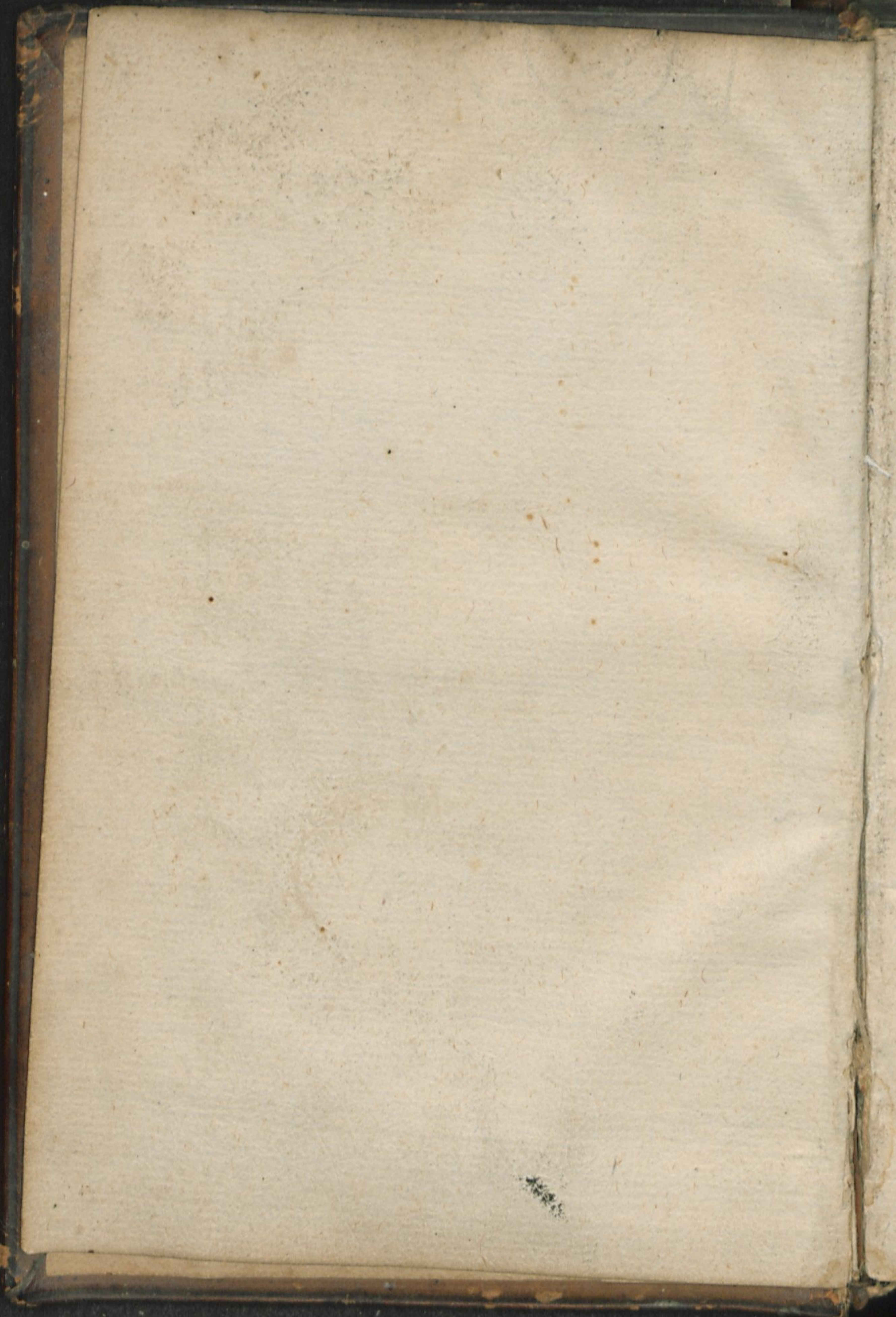
ENEAS SIL

VIVS

1529

16. 2.

AENEAE SILVII SENEN-
sis de Bohemorū origine ac gestis histo-
ria, uariarū rerū narrationem com-
plectens. Cui nunc primum copiosus
accessit index, quo facilius studioso le-
ctori sit obuiam, quicquid de una
quaq; re, cuius in hoc libello
fit mentio, scire de-
siderat.

Coloniae apud Heronem Alopeaum
Anno M. D. XXIIII. Mense
Octobri.

Wolfgang Beyse.
Ba. Guat. 1565.

AR LECTOREM.

Abes iam denuo, Candide lector,
Aeneae Siluij de Bohemorum origi-
ne, atq; gentis illius gestis, moribus,
ac institutis libellum: qui nunc ante
aliquot annos (nescio quo autore) ty-
pis erat excusus: sed adeo cōfuse tantaq; incuria, ut præ-
ter alia uitia, quibus fere innumeris erat conspurcatus,
nulla orthographia, nulla distinctio eēt obseruata: Hūc
nuper accepimus, sed cum iam postridie prælis esset red-
dendus. Curauimus itaq; inter imprimendum pro no-
stra Virili, ut aliquanto emaculatioꝝ quam ante exiret.
Cæterum quia temporis breuitas uetuit nos omnia per-
scrutari, petimus si qua adhuc menda occurrat, æqui bo-
niq; consulas. Nos quoq; inter relegendum non
nullas inuenimus: quas, ne forte legentis
animum ancipitem redderent, ad
calcem indicis curauis ad-
ijcendas. Vale.

INDEX:

ELENCHVS CAPI-	De Grezomislao, q̄ & Neclā-
tum historiae Bohemicae.	dctus ē, octauo Bohemorū
De situ regionis Bohemicae,	duce, & graui bello qđ ges-
de fluminibus eiusdē, & ci-	sit cum patruo suo Vratis-
uitatibus, ac Bohemorum	lao. cap. 10
moribus. cap. 1.	De infidelitate Duringi, qui
De origine gentis Bohemorū	Vratislai filiū sibi commis-
cap. 2	sus interfecit, ac iustam de-
De Zechio primo duce Bohe-	dit poenam. cap. 11
miae. cap. 3	De Nostirico nono & Bors-
De Croco secundo Bohemo-	uoio decimo Bohemorū du-
rum duce. cap. 4	abus, qui & ultimus Paga-
De Libuſa filia Croci, quae	norū ducū fuit, & tandem
pluribus annis rexit Bohe-	cū uxore sua fidem Christi
miam. cap. 5	suscipiens baptisatus ē. c. 12
De Primislao tertio Bohemo-	De situ Morauiae & Suatoco-
rum duce. cap. 6	pio penultimo rege eiusdē,
De puella Valasca quae primū	qui & primus Christianus
patum Bohemiae more Ama-	inter reges Morauiae fuit.
zonum septennio potenter	cap. 13
obtinuit. ca. 7	De Spitigneo undecimo ac Vra-
De puella Sarca, quō dolose	dislao duodecimo Bohe-
nobilem Stiradum decepit,	morum duabus. cap. 14
mortiq; tradiderit. ca. 8	De sancto Venceslao martyre
De Nimislao quarto ac Mna-	tertiodecimo, & fratre suo
to quinto, Voraq; sexto,	Boleslao quartodecimo Bohe-
necnon Vinslao septimo Bo-	morū duabus. cap. 15
hemorū duabus. ca. 9	a 2 De Bo

I N D E X.

De Boleslao quīto decio Bohe- morū duce. ca. 16	De Sobieslao uicesimosexto & Frederico uicesimossepti- mo, necnō Conrado uicesi- mo octauo, ac Bizetislao ui- cesimonono, atq; Venceslao tricesimo Bohemorum duā bus. cap. 25.
De Boleslao sextodecimo Bo- hemorū duce. ca. 17	De Primislao tricesimoprio Bohemorū duce & rege se- cundo. cap. 26
De Vdalrico septimodecio Bo- hemorum duce. cap. 18	De Venceslao Bohemorū re- ge quarto, & de Othoaro Bohemorū rege qnto. 27.
De Bisetislao decio octauo Bo- hemorum duce. ca. 19	De sctō Venceslao Bohemo- rū rege sexto. ca. 28
De Spitigneo decio nono Bo- hemorū duce. cap. 20.	De Venceslao Bohemorū re- ge septimo. cap. 29
De Vratislao uicesimo Bohe- morū duce. ca. 21	De Rodolpho Bohemorū re- ge octauo. cap. 30
Vratislaus dux Magūtiae ī re- gē creatur p̄ Henricum im- patorē quartū, regnoq; Bo- hemie Poloniā, Slesia, Lu- sacia, Morauiamq; adiecit. cap. 22	De Henrico Bohemorū rege nono. cap. 31
De Conrado uicesimo primo, Bisetislao uicesimoscaundo ac Boleslao uicesimotertio, necnon Borziuislao uicesi- mo quarto Bohemorū duā- bus. cap. 23	De Ioanne Bohemorum rege decimo. cap. 32
De Vladislao uicesimo quinto Bohemorū duce & rege ter- tio. cap. 24	De Carolo Bohemorum rege undecimo, qui & postea Ro- manorū ipator factus Caro- lus quartus dictus ē. ca. 33
	De Vena-

I N D E X.

- De Venceslao Bohemorū rege duodecimo, qui & Rex Romanorū extitit. α. 34
- De perfida secta Hussitarum & dānatis articulis professionis illius. cap. 35
- De Iohanne Hus & Hieronymo heresiarchis, in Constantien. cō alio igni traditis. 36
- De morte Vēeslai regis. 37
- De Iohanne Zischa hereticorū Hussitarū capitaneo, ī armis strenuissimo. α. 38
- De Sigismundo Bohemorum rege tertio decimo & Romanorū imperatore. α. 39
- De ciuitate Thabor & extruptione eius: fratribusq; Thaboritis. cap. 40
- De Adamitis Hereticis. α. 41
- Quo Sigismundus Bohemiā ingressus Coronā regni accepit, minusq; felici ter pugnauerit. cap. 42
- De Orebitis hereticis. α. 43
- De multis praelijs & uictorijs Iohānis Zischa. α. 44
- De Iohāne Rochezana presbytero heretico. α. 45
- De morte Iohānis Zischa. 46
- De Orphanis hereticis, qui se post mortem Zischa separauerūt a Thaboritis. 47
- De expeditione in Bohemiam cōtra hereticos & rebelles p Martinū papā quintū instituta, & de infelici pugna cōtra eosdē. α. 48
- De inchoatiōe Basiliēsis concilij, & uocatione Bohemorū ad ipsum conciliū: ut fidei suarōnē redderēt. α. 49
- Oratō Iuliani Cardinalis ad Bohemorū legatos. Responsumq; eorundem. α. 50
- De uictoria Bohemorum fidelium, & debellatione mortēq; Procopij ac aliorum hereticorum. α. 51
- Quomodo Sigismundus Romae coronatus post multas dissensiones & bella cū pace & gaudio a Bohemis suscipitur. cap. 52

4 3 De morte

I N D E X.

De morte Sigismundi imperatoris, & quem reliquerit in testamento heredem c. 53 De sepultura Sigismundi imperatoris c. 54 De Alberto Bohemorum rege quartodecimo, & etiam Romanorum rege c. 55 De morte Alberti incliti regis c. 56 Quo Bohemi post mortem Alberti eligunt in regem Albertum Baioariae ducem, sed electioni consentire noluit c. 57 De Ladislao infante, Bohemorum rege quodecimo c. 58 De morte Barbarae imperatricis, uxoris Sigismundi c. 59 Quo Austriales Ladislaum regem ab imperatore petentes: non exauditi bellum mouerunt: nouamque ciuitatem obsident c. 60 De electione comitis Cilie & priuatione administra-	tionis suae c. 61 De coronatione regis Ladislai cap. 62 De reductione Vlcra comitis, & restitutione administrationis sibi factae c. 63 De dolo comitis Cilie Iohannem Huniadem ab administratione regni Hungariae cupientis amouere c. 64 De cruce signatis, & pugna eorum contra Thurcas, uictoriaque apud Albam in Hungaria habitis c. 65 De interfectione comitis Cilie per Ladislaum Huniadis filium patrata c. 66 De laude Iohannis Huniadis per regem Ladislaum pronuntiata cap. 67 De captiuitate filiorum Iohannis Huniadis, & de collatione Ladislai filij senioris cap. 68 De coniuge regi tradenda c. 69 De

I N D E X.

De infirmitate & morte La-	Albia auaritia co.	70
dislai regis ca.	Atrox bellū ante nouā ciuita-	70
De opiniōe & causa infirmi-	tē cōmittitur co.	151
tatis & mortis regie ca.	B	
De Georgio Poggiebrado re-	Baioarij co.	5
ge Bohemo. sextodecimo. 72	Barbara imperatrix mulier	
FINIS Elenchi	impudiciſſima moritur co.	
CAPITVM.		149
INDEX RE-	Basiliense cōaliū co.	108
rum ac noīum magis me-	Bedrius presbyter co.	102
morabiliū, quorū in hoc	Bohemiae situs co.	5
libro fit mentio.	Bohemiae longitudo ac latitudo	
Adamitæ heretia co.	do	ibidem
Adelbertus Stratiquati futu-	Balteum mare co.	50
rā calamitatē prædiat co.	Bohe. olī Theotonia co.	8
Aduocati co.	Bohemorum origo co.	9
Auguriū frondētis stimuli	Bohemia uirginibus tributa	
Albis fluuius co. 6 (co. 15)	ria co.	23
Albertus Bohemiae rex ded-	Bohemi uictoria potiuntur	
mus quartus co.	co.	27
Albertus Cæsar interfectus	Bohemorum legati ad Basi-	
co.	licensem synodum miſſi	
Alnus Duringa dicta co.	co.	109
Amazones co.	Borsiuoius ad Bap̄tismi gra-	
Angeli uifi Venceslawm pu-	tiam perductus Christi fi-	
gnantem protegentes co.	dem suscipit co.	29
	Boleslaus co.	33
	Belega	

I N D E X.

Boleslaus morbo cōsumptus	Cereuisia co.	7
interijt co.	Chezip co.	10
Boleslaus iunior maioris fi-	Chilianus histrio Poggiebra	
lius co.	aium de sacris sapienter in	
Boleslaus tertius, iunioris fi	terrogat co:	162
lius co.	Cocharis co.	28
Bozzena co.	Communio sub utraq; specie	
Bizetislaus ibidem, & co.	co. 70	
	Comes Cilie per Ladislaum	
Boleslai Cygnei obitus	Huniadis filium interfia-	
Brela co.	tur co.	175
Brelum	ibidem	
Broda co.	Conradus uicesimus primus	
Buduiäum co.	dux Bohemie co.	48
Budinge	ibidem	
	C.	
Calcei ex querno robore co.	Crocuaia co.	13
	Crocus co.	12
Candelabrũ Salomonis co.	Cunisbergiũ urbs a quo edi-	
	ficata co.	51
	Cuthna Crumena Antichri-	
	sti uocata co.	91
Capistranus glorie cupidus	Cyrillus a Romano pontifi-	
co. 173	cæ impetrat, ut in sacrificio	
Carolus rex Bohemorũ co.	diuino Sclauorum lingua	
	sibi liceat uti co.	32
	D.	
Caroli somniũ	ibidem	
Cathedralis ecclesia Prage	Dalphini mors co.	62
	Dieuizum co	19
	co. 34	
	Deuizum apitur co.	24
	Diti-	

I N D E X.

Ditimarus co.	36	Grezomislauſ ignauus et timidus co.	25
Drobonucia co.	32		
Duringus ſuae perfidiae dat poenam co.	29	H	
E		Hebraei omnium mortalium antiquiſſimi co.	9
Eadium ciuitas co.	7	Henricus ſeptimus co.	58
Egra fluuius co.	6	Herania ſylua co.	5
Eizingeri conſilium de comite Ciliae pellendo co.	155	Homines quare dicantur mortales co.	1
Eizingerus exilium quaerit co.	165	Hus quid ſignificet co.	66
Emondori co.	8	Huſſitarum factio co.	65
F		Huſſitaru dogmata co.	67
Foetor dentibus inimicus co.	93	I	
Fraudes uirginum co.	20	Ianure co.	38
G		Iaranurus in episcopum ordinatus Gebardi nomen accipit co.	45
Gaspar Slichius, uir eloquens et fortunatus co.	128	Iglaria co.	7
Gaudentius potifex creatur co.	37	Iohannis Vuycleui libri co.	65
Georgius Palotius co.	136	Iohannes Hus co.	66
Georgius Giſera co.	143	Iohannis Vuicleui libri commentur co.	69
Georgius Poggiebraeus rex pronunciat co.	189	Iohannes et Hieronymus igni traduntur co.	73
Germaniae terminus co.	6	Iohannes Zifcha co.	79
Greziium ciuitas co.	7	Imperator cum ſuis electoribus	
		a 5	bus

I N D E X.

bus Bohemiam infestis si-	susapit co.	29	
gnis adoritur co.	90	Ludmilla pater co.	32
Iohannes Rochezana co.	98	Luna ciuitas co.	7
Iohannes Smiricheus pro-		Lupus presbyter co.	115
pria sn̄a dānatur co.	154	Lusnīcium co.	6
Iohannis Huniadis laus per		M	
Ladislauum co.	176	Mainardus moritur co.	143
Iuliani ad fortitudinem ex-		Malada co.	20
hortatio co.	106	Marchio Misnensis co.	37
Iuliani ad Bohemorum lega-		Medo co.	21 & 22
tos oratio co.	110	Mensa ferrea co.	16
Iudeorū strages co.	64	Methodius co.	31
Iutha co.	40	Milada co.	36
Iutha Venceslai cōiūx co.	55	Misa co.	6
Iuuenis pro hostia cesus co.		Misnenses co.	5
	27	Mithildis uirgo co.	46
L		Mnata co.	25
Ladislauus gladio truncatur		Morauī ubi morantur co.	5
	co. 179		& 29
Lancosargi co.	8	Moraua amnis co.	30
Leopoldus co.	46	Multauia fluuius co.	6
Libussa co.	13	N	
Libus castellum co.	17	Natura quid sit co.	1
Licius amnis co.	119	Neclam co.	25 & 26
Litemesce co.	7	Nimislaus co.	25
Litomerīcium	ibidem	Nodea co.	20
Ludmilla fidem Christianam		Noua Praga quam nouam ci-	
		uitatem	

I N D E X.

<i>uitatem ibi uocat</i> co. 7	<i>Potētia faale damnatur, dif</i>
O	<i>fiāle abijatur</i> co. 166
<i>Odera fluuius</i> co. 6	<i>Praga ciuitas</i> co. 6
<i>Orebite heretia</i> co. 88	<i>Praga unde nomen acceperit</i>
<i>Oratio per legatos Frederi-</i>	co. 17
<i>ci imperatoris ad Bohemos</i>	<i>Praga per proditiōē captā</i>
co. 146	co. 143
<i>Orlioze</i> co. 6	<i>Præstigia quid possint</i> co.
<i>Orphani</i> co. 100	27 & 28
<i>Othocarus rex Bohemorum</i>	<i>Prichicho Elenotensis</i> co.
co. 50	104
<i>Othocarus occiditur</i> co. 54	<i>Primislaus agricola a Bohe-</i>
<i>Otho</i> co. 46	<i>mis in regem eligitur</i> co.
<i>Oxouia ciuitas Angliæ</i> co.	15
65	<i>Primislaus Valasam do-</i>
P	<i>lofis literis decipit</i> co.
<i>Parua Praga</i> co. 6	24
<i>Patrimonium Petri unde ha-</i>	<i>Procopius maior occiditur</i>
<i>beat ortum</i> co. 46	co. 117
<i>Pelzina</i> co. 7	<i>Procopius minor occiditur</i>
<i>Petrus Dresensis</i> co. 69	ibidem
<i>Pichardus</i> co. 85	R
<i>Podius comes Venæslai</i> co.	<i>Radga</i> co. 20
33	<i>Rasāa</i> co. 136
<i>Poggebraaium ciuitas</i> co.	<i>Rochezana oppidum</i> co. 98
7	<i>Rodolphus rex constitutus</i>
<i>Polonia unde dicta</i> co. 12	co. 58
	<i>Rudee</i>

I N D E

Rudericus Burgēsis episcopus	co. 135	Suatatia	co. 20
		Suatana regina	co. 47
S.		Suatocopius	co. 30
Sarca Stiradum fraudibus circūuenit	co. 21. et. 22	Subinco archiepiscopus	co. 70
Saxones	co. 5.	Sueui	co. 8.
Saxōiae duces iuxta Aufschā magnā cladē passi	co. 96	T.	
Sclauoni	co. 9	Tēpla in Bohahemia ornatiſſima	co. 75
Sclerāus	co. 26	Thabor	co. 7
Sennonēs	co. 8	Thaboritæ hereticæ	co. 83
Sicera	co. 7	Thaboritæ & Orphani in horreis inclusi cōburūtur	co. 118
Sigismundus rex Bohemorum	co. 81	Thaurinū oppidū, alio noīe Alba	co. 170. & 171
Sigismūduſ ſepelitur	co. 129	Therba	co. 13
Slagenuer diū	co. 7	Thuringi	co. 5
Slamboriū	co. 32	Thurcarum fuga	co. 172
Sleſitæ	co. 5	Tristana	co. 20
Sōniū Primislai	co. 18	V.	
Spitigneus undecimus Bohemorum dux	co. 32	Valaſca puella	co. 17
Spitigneus decimus nonus Bohemorum dux	co. 44	Valaſca ſoāas hortatur ad occidendum mares	co. 19
Stiltiuergiū oppidū	co. 106	Valaſca occiditur	co. 24
Stiradus rotæ ſupplicio necatur	co. 23	Vdalricus decimus ſeptimus Bohemorum dux	co. 39
Stratiquas	co. 36	Ven	

I N D E X

Venceslaus	co. 33	Vlma	co. 119
Venceslaus ab angelis in pu- gna protectus	co. 34	Vlricius comes ab exilio ma- gnifice reuocatur	co. 165
Venceslaus a fratre necatur	co. 35	Voräus	co. 25
Venceslaus inter martyres receptus	ibidem	Vradislaus	co. 32
Venceslaus Bohemorū rex	co. 54	Vratislauia	co. 26
Venceslai post mortem ap- paratio	co. 56	Vratiläus	co. 25
Venceslai Iunioris interitus	co. 57	Vradiläus dux Maguntiae rex creatur	co. 46
Venceslai ignauia	co. 64	Vxoris ad Otthocarum pro- brosa oratio	co. 52
Vetus Praga	co. 6	Z.	
Vinslaus	co. 25	Zastana	co. 20
Virgines apud Bohemos ui- rilia gesserunt	co. 18	Zaziorum ciuitas	co. 7
Virgines Bohemicos uiros prælio fugant	co. 20	Zechius Croatinus	co. 10
Viscella fluuius	co. 6	Zischæ uasfre cōsiliū	co. 83
Vladislaus uicesimusquin- tus Bohemorū dux	co. 48	Zischa oculo, quē unicū ha- buit priuatur	co. 90
		Zischæ oratio ad populum.	co. 97
		Zischæ mors	co. 99

Errata quæ inter relegendum occurrerunt.

*Colūna. 3. uersu. 23. pro Rochezane lege Rachezana
co. 18. uersu. 2. lege uendicemus. co. 22. uer. 15. mulie
ribus saluber. co. 24. uer. 2. uirtuti. co. 31. uer. 7. pro
His lege Is. co. 34. uer. 3. laæssito. c. 24. uer. 20. Impæ
tor. uer. 22. exeratu. co. 43. uer. 5. Bicliniēsium. uer.
11. uastarūt. co. 45. uer. 10. Iohāne. co. 58. uer. 9. pro re
pugnare lege regnare. co. 75. uer. 16. nouūq; uer. 23.
arāter. uer. 21. pro Nec lege Hec. co. 77. uer. 6. a regis
conspectu. co. 79. uer. 18. sedētes. co. 87. uer. 23. cū. co.
87. in fine lege zelus. co. 95. uer. 16. defensio. co. 123.
uer. 25. q̄ uoluntate. co. 124. uer. 13. uterētur. co. 129.
uer. 15. cōcordibus. uer. 16. legatis. co. 130. uer. 12. prē
cipēs. co. 134. uersu ultimo equis. co. 141. uer. 23. men
dicare. co. 162. uer. 24. plebe. co. 171. uer. 10. Thurea.
uer. 17. feroātate. Quod si quæ alia occurrant prudens
lector facile corriget.*

PRÆFA

TIO AENEAE SILVII TITVLI SAN

ctæ Sabinae Sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalis

Scnen. de origine Bohemorum, ad illustrissi

um principem, & dominum Al

fonsum regem Aragonum.

Nteritura esse quæq; nascuntur, atq; homines in primis, quos ea de causa mortales appellant, omnes norunt: plurimi damnant. Nam cur hominem natura finxit, cui negata immortalitate spacium breuissimū uitæ indulset, cornibus & ceruis quorum nihil intererat longissimum largita est æuū? Sed cui de naturæ operibus permissum, quam nihil esse aliud, quam deum uel dei decretum dixerim? Ego illud mihi persuadeo, nisi mors introisset in orbem terrarū, ex duobus alterum fuisse necessarium, aut terræ. s. quā incoleremus amplitudinem sine fine patuisse, aut humanam generationē interdictam. Nam quis mundi ambitus homines capiat, in horas absq; mortis periculo nascentes? Tot præterea calamitates hominem circumfiliūt, ut mori satius sit, quam uitam producere miseram. Optabant fortasse utcunq; uiuere, quis uitæ alterius adempta spes. Serui, & huiusmodi homines, mortem sibi aliquando consauerunt. At homini Christiano, qui deū fabricasse mundum constanter credit, nec dubitat illum

A gubernat

gubernare quæ condidit, iniquitatem quoque omnem ab eo alienam putat, sacri ueteres nouique sermones fidem faciunt: qui animas ex corporibus excedentes, in alia loca meare tradunt, in quis præmia pro benefactis, supplicia pro malefactis expendant: quamuis in hac mortali uita, et uiros bonos in aduersis rebus oppressos, et iniquos homines sæpe numero blandis fortunæ afflatibus in sublime raptos ærnimus, licet in omni gente, quæ sub cælo est hoc uidere: Bohemia tamen testimonio satis fuerit. In qua nostra ætate reiecta Romanæ ecclesiæ obedientia, conculcata parentum religione, sacerdotibus Christi occisis, fanis sanctorum dirutis, sine fide, sine bonis moribus, in latrocinijs, in adulterijs, in omni spurcicia uiuentes, aduersus potentissimos reges, innumerabiles populos, peritissimos duces, structissimos exercitus inuicti perstiterunt: ex quibus plerique ad hoc æui peruenere delicijs affluentibus, plerique cum diu ex arbitrio uixissent, non morbo, non gladio, ex hac luce, sed nature necessitate senio confecti abierunt: ut si nihil aliud quam præsentis uitæ cursum animo uoluas, beatos iudices, qui tot uictorijs potiti, apud suos cives charissimi, inter opes quamplurimas inoffensi morbis, quantum homini licet æuum produxere. Contra uero infelices dicas ac superis odiosos fuisse, qui pro lege patrum custodienda, pro ueritate, pro iustitia, pro honestate, aut in exilio

exilio pauperes obiere, aut in medio uitæ cursu rapti, ante ora suorum miserabili cruætu necati sunt. Sed uerissima est CHRISTIANAE religionis asser-
tio, quæ post uitam huius seculi, patere alteram asse-
rit, his qui religiose uixerunt iocundam & beatam: reliquis molestam & infelicem. Cui sententiæ & Iudei & Saraceni & Gentiles, & ipsi quoq; philo-
sophi consentiunt, quos ueri consaos & humane ui-
tæ magistros putant. Nemo homo est cui non insit aliquid boni: & id deus in terra & in hac transitoria uita remunerat. Neque enim mole malorum ob-
stante cœlestem conferre lucem potest. Vitia apud inferos plectuntur. Viris bonis, quis terra clausa est, cœlum patet. Peregrina in terris uirtus: in cœlo ciuis. Zischa igitur, Ciaccho, Ptasco, quos felices Bohemi credidere tot præliorum uictores, tan-
to imperio præditos, Coranda quoque & Iacobellus quibus ut apostolis CHRISTI, aut angelis e cœlo missis, populorum aures patuere, cum Procopijs pu-
gna cæsis, cum Ioanne ac Hieronymo Cōstantiæ in ma-
gna synodo igni damnatis, apud inferos pœnas dant temerariæ religionis: in æternumque dabunt. Eosque procul dubio ROCHEZANE sequetur. & qui ei ausultant, diuinæ legis temeratores: nisi ante finem uitæ suæ resipuerint. Viri constan-
tes, qui

tes, qui uel exilium uel carcerem uel cadem pro testamēto Christi fortiter pertulere, cum rege suo in caelo regnant, ex aliena uictoria triumphantes, quorum multa milia Bohemia tulit. Nam sicut Hussitarum insania Bohemicum nomen labefactauit: ita et fortium uirorum constantia illustrauit. Nec prouicia est, quæ tempore nostro plures Christi martyres quæ Bohemia produxerit. Inter quos equitem fuisse non est ambiguum, nobilibus parentibus ortū, quem captum ab Hussitis, ad motū ignibus, pedes primum, deinde tibias, mox genua coxasque, postremo reliquas corporis partes exuri passum, quam illorum insaniæ consentiret. Admiranda sunt quæ tempestate nostra inter Bohemos emerfere, siue pacem siue bellum recenseras. Mihi uero dum ualetudinis causa in balneis Viterbiensibus ago, procul ab negotijs curiæ, haud indigna cura uisa est, res Bohemicas scribere: atque hominibus nostris ex barbaris, quæ partim uidimus, partim uero auditu accepimus, digna memoratu nota efficere. Sunt enim multa quæ in communi nosse perutile est. Et dum cogito cuius potissimum nomini dedicem, tu primus occurris, qui seculum nostrum non doctrina solum ac bonis moribus, sed splendore quoque rerum gestarum exornas: et quasi clarissimum quoddam sidus illustras. Tibi ergo Bohemicam historiã dedico: Nam tuo nomini inscripta, facile cum rerum tuarum noticia, quas doctissimi celebrarunt, ad posteros transferetur: nam ego ab origine gentis in hanc usque ætatem, si deus dabit,

pro-

HISTORIA BOHEMICA. 5

producam. In qua & si uetera digna sunt memoria, illustriora tamen noua existimo: quæ tum certa, tum admirabilia sunt. Nec mea sententia regnum ullū est, in quo æuo nostro tot mutationes, tot bella, tot strages, tot miracula emerferint, quot Bohemia nobis ostendit. Hæc ego tuæ maiestati libens pandam. Vale: & quod ab homine deditissimo tibi mittitur, quodcumq; est legito boniq; consule.

Finis præfationis. Incipit historia Bohemica. Et primo de situ regiōis Bohemicæ, de flumibus eiusdem & ciuitatibus Ac de bohemorum moribus.

CAP. I.

Bohemia in solo Barbarico trans Danubium sita, Germaniæ portio est: aquilonis flatibus tota ferme exposita. Cuius ad orientem uergens latus Morauï obtinent & Slesitarum natio: septentrionem iidem Slesitæ ac Saxones qui & Misnenses & Thuringi appellantur. Ad occidentem Aduocatorum terra est Boioariorumq; regio. Meridionalem plagam tum Baiuarij, tum australes habet, qui ripas Danubij utraq; accolunt: nec alia Bohemiæ, quam Theutonum terra coniungitur. Regionis longitudo latitudoq; pene parem formam rotundam ferunt: cuius diametrum trium dierum itinere expedito pateat. Sylua uniuersam claudit, quam ueteres Heraniam uocauerunt: cuius & græci scriptores & latini

Hos alij Ba
uaros uocant

Herania
sylua.

A 3 meminere

- Albis.** meminervnt. Flumina quae terram irrigant uniuersa in Albim exonerantur. Hic in montibus exoriens, qui Bohemiam Morauiamq; disternat, mediã ferme prouinciam perlabitur, primo in occidentẽ, deinde in septentrionem uersus, ubi prouinciam relinquit, per angustias montium & abrupta conualliũ præceps Saxoniam petit: quã duas in ptes dirimens in oceanum fertur, ibiq; a rheno flumine aequo terrarum spacio distans. Quod pleriq; Germaniæ terminũ, Sarmatiæq; quondã dixerunt: sed nostra etate Oderã fluuiũ qui Slesiam intersecat, & ipsum Visellam Pruthenorum amnem Germania prætergressa Albim in alueo continet. Amnes alij quos Bohemi memorant, Orlioze quã aquilam signat, Egra qui ex noie oppidi quod alluit uocatur, in terra Aduocatorum exoriens apud Littomericiam Albi miscetur, sed
- Multauia.** cunctos Multauia excedit, qui metropolim regni Pragã influit: hic Saczanam et Lusniã & Misam & Albim
- Praga.** secũ trahit. Oppida toto regno mēorabilia. Praga regi pōtificiq; honesta sedes neq; mīor neq; ignobilior Etrusca Florentia, tris in ptes diuisa: quis nomina indidere, parua Pragam, ueterẽ, ac nouã. Parua sinistrũ latus Multa uiae fluminis occupat: colliq; coniugitur, in quo sita est regia, ac sancti Viti pontificale augustumq; templum. Vetus Praga in plano iacet: uniuersa magnificis operibus adornata. Inter quae praetoriũ & forũ & letam curiam, & collegium imperatoris Caroli, mirificis efferũt laudibus. Iugitur autem minori Prage lapideo ponte,

ponte, quatuor & uiginti arcuum. Nouam ciuitatem, a ueteri fossa disiungit profunda, utrinque munita muro: & in quam facile fluminis aqua deriuari potest. Hæc quoque ciuitas ampla est, & ad colles usque protenditur, quorum alterum sancti Caroli, alterum Sanctæ Catharine appellat: tertium Vissegradum, in arcis modum exædificatum, ubi & collegium est, cuius præpositum, & cancellarium regni & principem uocant. Post Pragam Litemesæ, altera in Bohemia pontificalis ciuitas, uicina Morauis, Cuthna quoque haud parui nominis habetur, ubi argenti inexhaustæ uenæ suffodiuntur, quamuis nostra ætate sæpius capta exhaustaque fuerit: & in ipsas argenti fodinas pluuias aquæ deriuatæ. Nec Buduicium contemnere oportet, quæ splendidum & munitum habet etiam nomen Slagenuerdium. Eadem Luna, & utraque broda, altera Bohemica, altera Theotonica: Budinge Colonia Litomerium, Poggiebraum, & quod reginis dotale dicunt, Graziium: potens insuper, & diutina obsidione memorabilis Pelzma, Zaziorumque ciuitas, & si Bohemice deris Iglaria, qua iter est in Morauiam. Postremo arx hæreticorum asylumque Thabor, memoria nostra ex ruinis alterius Hauschæ, difficili loco conditum oppidum, & ab Sigismundo Cesare ciuitatis honore donatum. Gelida prorsus regio, pisce atque armentis habundans, cum uolucris ferisque, frumeti ferax. Siera pro uino utitur: illi æruisiam uocant, quasi ex ære factum.

Litemesæ

Cuthna.

Buduicium

Slagenuerdium.

Thabor.

Siera.

Ceruisia

Bohemiam
olim Theoto-
nia.

factum. Ager toto regno optimus. Circa Zaxiū colles,
apud Litomeriaum, consiti uineis. Vinum quod nascitur
acerbum: ditiores ex Austria atq; Hungaria importato
utuntur. Sermo genti & Dalmatis unus. Mos uetus in
hanc usq; diem seruatur. In templis sermone Theotoni-
co plebes docent, in cœmeterijs bohémico, ubi secularium
presbyterorum collegia sunt, aut monachorum prædia
possidentiū. Solis mendicantibus libertas fuit, qua uel-
lent lingua populum instruere. Quæ res palam indicat
regionem ipsam olim Theothonicā fuisse: sensimq; sub-
intraße Bohemos. Quod Strabonis testimonio confirma-
re licet: cuius hæc uerba septimo cōmētario inuenies: Sē-
rones, Sueuorū natio, ut superius dixi, partim intra, par-
tim extra syluā habitat, Getarū cōtermina gēti. Sueuo-
rum quidem gens amplissima, e Rheno siquidem usque
ad Albim peruenit fluuium: eorum etiam portio trans
Albi loca depasatur, quemadmodum Emondori et Lan-
cosargi. Hæc Strabo. Plebs toto regno bibula, & uentri
dedita, superstitionumq; sequax: & auida nouitatum.
Quotiens Cretense uinum caupones uenale proponunt,
inuenies q̄ plures, qui iuramento adacti, nunq̄ cellam ui-
nariam egredientur: nisi exhausto dolio. Idem efficiunt
in electis Italiae uinis. Qui paulo excellunt, atq; inter ple-
bes, nobilitatemq; medijs sunt, audaces, uersuti, ingenio
uario, lingua præcipiti, rapinarū auidi sunt: quibus ni-
hil satis esse possit. Nobilitas gloriæ appetens, belli peri-
ta, periculorum contemptrix, ac promissi tenax: quāuis
eius

eius ingluuiem explere difficillimum. At uniuersum simul si expendas populum, non est qui religioni aduersetur. Sed profecto in omni gente, qualis rector, talem inuenies & populum. Quomodo autem & unde hoc genus hominum in Germaniam uenerit, scripsi iam pridem integerrimo et præstâtissimo patri Dominico cardinali Firmano, tuæ serenitati amiaßimo: Id hoc loco repetere non grauabor, quando historiae quam teximus omnino quadrat.

De origine gentis Bohemorum

CAPVT II.

Bohemi sicut cæteri mortaliū, originem quæ uestußi-
mam ostēdere cupientes Sclauorum se prolem as-
serūt. Sclauos autem inter eos fuisse, qui post uniuersa-
le diluuium condendæ famosissimæ turris Babel auto-
res habentur: atque ibi dum linguæ cōfusæ sunt, Sclauo-
nos. i. uerbosos appellatos, proprium idioma sumpsis-
se. Relicto deinde campo Sennaar, ex Asia in Europā
profectos, eos agros occupasse, quos nunc Bulgari, Ser-
ui, Dalmatæ, Croaci & Bosnenses incolunt. Nondum e-
go quempiam legi autorem, cui fides adhibenda sit, qui
tam alte suæ gentis initium reddiderit: Hebræos exā-
pio, omnium mortaliū primos. Multi ex Germanis sa-
tis se nobiles arbitrātur ex Romanis ortos, Romani ex
Teucris originem ducere gloriosissimum putant. Fran-
ci, qui & Germani fuerunt, Troianum se sanguinem eē
dixerūt. Eadē Britannis gloria satis est, qui Brutū quen-
dam

Sclauoni

A S dam

dam, exilio profectum, generi suo principium dedisse affirmant. At Bohemi longe altius orsi, ab ipsa confusio- nis turre se missos iactitant. Ceterum, nec qui tunc prin- cipes fuerint, nec quem regem habuerint, nec cuius terræ cultores extiterint, nec sub quo duæ, nec quibus periculis in Europam uenerint, nec quo tempore tradunt. Fuisse illic Sclauonos aiunt, dum labium uniuersæ terræ con- fusum est. Vana laus, ac ridenda. Quod si qui Bohemos imitari uelint, nobilitatem generis ex ipsa uetustate quæ- rentes, nõ iã ex turri Babilonica, sed ex archa Noe, at- que ex ipsa deliciarũ Paradiso, primisq; parētibus, et ab utero Eue, unde oēs egressi, facile sibi priãpia uēdicã- bunt. Nos ista tanquam anilia deliramenta prætermitti- mus. Omnes reges ex seruis ortos, omnes seruos ex regibus, scripsit Plato. Veram nobilitatem sola atque unica uirtus gignit. Multa sunt quæ de Bohemis uera ac memorabilia traduntur: ad ea nugis omiſſis, festinat ca- lamus.

De Zechio, primo duæ Bohemiæ.

CAPVT III.

Zechius Croatinus haud obscuris parētibus or- tus, gētē Bohemicã cōdidit: q̄ homiãdio domi p̄- petrato iudiciũ ultionẽq; fugiẽs, in regionẽ eã uenit, cui nũc Bohemia nomẽ est: ac mōtẽ incoluit Chezip uocatũ: quod uocabulum latine, respiciẽs, interpretatur. Surgit enim ex medio cãporũ æquore, fluiuos intuens, qui præ-
cipui

Chezip.

pui Bohemiam irrigant, Albim, Multauiam, atque E=gram. Terram incultam fuisse tradunt, nemoribus atque sentibus asperam: ferisque quam hominibus aptiorem. Credimus id quidem: nam prisca Germani, qui ea loca tenuerunt, pastorem uitam agentes, agrorum culturam neglexerunt, ac more Nomadum alimoniam ex pecoribus trahentes, domesticam in carris tollentes instrumentum, quocumque fors tulit & opinio, cum suis armentis conuertebantur. Non assentimur Bohemorum historiae, quae Zechium illum, omnemq; familiam suam, nam frater cognatiq; fugae comites erant, glandibus ac syluestribus pomis tantum uitam duxisse affirmat, oblitterato iam tum glandium usu, nec post diluuium ex his fuisse hominibus uictum crediderim. Illud mihi persuasibilius fuerit, Zechium paucos inuenisse cultores, quos lacte ac uenatu uiuentes, arare terram, triticum serere, fruges metere, uesiq; pane docuerit: atque ita sibi rudes homines ac pene feros, ad usum mitioris uitae redactos subiecerit. Nec rursus apud me pondus habet omnia tum fuisse communia atque tam uiros quem foeminas incessisse nudos. Neque enim illa regionis temperies est, ut hominem asseruare nudum queat ex Dalmaacia uenientem, ubi non defuit uestis usus: nisi fortassis in argumentum quis aduexerit Adamitas, qui nostra tempestate apud Bohemos emersere, communiore rerum omnium, nuditateq; gaudentes: quos breui deletos constat.

Zechio

Zechio frater fuit nomine Leches, paupertatis & exilij comes. Hic ubi Germanum agris ditatum, bobusq; potentem animaduertit, ad orientem profectus in magna camporum planicie sedem collocauit: Poloniamq; nomen ex loco dedit. Nam planicies, Sclauonica lingua pole nominatur: Cuius heredes in numerosam multitudinem breui coaluerunt, ac Rusuniam, Pomeraniam, Casubiamq; sui generis hominibus impleuerunt. Zechij quoq; familiam, Bohemos id est, diriuos appellant, mirum in modum germinantes: non solum prouinciam a se dictam, sed Morauiam Lusatiamaq; pulsus ueteribus incolis, occuparunt. Dum uixit Zechius nihil temere, nihil tumultuose actum: eius imperio sine controuersia obtemperatum. At eo uita functo, cum sibi quisque principatum uendicaret, diu seditionibus agitata prouincia est, sine principe, sine certa lege, iudicio tantum multitudinis gubernata. Postremo cum potentiores imbecilles opprimerent, seruum atq; incertum esset populare remedium, ex re uisum est rectorem assumere: qui omnibus praesidens imbecilles ac potentiores pari iure gubernaret.

De Croco, secundo Bohemorum duce.

CAPVT iij.

ERat per idem tempus apud Bohemos uir nomine Crocus iusticiae opinione insignis, ac propterea magna apud uulgus autoritatis: huc sibi principem deligunt, summamq; ei rerum committunt. Cuius tanta moderatio fuit

tio fuit, ut nō aliter q̄ pater a prouincialibus coleretur. Neq; enim ad suam uoluptatem, sed pro subditorum utilitate ac quiete prouinciam rexit, ferocemq; populū, non tam imperio, quam beneuolentia quietum continuit. Hic arcem apud Stenmam condidit, quam de suo nomine Croauiam nominauit. Moriens autem tres filias reliquit. Brelam, quæ castellum Brelum ædificauit: herbarum ac medianæ peritam. Therbam siue Therbizam augurem et sortilegam. Tertiam Libussam: quæ ut natiua minor fuit, ita diuinarum humanarumq; rerum scientia maior.

Croauiam.

De Libussa, filia Croa, quæ pluribus annis rexit Bohemiam

CAPVT V.

Libussa autem uelut una ex Sibyllis habita, post obitum patris fauente populo pluribus annis prouinciam gubernauit: et priusquam Praga ædificaretur, arcem Vissegradensem communiuit: fuitq; suum imperium patribus plebiq; iuxta gratum. Postremo non crudelitate aliqua, non tyrannide aut seordia usa: sed reatum iudicium faciens popularem fauorem amisit. Cōtendebant coram ea duo ex optimatibus de possessione agrorum. Sententia ex bono & equo dicta: potentiori humiliori damnatur. Ille tanquam iniuria esset potentiores in iudicio succumbere, populares appellans, indecorum esse indignumq; ait, tantum populum, tot proceres, tātum imperium, unius fœminæ subesse arbitrio.

Ad cuius

Ad cuius uocem exatata multitudo muliebri regimen
accusare, uicinarum gentium mores in medium adduce-
re: uirū qui sibi dominetur expetere. Libussa, indicto si-
lento, desiderium se populi animaduertisse dicit, neq;
se illos eo frustraturam: imperium subditis, non sibi,
post patris obitum tenuissime. Iubet ad diem posterum
redeant. Optemperatum est, itum atq; reuentum.

De Primislao tertio Bohe-
morum duce.

CAPVT VI.

Libussa in concione ubi adesse multitudinem uidit.
Ego uobis inquit, Bohemi in hanc usque diem, pla-
cite, moliterq;, ut mulieribus mos est, imperaui: nullū
quod suum esset eripui: nullum laesi. Matrem experti
estis: non dominam. At uobis meum regimen ingratum.
More humani inginij mecum agitis. Nihil diu placet ho-
mini. Pium, iustumq; principem desiderant populi ma-
gis quam ferunt. Estote ergo iudicatu meo liberi: uirum
qui uobis praesit, quiq; suo arbitratu capita uestra iu-
dicet, sicut optastis dabo. Ite, equum meum albicantem
sternite, atque in campos late patentes adducite, liberum
effrenemq; ibi dimittite: sequentes eum quocunque ierit.
Currat equus aliquandiu: deniq; ante uirum subsistet,
in men-

in mensa ferrea comedentem. Ille mihi coniunx erit, uobis princeps. Gratus sermo condonifuit. Emissus equus decem millia passuum percurrit. Postremo ad flumen Bieli ante aratorē constitit, nomine Primislaū. Scuti proceres popularesq; postquam stantem equum, & aratori blandientem adulantemq; uiderunt, accedentes propius: salue, inquiunt, bone uir, quem nobis superi dederunt principem. Solue boues: atque ascenso equo nobiscum uenito. Libussa te uirum, Bohemia duam posat. Agrum colere, gregem pascere, nauim regere, texere, suere, edificare, multi se ignorare fatentur. Magistratum in urbibus agere, regem gerere, gentibus ac nationibus imperare, quod est difficillimum, nemo sibi a natura negatum diat: & si plerique siue laboris odio, siue ocij amore, oblatiis regnis abstinuere. Primislaus, quamuis agrestis, nuncios benigne exapit: facturūq; postulata respondit. Tanta est mortalibus regnandi cupido: nemo se regno indignum putat. Solutos boues, ut fabulosa est omnis antiquitas, eleuatos in aera ferunt: & in altissimam praesissæ rupis speluncam delituisse, nunquam postea uisos. Stimulum uero quo boues urgebatur, terræ defixū, mox frōduisse, ac tris corioli ramos emisisse: ex quibus duo statim exaruerūt, tertium in arbore eiusdē generis procerā excreuisse. Non recipio ad me ueri istius periculū: apud autores ista queratur.

Vidi

Nō oēs sed
tris tantū
libertate
donati, &
hodie usq;
liberi.

1513.

Mensa fer
rea.

Calcei que=
rno robo=
re.

Vidi tamen inter priuilegia regni, literas Caroli quarti Romanorum imperatoris, diuī Sigismundi patris: in quibus hæc tanquam uera continentur. Villæq; illius incolæ in qua hæc gesta creduntur libertate donantur: nec plus tributi pendere iubentur, quam nucum illius arboris exiguam mensuram. Sed nec mihi Carolus fidem faciât: Nam reges plerumq; creduli sunt, nec quicquam nō uerum putant, quod generis sui claritatem astruit. Przemislaus igitur audita legatione, inuerso uomere, pane & seoq; apposito, uiam quasi grandem facturum, cibum sumpsit, Ea res Bohemorum animos confortauit: mensam ferream, de qua Libussa uaticinata fuerat, in uomere cognoscentes. Stupentes edentem circumstant, saturū equo imponunt: iubentq; festinare. Inter eundem, quid sibi uult stimulus frondens? interrogant: & cur duo rami mox aruerunt? Ille, qui diuinandi peritia calleret, tris sibi liberos nascituros ait, ex quibus duo funere immaturo deficiant, tertium nobiles fructus editurum. Quod si ager totus exaruisset ante uocationem, genus eius masculinum perpetuo regnaturum fuisse: cum ante tempus accersitus sit, eam spem ademptam. Interrogatus, cur nam calceos, querno robore factos, secum afferret? seruandos in arce Visegradensi respondit, ostendendosq; posteris, ut scirent omnes primum qui principatum inter Bohemos accepisset, ex agro fuisse uocatum: neq; insolenscendum esse, qui ex humili fortuna solium ascenderit. Seruati calcei diu apud Bohemos, religiose habiti,

habiti, ac per sacerdotes templi Vißegradensis ante re-
ges delati, dum pompa coronationis eduatur. Cum Viß-
egradum appulisset Primislaus, ingenti fauore plebis
atq; honore exceptus est: Libußamq; sibi matrimonio
iūxit. Nec diu moratus, Pragense oppidum aggere atq;
muro cinxit: De cuius nomine dum disceptaretur, iussit
Libussa ex artificibus, qui primo occurrerit, rogari quid
ageret: ac ex primo uerbo eius uocari oppidum. Inter-
rogatus faber lignarius quißpian: limen se agere dixit,
quod Bohemice, praha, diatur. Inde q; nomen urbi da-
tum. Sed corrupto uocabulo posteri Pragam dixere.
Exinde leges conditæ, quibus Bohemi longo tempore
usi, prouida pace & oio fruens, opibus aucta est. Et
Libussa castellum Libus edificauit, nō longe ab Albi flu-
mine: quod morienti sepulchrum fuit. Qua mortua, im-
perium ad Primislaum solum rediit, quod uiuente con-
iuge eius maximo consilio administrauit: foeminarum,
quæ illa uiuente plurimū poterant, autoritas exticta.

De puella Valasca, quæ prināpatū Bohemiæ mo-
re Amazonum, septennio potentur obtinuit:

CAP. VII.

Sed fuit inter uirgines, quæ Libussæ ministrare so-
lebāt, Valasca puella ingenti Spiritus, & Amazo-
nice gentis, quæ clanculum accersitis comitibus: heram,
inquit, o sorores perdidimus, quæ nos a uirorum contu-
melia uindicauit, nec passa est seruire uiris: contra, ui-
ri eiusdem imperium subire, nos reginarum honore
B fungebam

Origo No-
minis pra-
ge.

Libus.

fungebamur. Nunc iugum asperum et miserrimum ferre oportet. Nisi libertatem nobis ipsis uendicemus, uilissima mancipia sumus. Quod si uobis id animi est, quod mihi: facile pristinam auctoritatem obtinebimus. Ego secretorum Libusae consilia, Therbizae quoque sortes noui, herbarum uires non minus quam Brela calleo: quod tres habere sorores hoc mihi soli datum est. Assistite audenti: uobis imperium in uiros polliceor. Probant singulae Valascae consilium: coniurant, poculum recipiunt, quo uirile genus odissent. Interea loquax Primislaus uirginem sibi per quietem sanguineum ministrare potum uidet. Territus somno, ac malum quod erat futurum suspicatus, primores terrae admonet, ne tantum licentiae foemineo sexui praebetur. Mos enim uirginibus erat equos ascendere, fatigare cursu, flectere in gyrum, hasta contendere, gestare pharetram et arcum, sagittare, iaculare, uenari, nihil officij uiriliter omittere. Quod Primislaus tum periculosum, tum bonis aduersum moribus uidebatur. At proceres ridebant principem, foemineum sexum nil ausurum magis credere. Mirari tanto magis atque amare puellas, quanto agiliores ac doctiores dicebantur. Valasca monere interdum noctumque conspirationis socias, spem bonam facere, audaciam augere, poculis atque carminibus mentes earum a uirorum amore auertere, dietim plures allicere, prouinciam uniuersam ueneno inficere. Vbi iam uirginum ac nuptiarum satis conuenisse arbitratur, mandat omnibus suos uiros, parentes, germanos, filios mares, omnes somno uiuorumque

Somnium.

Virginum
Mos.

Dietim.

uinoq; sepultos nocte occidant: armis equisq; arreptis, in campū prodeant, nō longe a Praga mōstratū. Maturatur scelus, uirorū q̄tum imperatū erat interficiatur, ueniunt in campum armate fœminæ, prostratoq; uirorū exerātu, qui parriadas īsequēbantur: ducē ī arcē Vissegradensi obsident. Quā cū expugnare nequirēt, castrū sibi haud procul inde in prærupto undiq; colle, naturaq; munitissimo edificant: qđ Dieuizum appellant, quasi uirginū castrū. Dieuizæ namq; eorū lingua uirgines nūciantur. Res uisa patribus plebiq; p̄uidosissima, tū propter admissum scelus, tū q̄ illarum exemplo reliquas adduā fœminas uerebantur: hostē cuiq; domi esse formidabile fuit. Hortantur itaq; prināpē puellas bello coerceat, se cū copijs affuturos promittūt. Primislaus se a dijs admonitū ait, perituros oēs qui puellas armis lacessant, tempus aliud expectandum. Illi spreto consilio, coactō sine prināpe exerātu, castra ad Dienisum ponunt: puellasq; angere obsidione pergunt. Valasca nil territa in maiori discrimine maiorem adhibet animum, comites ne mente labantur, plena fiducia hortatur: aduenisse tempus affirmat quo toti Bohemice leges imponant, uidere se omnes prouinciæ optimates in suam potestatem uenisse: uires tantū acuat, uictoriam in manibus esse. Neq; nouū uiros mulieribus obedisse, Amazones sibi Asiam uectigalem fecisse: pugnasse se ad Troiam, Thesei atq; Herculis arma contempsisse. Si consilium atq; animus mulieribus adsit, uires haud

Dienizum

quaquā deē: nullius Bohemi cōsiliū suo praeferre. Vbi
 persuasam multitudinem animaduertit, palātes hostes
 et nil tale uerentes, aggreditur. Fit trepidatio to-
 tis castris. Mox fœda oritur fuga, instant uirgines, ui-
 rosq; passim trucidant. Neq; aliter pugnatum est, quam
 si muliebres uiri animos, uiriles fœminæ induissent.
 Pauca ex ea pugna euaserunt: quos uelocitas equorū, nō
 sua uirtus, a morte redemit. Singularis audaciæ in hoc
 prælio septem puellas fuisse memorant. Maladam, No-
 deam, Suataā, Voraſtam, Radgam, Zastaenam, Trista-
 nam. Regnam sua manu septem uiros interemiſſe. Spo-
 lia ingentia capta, præmia pro meritis reddita, septem
 quæ uirtute præſtiterant torquibus aureis atq; armil-
 lis donatas, Valasam ueluti deam habitam: neq; post
 id prælium Bohemis aduersus puellas audaciā fuisse.
 Illæ populare agros, abducere prædas, rapere, occide-
 re, uillas incendere, potentiam indies augere, fingere
 interdum se uirorum amore teneri, amatorias epistolas
 nobilibus adolescentibus mittere, detestari fastum atq;
 insolentiam Valasæ, simulare fugam, rogare in syl-
 uam potenti manu uenirent, ac se raprent. Iuuenes q;
 puellarum faânora magis admirarentur quam odisset,
 uicti blandicijs, captiq; non nullarum specie, erant enim
 pleræq; pulcherrimæ, imperata facessunt. Sed ingressi
 syluas, insidijs aramuenti, trucidantur. Alij noua frau-
 de in arcē uocantur, Valasam uelut per traditionem
 cōprehensuri. Qui mox intromissi, ad unum necantur.

Vbi

Vbi iam nulla fides uirginibus est, commentum inauditum excogitant.

De puella Sarca, quò dolose nobilem Stiradum deceperit, mortiq; tradiderit.

CAP. VIII.

Sarca erat inter puellas admodum honesta facie, sed animo impuro, & ad omne scelus parato. Hæc in altissimo nemore strictis pedibus ac manibus arbori alligant, tubamq; uenatoriam, ac uasculum medone plenum iuxta ponunt: Ipse in insidijs haud procul delitescit. Solebat hac iter sæpe facere Stiradus nobilis eques inter Bohemos opibus & autoritate potens: & qui puellarum tyrannidem præ cæteris abhorreret atq; persequeretur. Is ergo cum syluam pro suo more uenaturus intrasset, puellamq; uinctam conspicatus esset: miserabundus quid sibi ea res uellet percontatur. Cui Sarca: Nosti, inquit, quot scelera his in regionibus Valasca perpetrarit, dum sibi potentiam regnumq; uendicat. Ego quoq; pariter in furorem acta, insaniam eiusdem aliquodiu secuta sum. Peccauifateor, penituit me tamen tot ineptiarum deniq; , cogitauiq; quo nam modo scelestam relinquere uitam possem: statim ab iniqua discedere domina. Sed dum comitem fugæ quæro prodita captaq; huc deducor: hic de me statuerat supplicium sanguinaria carnifex. Interea dum ligor dumq; mihi ultima uerba dicuntur, ut auditus est tuorum canum latratus, atq; hinnitus equorum, ille meæ latine salutem pedibus

Tuba uenatoriam.
Medo.

bus quaesiere. At ego te uir clarissime, quem unum per-
 fida turba metuit, per nobilitatem tuam oro miserere
 infelicis foeminae. Salue me obsecro, atque abduato: aut
 si hoc non placet, iugula me potius quam hic uiuam de-
 seras. Namque ubi abieris, mox aderit iniqua uirginum
 cohors, meque diris laerabunt modis: Iuuat tua manu
 perire. Stiradus lacrymis motus muliebribus, puellaeque
 forma captus, equo desiliens uinacula soluit: rogatque me-
 donis uasculum, simulque tuba apposita quid sibi uelint.
 Tum Sarca: medomem, inquit, optimum carnifices attu-
 lerunt, quo inter cruciandum uter: hunc iam leta secu-
 raque bibam, hausto sumpto, quod reliquum fuit Sti-
 rado propinquit: qui pariter bibit. Erat autem potus sua-
 uissimus, quem Bohemi ex albo melle conficiunt: sed quae
 muliebris salubre, herbis et carminibus adhibitis, tan-
 uiro pestilens: qui mentem Stiradi prorsus alienauit.
 Exinde, tuba haec, inquit, mea fuit dum uenarer, quam
 mihi mortuae ad collum suspendere statuerant pessimae,
 quasi uenatricis signum. Inslabo ut intelligant me ui-
 uentem: suisque manibus ereptam esse. Moxque tuba cea-
 nit. Valasca ubi sonitum audiuit, ex composito cum ar-
 matis puellis adest. Stiradum incautum capit: comites
 eius obruncat. Ferunt dum haec agerentur, auditum to-
 ta sylua ingentem ueluti ridentium strepitum, ubi diu
 esset hominum solitudo, creditum daemones de puel-
 larum faanore ac fallacia cachinnatos: illas uero instru-
 to excreatu Stiradum cathenis uinctum, in conspectu
 arcis

arcis Visegradensis deduxisse, ibiq; prospectante Bohemorum principe nobilem uirum rotæ supplicio, quod est inter germanos atrocissimum ac miserrimum, peremisse. Post hæc iam plane regionis dominas uiros sibi asauisse, ex quorum complexu nouis fetibus rempublicam sustentarent, sanxitumq; lege, ut natæ fœminæ diligenter asseruarentur: masculis dextri oculi eruerentur, amputarenturq; pollices, ne uiri facti arcus tēdere aut armis uti ualerent. Idq; aliquamdiu factitatum. Septē annis ea pestis Bohemiam afflixit: tributariaq; magna ex parte prouincia uirginibus fuit. Qui detrectauere imperium intra mœnia clausi, nusquam exire audentes, magnis incommodis acti sunt. Deniq; cum necessaria deessent, eoq; perductæ res uideretur, ut coactos fame deditionem facere oporteret, tumultuarie principem adeunt, dirum puellarum bellum deplo- rant, ignauiam ducis accusant, malle se fœminis obedire quam perire inedia dicunt: aut populum tueatur, aut meliori cēdat: probris & contumelijs minas adiungunt. Primislaus tot angustijs circumuentus, cum non tam armis, quam sortibus ualeret, plebem paucos adhuc dies expectare hortatur: id si faciant, puellarum exadium imminere. Paret multitudo. Ipse medio tempore scribit Valascæ, iniussu suo optimates prouinciæ arma in eam sumpsisse: placere sibi eos subiisse poenas. Se illam filia loco amare:

Bohemia
uirginibus
tributaria.

neq; inuidere principatum, quæ coniugis suæ Libussæ
 discipula extitisset: imperiū uirtute suæ deberi, quæ Bo-
 hemiam uirili audacia bello attriuisset: senium suum re-
 gno ineptum, neq; filio impuberi gubernationem credē-
 dam, monere ut arcem Visegradensem ex manibus su-
 is accipiat, sic Bohemiam totam in potestatem eius uen-
 turam: filio q̄ uelit partē faciat. Sibi priuato restat quod
 ætatis, uiuere libeat: atq; in agrū reuerti, quē reliquis-
 set inuitus. Potestatem quam sibi foemina tradidisset, iu-
 re optimo se foeminae restituere. Capitur Valasca suis
 artibus: missaq; puellarum cohorte, tradi sibi arcem po-
 stulat. Introuisse uirgines: apud principem opipare epu-
 lantur. Interea proficientes ex insidijs iuuenes armati,
 puellas omnes trucidant, nec morati castellum Dieuizū
 cum exercitu petunt. Valasca re cognita, furore amens,
 cum paucis obuiam egreditur: cōsertoq; prælio priusq̄
 comites absint, dum strenue pugnat, inter consertissimas
 hostium turmas occiditur. Subsecuta uirgines, ubi domi-
 nam cecidisse cognoscunt, non tam spe uictoriae, quam ul-
 tionis ardore certamen instaurant. Pugnatum est aliq̄-
 diu, nunc huc, nunc illuc uictoria inclinante: ad extre-
 mū infeliciter præliantes foeminae, cæsis q̄ pluribus: fu-
 ge se commiserunt. Subsecuti hostes, uno agmine, uicto-
 res eum uictis castellū irrupere: potitiq; arcæ, quicquid
 foeminei sexus inuentum est, ferro extinxere: atq; hoc
 pacto magnanimi iuuenes dominatu foemineo Bohemi-
 am liberarunt. Valasca inter foeminas clarissimas nu-
 meranda,

Valasca oc-
 ciditur.

meranda plus ausa q̄ sexui suo congrueret, in sepulto ca-
dauere iacens, feris ac uolucris esca fuit.

De Nimislao quarto, ac Mnata quinto, Vordaoq; se-
xto, necnon Vinslao septimo Bohemoruū du-
abus

CAPVT IX.

PRimeslao ex Libussa tres filij nati, duo immaturo
rapti funere, tertius morienti seni heres dictus, Ni- Nimislao
mislaus nomine, quod nihil excogitans interpretatur.
Fuit enim stupidi ingenij, & prorsus iners: inter scorta
& concubinas ocio marcens. Molliciem eius fortuna con-
fouit: quæ pacem illi perpetuam dedit, nullo uiciorum
arma mouente, nec seditionibus studente populo: quem
diutina uirginū bella prorsus extenuauerāt. Huic Mna-
ta filius subsequutus est. Mnata Vordao: cui duo fuerunt
filij, Vinslaus & Vratislaus. Inter quos moriens parti-
tus est terram. Vinslao Praga & ducatus Bohemix ces-
sit, Vratislao Lucensis principatus: qui postea Zaacensis
dictus est.

De Grezomislao, qui & Neclam dictus est, o-
ctauo Bohemorum duce. Et graui bello
quod gessit cum patruo suo Vratislao.

CAPVT X.

EX Vinslao natus est Grezomislao, qui & Ne-
clam dictus est, unicum timoris & pacis exemplū.
Cuius ignauiam in animo uolens patruus, optimum in-
strumentum ad subigendum sibi Bohemiam ratus, ar-
ma mouens plura aduersus eū bella feliater gessit. Qui

B S bus ma-

bus magnificatus & auctus, urbem condidit inter duos
 montes Mechiam & Pubecham, quam de suo nomine
 Vratislaviam nuncupavit. Neque contentus prioribus
 uictorijs, nouum nepoti bellum indiat: capitalem poenā
 interminans, qui gladij longitudinem æquantes in præ-
 lio deessent. Iubet quoq; purpuratos suos falcones at-
 q; accipitres secum asserant, quos humana carne pasce-
 re uelit: non ad pugnam, sed ad cædem iturus. Postremo
 se nulli ætati parsurum diat, ipsosq; lactentes pueros
 ab ubere matrū rapi atq; confodi mandat, māmasq; mu-
 lierum pullis equorum sugendas tradi. Insolens sane ac
 superbissimus, & fortasse crudelior quam si uisset.
 Parte alia, Neclam uir muliere corruptior, trepidare
 atque pauere, nihil consilij, nihil spei habere, ultimam
 uitæ suæ diem aduenisse putare, non gladium intueri,
 non milites affari posse, alieno tamen ductus consilio
 se pugne interfuturum diat. Et accersito clam Scleræo
 nobili equite, figura corporis sibi quam persimili, ani-
 mi uero fortitudine & corporis robore dissimillimo.
 Fuit enim manu promptissimus, & audaci animo, atque
 in primis rei bellicæ peritissimus. Hunc suis armis in-
 dutum ac insignibus principalibus honestatum, quā pau-
 cassimis rem scientibus, dare ducis munia iubet. Mul-
 ta interim uatum præsagia, fœminarum quoq; spiritu,
 ut aiunt, phitonico imbutarum uaticinia exquiruntur.
 Ex quibus una placandos deos hostia respondit: sic enim
 uictoriam repromitti. Cui Neclam, plus religioni quam
 armis

armis fidens, cæso quem sortes designauere iuene, mo-
rem gessit. In alia parte mulierem fuisse tradunt, quæ
priuigno bellum petitorio, Vratislaum in pugna casu-
rum, maioremq; populi partem cum eo interituram præ-
dixerit: posse tamen euadere iuuenem, si sibi credere-
tur. Adolescenti se credere, atq; imperata facturum re-
spondenti, iussisse ut pergeret, quando remanere domi
capitale esset, primum qui obuius fieret occidere, atq;
utrasq; aures cadenti amputare, & in pera recondere.
Exin gladio inter priores equi pedes signum crucis in
terram facere: qua de osculata, equum ascendente sugã
maturare. Pugna in campo cui Thusco nomen est com-
mittitur, concurrunt acies, magnis utrinq; uiribus ac cla-
moribus certatur. Stat belli fortuna diu anæps, multi
hinc atq; inde uulnerantur, prosternuntur, occiduntur.
Ad ultimum Bohemi qui non pro gloria, aut ampliando
imperio, sed pro uita, pro focis, pro arcis, pro uxori-
bus ac liberis in aciem uenissent, desperatione in uirtu-
tem uersa, audacibus animis inuictò robore præliantes,
uictoria potiuntur, non sine Sclercij magna laude et sum-
ma gloria: cuius in hoc bello, tũ ars, tũ uirtus, plurimũ
ualuit. Occiditur tamẽ inter præliãdũ, & ut iusserat, in
eo cãpo sepultus est, ubi præliũ gestũ, suaq; morte, uitã
ducis, & patriæ liberationẽ obtinuit. Parta aut alia, du-
ce prostrato, q̄ pauassimi euaserũt. Aiũt adolescentem,
qui nouerca iussioni paruera, domum redeuntem, u-
xorem suam quam unice amauit, interemptam repisse,
ambae

Iuuenis
pro hostia
casus.

ambabus carentem auribus, pectusq; confossam: et quas
hosti amputauerat aures, coniugis suae fuisse, stupentem
tristemq; cognouisse. Tantum praestigia possunt, aut ue
resicarum carmina mulierum.

De infidelitate Duringi, qui Vratislai filium si
bi commissum interfecit, poenamq; condignam
dedit

CAPVT XI.

Bohemi parta uictoria, occiso Vratislao, terram e
ius ferro atq; igne deuastant: inuentumq; Vratis
lai filium impubrem, principi tradunt. Qui misertus
etatis, patruelem educandum Duringo, ad Egram flu
uium imperium possidenti, Vratislao gratissimo quon
dam comiti tradidit. Qui caeca cupidine captus, tanq; ini
turus principis gratiam, puero qui super Egram, qui tū
glacie constrictus erat, perfracto gelu pisces quærenti,
gladio caput abstulit: secum Pragam deferens, ubi ad Ne
clam introductus est proferens cruentum caput, soliū,
inquit, tuum hodie firmaui, aut perire hoc, aut te oport
uit. Securius in utramuis aurē post hac dormies: emue
lo regni sublato. Motus haud aliter q̄ erat princeps tam
diro spectaculo: perfidiam, ait, nulla beneficia uincunt.
Ut aleres puerum, non ut occideres, credidi. Te neq; me
um imperium, neq; amia memoria, neq; innocentis pu
pili miseratio retrahit ab scelere. At mihi quietem pa
rare uoluisti. Tui ergo meriti hæc sumito premia. Ex
tribus mortibus, quam malueris optionem habeto:
aut gladio te ipsum confodito, aut laqueo perstringito
guttur

guttur, aut ex Visegradensi rupe præcipit ruito. Durin-
gus accepta sententia, in alni arbore, quæ propinqua fuit
sese suspēdit: alnus postea quamdiu remansit, arbor Du-
ringa dicta est.

Alnus durī
ga dicta

De Nostirico nonne, et Borsiuoio decimo Bohemo-
rum duabus. Qui & ultimus Paganorum
ducum fuit, & tandem cum uxore sua
fidē Christi suscipiēs baptizatus est.

CAPVT. XII.

NEclam ultro moriens, Nostiricum maiorem na-
tu filium heredem instituit, Dipoldo prouinciā
Surimensem testamento dimisit. Nostirico Borsiuoius fi-
lius successit, ultimus Paganorū ducum: qui tamen et ipse
imperante Arnulfo Casare, a beato Methodio Mora-
uorum archiepiscopo, cum Ludmilla coniuge ad baptis-
mi gratiā perductus est: Nongentesimononagesimoquin-
to anno post Christi saluatoris nostri ortum. Ludmilla
sancta mulier habita, etiam miraculis cluruisse fertur.

Ludmilla

De situ Morauie, et Suatocopio, penultimo Re-
ge eiusdem. Qui & primus Christianus in-
ter Reges Morauie fuit.

CAPVT XIII.

Suatocopius eo tempore Morauis imperabat, Chri-
stiane religionis cultor: & dignus cuius memoriam
ad posteros referamus. Morauia trans Danubium ia-
cet: cui ad Orientem Hungari Poloniq; regnum possi-
dent

Morauia

Suatocopi-
us.

dent, Moraua disiuncti amne, qui nomen regioni de-
dit: occidentem solem Bohemi exapiunt, Austriales me-
ridianum: septentrionale latus Slesitæ occupant. Ager ui-
ni frumentiq; ferax, gens rapinis assueta: nulli tutum i-
ter nisi armato, potentiori; præbet. Hic multos annos
regnatū. Hungarij, Bohemi, Russani, Poloniq;, Morauo-
rum principi paruerunt: princeps ipse Romano impe-
rio: Caput regni ciuitas Volegradensis. Suatocopius re-
gum penultimus, cum aliquandiu feliciater regnasset, tan-
dem Arnolpho imperatori tributum pendere recusans,
commissio prælio, cum suos cadere animaduertisset, clam
se se pugnae subtraxit: atq; ut erat mutata ueste incogni-
tus, salutem fuga quæsiuit. Cumq; ad montem uenisset,
cui Sambri nomen est, abiectis armis, equo dimisso pedi-
bus iter fecit, & tanq; uiator inops, uastissimam ingres-
sus heremum tam diu pomis arborum, atq; herbarū ra-
diabus uitam sustentauit, donec tris heremi cultores ob-
uios habuit: quibus sese adiungens, usq; ad extremum
uite perseuerauit incognitus, patienter ac sedato animo
incommoda quæq; ferens. Vbi uero obitus affuit, acer-
sitis heremitis: nondum, inquit, quis fuerim nouistis,
Rex ego Morauorum, prælio uictus ad uos confugi,
& regiam uitam & priuatam expertus morior. Nulla
regni fortuna est tranquillitati heremi præficienda.
Hic securus somnus, dulces herbarum radices atque un-
das efficiat, ibi curæ atque pericula nullum cibum, nullum
potum non amarum reddunt. Quod uitæ mihi fata
dederūt,

dederunt, apud uos felix peregi: in regno quicquid eius transactum est, mors uerius quam uita fuit. Sepelire me hic postquam anima corpus liquerit: Morauiamque deinde petentes, filio meo, si adhuc uiuit, hæc nunciate. Atque his dictis uita exæssit: Arnolfus interea uictoria potitus, regnum Morauie Suatocopij filio, quem de sacro fonte leuauerat, possidendum reliquit. His ab heremitis edoctus de fertuna patris, quem cæd se in prælio existimauerat, corpus eius ex heremo defossus, Volegradum retulit: atque in sepulchris maiorum condidit. Fuit autem Suatocopij filius quanquam Christianorum sacris imbutus, minus tamen quam deuit, sacerdotes dei ueneratus. Qui uenationem aliquando facturus, archiepiscopo Methodio imperauit, ne ante suum reditum diuina perageret: Expectauit Methodius ad meridiem usque: tandem negligi rem diuinam ueritus, deo sacrificium cœpit offerre. Interea princeps, ubi se neglectum animaduertit, sacram ingressus ædem, multitudinem canum intromisit: tubasque clangere iubens, ad altare usque progressus, conuitia multa ingerens, uix manus a uiolatione sacerdotis abstinuit. Ob quam rem, paucis post diebus Methodius in Bohemiam fugiens, regem extra ecclesiam fecit: regnoque sacris interdixit. Quo facto, non solum archiepiscopalis sedes in Morauia defecit: sed in se ipso quoque regnum extinctum est.

Mortuo

Mortuo namq; paulo post excommunicato rege, imperij Morauorum partem Theutones ac Bohemi, partem Poloni, atq; Hungari diripuerunt. Methodius in Bohemia aliq̄ diu moram traxit: deinde Romam se contulit, ubi fratrem suum Cyrillum comperit: qui baptizato quondam Suatocopio, Morauis Christiana sacra crediderat, multasq; alias Sclauorum gentes ad fidē Christi conuerterat: Referunt Cyrillum cum Romae ageret, Romano pontifici supplicasse, ut Sclauorum lingua, eius gentis hominibus quam baptizauerat, rem diuinā faciēns uti posset. De qua re dum in sacro senatu disputaretur, essentq; non pauca contradictores, auditam uocem tanquam de coelo in haec uerba missam. Omnis spiritus laudet dominum: & omnis lingua confiteatur ei: Inde q; datum Cyrillo indultum.

Cyrellus
improbat
rem diuinā
facere
lingua Sclauo-
rum.

De Spitigneo undecimo, ac Vradsilao duodecimo Behemorum duabus.

CAP. XIII.

Borsuuius autem, coniunxq; Ludmilla, Christianam ueritatem amplexi: fidem catholicam inter Bohemos magnopere ampliarunt. Ludmilla filia fuit comitis Slamborij castelli Bizeniæ, quod postea Melina dictum est. Ex qua tulit Borsuuius duos filios, Spitigneum, & Vradsilaum. Primus patri succedit: sed moriens sine filijs, fratri primatum reliquit. Coniunx Vradsilai Drabonucia, mulier audax & ad scelus prona, duos pariter filios uiro peperit, Venceslaum & Bo-

Et Boleslaum. Priorē Ludmillæ tradidit educā dum: al-
 terum ipsa enutriuit. Alumni ex nutriāibus imitati mo-
 res. Venceslaus pietatem colere, mansuetudinē præse-
 ferre, Christiana sacra uenerari, largiri multa paupe-
 ribus, nulli noxius esse. Boleslaus idolorum sectari cul-
 turam, honores ambiciose quærere, adulterari, rape-
 re, occidere, in scœlera cuncta prolabi.

De sancto Venceslao martyre, tertio decimo,
 Et fratre suo Boleslao quarto de-
 cimo Bohemorū duābus.

CAP. XV.

Pater suprema ordinans Ludmillæ, cuius integrita-
 tem prudentiamq; optime nosset, quousq; liberi
 adoleuissent, gubernationem prouinæ dimiserat. Id
 ægre Drabonuiæ fuit, Tymā Et Symonē nefarios ho-
 mines submittens, socrum in castello Thetim strangula-
 ri iussit. Ipsa deīde imperiū accepit, In omnes crudelis,
 in Christianos seuißima Et intollerabilis: ac propterea
 Venceslao etiam filio infesta, cui præferre fratrem non
 dubitauit. De Venceslao hæc referuntur. Potus cibiq;
 parassimum fuisse tradunt, corporis maiestate decorū,
 uirginitatem ad ultimum uitæ seruasse: diuina in tem-
 plis officia, diurna nocturnaq; nunquam neglexisse. Et
 noctis quidem tempore nudis pedibus super glaciem ac
 niuem iter agentem, uim frigoris minime sensisse: Podi-
 um uero eius comitem cum calligatus obriguisset, iussum
 uestigia Venceslai pedibus premere concaluisse. Postera

Venceslaus

C die cruza

Angeli uisi
Venceslaū
pugnantem
protegentes

Ecclesia ca
thedralis

die cruenta sancti uiri uestigia inuenta. Inisse eum po-
pulo perurgente, adhuc uiuente matre, principatum.
Dua uero Curmensi, nulla iniuria laesitudo, cum ex-
eratu in Bohemiam ingresso, atq; agros uastare conan-
ti, armatum cum copijs occurrisse: uocatoq; in colloqui-
um, singulare certamen obtulisse. Accepta ab aduersa-
rio conditione, ubi manus conseri debuit, angelos uisos
qui Venceslaum protegentes arma ministrarent: terri-
tum ea nouitate Curmensem, ex equo prolapsum ueni-
am petiuisse: Bohemum libenter humiliato peperas-
se, monuisseq; ne deinceps aliena cuperet. Similem an-
gelorum comitatum uidisse aiunt imperatorem, cum
Venceslaus adolescens in eius curia obseruaretur, eam-
q; ob causam brachium sancti Viti dono ei dedisse: in cu-
ius honore Cathedralis aedes in Praga constructa est.
Ferunt tunc Bohemiam sub episcopo Ratisponensi fu-
isse, ac propterea cum Venceslaus Volgangum presi-
dem, qui postea inter sanctos relatus est, ad consecra-
tionem eius basilicae summis precibus inuitasset, respō-
disse pontificem, coram deo iam iam templum suum de-
dicatum esse, quod futuram metropolidam cerneret:
missurum se tamen, qui sua uice Venceslao satisfaceret.
Creuerat iam Venceslai nomen, mira q; populi charita-
te atque admiratione celebrabant. Sed quanto ceteris
acceptior erat, tanto acrius in se odium fratris matrisq;
conatabat, ac propterea licet dimittere seculum, & in mo-
nachum tonderi destinasset, non potuerunt infelices
animae

animæ sancti uiri propositum expectare, sed impatien-
 tes moræ, piam principis intentionem scelere præueni-
 unt. Fit conuiuium apud Boleslaum, matre iubente:uo-
 catur Venceslaus. Qui & si mortem instare prædixe-
 rat, facta tamen cum sacerdote de peccatis suis ex more
 Christiano confessione, fraternam domum ingreditur:
 ibiq; statim Boleslai manu percussus interijt. Dicit ali-
 quis homicidam sui ipsius Venceslaum fuisse: negetq; cœ-
 lo dignum, qui certæ se morti obtulerit. Nos Gotthorū
 instante procella plurimas Romæ fuisse puellas legi-
 mus, pudicitie suæ uim inferri timentes, & ne in ma-
 nus hostiles inaderent in Tyberī sese præcipitauerunt:
 quæ postea miraculis choruscantes, sanctorum honores
 meruere. Venceslai sanctitati qua die cæsus est Chri-
 stum deum testimonium præstitisse, memoriæ prodide-
 runt, qui regi Daciæ per uisum apparens, suo martyri
 ædem construi mandauit. Ipsum autem Venceslaū mul-
 tis miraculis claruisse, atq; iter sanctos martyres ab ec-
 clesia receptum tradunt: Drabonuciam paucis post die-
 bus fatis suis trahentibus, ultionemq; parriadij exigen-
 tibus, hiatu terræ apud arcem Pragensem absorptā. Bo-
 leslaum multis sceleribus nobilitatū, morbo absumptū
 duos filios reliquisse: Boleslaum patrum nomen refes-
 rentem, & Stratiquatem.

Venceslaus
 a fratre ne-
 catur.

DE BOLESLAO, Quinto decimo
 Bohemorum duce.

CAP. XVI.

C 2 Boleslaus

Milada. Boleslaus imperio potitus, patrum magis quam patris emulatores extitit. Religionem enim Christi extollens, viginti ecclesias erexit. Huic soror fuit Milada, eximia specie uirgo: sacris imbuta literis, et multa pollens eruditione. Quae cum Romam orationis causa petuisset, a Iohanne pontifice maximo benigne excepta, ipsius auctoritate monasterium sancti Georgij in arce Pragensi construxit, ibique sacerdos consecrata est. Eadem quoque sancti Viti aedem, a Venceslao fundatam, in pontificalem eleuari obtinuit.

Ditimarus natione Saxo, et opinionis sanctitatis insignis, primus ibi episcopus consecratus, cui Adelbertus successit, nobili genere apud Behemos natus. Stratiquas, Boleslai frater, relicto saeculo apud Ratisponam Baioariae ciuitatem, in cenobio sancti Emerami, monasticam uitam elegerat. Quem Pragam forte aduenientem aggressus Adelbertus, pontificalem ei Cathedram offert: qui cum esset regis frater, ex rege natus, facile populum sub religione continere posset: nam sibi non esse facultatem eiusdem regendae plebis, quae rapinis et adulterijs assueta, ius fasque omne contineret. Stratiquas mundanas dignitates quasi malas pestes effugiendas esse respondit, monasterium sibi et praesentem uitam suauem praestare, et futuram promittere meliorem, in eo se uiuere morique uelle. Scribunt autores Adelbertum his auditis propheticis spiritu plenum Stratiquam dixisse. Poteras modo pontificali honore cum salute defungi: at quod nunc recusas, in perniciem tuam uehementer expetes. Abiisse

deinde

deinde Romam, ac cum fratre suo beatæ uitæ Gauden-
tio in monasterio sancti Alexij tam diu delituisse, do-
nec iussu pontificis maximi suas oues repetere iussus est.
Quibus cum esset prorsus ingratus, in Hungariam pro-
fectum, regem Stephanum baptizasse: quem inter san-
ctos relatum aiunt. Exinde Poloniam ingressus Gau-
dentium fratrem, in ecclesia Gnezensi prædicaturum
Euangelium, pontificem ordinasse. Postremo Prutenos
adiisse: apud quos dum Christi legem prædicat, gladio
caesum, martyrio uitam finisse. Interea Stratiquatam
mutato proposito, Pragensem ecclesiam poposisse, ne-
que repulsum fraterno regioque fauore adiutum. Sed dum
apud Maguntinum archipresulem agit, sacris de mo-
re imbuendus, inter duos episcopos iacentem pronum,
diabolico spiritu arreptum, tam diu uexatum, donec a-
nimam exhalauit: Ad eodato natione Teutonico, ecclesiam
commissam.

De Boleslao sexto decimo Bohemorum duce.

CAP. XVII.

Boleslaus duobus et triginta annis imperium po-
situs, ex uita decessit: relicto successore filio sui no-
minis Boleslao tertio. Huic Mescho Polonorum prin-
ceps, Cracouiam per fraudem eripuit. Bello deinde or-
to, uastatis agris, induciæ demum dictæ: statutumque uti
ambo duces apud Cracouiam conuenirent. Boleslaus
accepta fide eo pergit, atque in conuiuio captus, luminibus
priuatur, comites eiusdem crudeliter necati, exceptis

C 3 Vriscui-

Iohannes
Baptista.

Vrisbuiensibus insidiarum conscijs, scelerisq; partid-
pibus. Qui dum reuersi, tanquam magno ex periculo
euasissent, publicam fidem atq; iusiurandum & iura
hospitij a Polono uiolata queruntur. Vbi fides habita,
Ianurem Bolcslai fratrem dolo necare conantur. Co-
charem inter Vrisbuienses consilio, opibus & autori-
tate maior, adolescentem sub speie uenationis in syluã
tractum, ad stipitem arboris alligatum, sagittis confo-
di iussisse fama est, diuum Iohannem baptistam ab eo
preabus exoratum, hirsuto tegmine sagittas excepisse:
uxoremq; eiusdem per uisum commonuisse, periclitan-
ti uiro opem ferret. Interea famulum principis Oue-
ram nomine, ex periculo prolapsum, prodiones po-
pulo exposuisse, illum tanta nouitate commotum, corre-
ptis mox armis in syluam procurrisse: captisq; prodito-
ribus atq; occisis, ducem saluum reduxisse. In eo loco
ubi haec acta sunt, monasterium ordinis sancti Benedi-
cti, quod Veliscam appellatur constructum: & aram
maiores ibi sitam, ubi arbor religatum Ianurem tenu-
it. Mescho autem coacto exercitu, longe lateq; Bohemo-
rum populatus agros, Pragam deniq; obsidione anxit,
eamq; biennio fame laborantem obtinuit: excepta arce
Vissegradensi, quæ in fide Ianuris mansit.

De Vdalrico, septimodecimo Bo-
hemorum duce.

CAP. XVIII.

Fuerat

FVerat & alter Boleslao frater, Vdalricus nomine: quem pater Henrico imperatori nutriendum dederat. Is audita Meschonis prodicione, clam ab imperatore dimissus, castellum Dienizum natura & arte munitum ingreditur. Exin collecto raptim milite, colles occupat, qui Prage supereminent: tubasq; clangere iubet. Mox alta uoce praconem Pragensibus nunciare, uictos praelio Polonos fugam cepisse: uictorem principem cum exeratu adesse. Qua uoce accepta Polonorum presidium quod urbem tenebat, metu percussum excessit: Pragenses aucti animo insecati, complures in fuga captos necauere. Mescho cum paucis in Poloniã se recepit. Vdalricus pragam ingressus, germano suo, siue proditoribus suggerentibus, siue quod ætatis beneficio illi sibi præferri uerebatur, effodi oculos iussit. Multa huius facti referuntur: partim reprehensione, partim laude digna. Inter cætera & illud narratur, redeuntem ex uenatõe, puellã uidisse in uilla quadam, iuxta puteum uestimẽta lauante, nomine Bozzenam, quod beatricẽ interpretatur, elegantẽ forma, et moribus supra quod par esset agresti uenustis, captũ specie & alloquio modesto, quibus amicã aduersarentur, coniugem accepisse: Bizetislaũ ex ea natũ. Is cum adoleuisset, Iutham imperatoris Octouis Rusi filiã, quæ apud Ratisponã in monasterio nutriebatur, quãuis nũquid uidisset sola fama comotus, ui rapuit: solus quod cum illa ad patrem prexit: comitibus uelocitatẽ eius insequenequentibus, ab imperatore ex fuga retractis atque occisis.

Non improbauit pater factum: sed ammiratus audaciam,
 tantum se filium genuisse gaudens, matrimonium cum raptam
 in Moravia celebrari mandauit: tanto praestantior est
 filium aestimans, quanto nobilius est, imperatoris quam uil-
 liam filiam amauisse. Imperator ea contumelia motus, iu-
 re iurando affirmat exercitum in Bohemiam ducturum,
 terram malis affecturum, sibique sedem in medio regni
 collocaturum. Statimque cum exercitu Bohemiam instar
 torrentis cuncta secum rapientis, ingreditur. Contra V-
 dalricus filiusque, castra mouent. Iam duo exercitus, ad ia-
 ctum teli conuenerant. Tum Iutha, cuius ex iniuria bel-
 lum ortum, crinibus sparsis, scissa unguibus facie, uictor-
 periculorum magnitudine muliebri pauore, ausa telis
 sese inferre uolantibus, inter primas acies profiliens,
 patris alloquiū priusquam furor ardeat amplior, exposcit.
 Quo impetrato, fateor inquit pater, iustum te bellum mo-
 uisse, cuius filia raptam est: illumque poena dignum, qui te con-
 tempserit, nisi compulisset amor, cuius caeca consilia saepe
 ueniam meruere. Sed age obsecro, pone ante oculos quem
 armis insequeris. Gener tuus, mihi maritus, cui tanto ope-
 re irasceris, et fortasse nepos tuus, eius filius, in uentre
 meo conceptus est. Parce oro filiae, parce nepoti: Patrem il-
 li, mihi uirum, dimitte. Non est degener maritus, nec sol-
 ui consummatum matrimonium Romana ecclesia finit:
 nec tibi uictoriae potestas est. Vtrique uires, utrique belli ar-
 tes suppetunt: Mars dubius casum respiciat. Ne obsecro
 pater, mei causa tantam militiam morti obijato: parce, cui
 ego

ego prior læsa, pep̄a. Illacrymatus pater, audita filia:
 facturumq; se quod illa uellet, nisi obstaret iuramentū.
 Tum Iutha: Et maritus, inquit, meus iureiurando astri-
 ctus est, Theutoniam armis laceßere. Sed uana religio
 quæ sceleri locum facit. Vim criminibus sacramenta non
 addunt. Ex promisso rem maleficij, diuina maiestas o-
 dit: factorem exterminat. Inueni tamen si libet uia qua
 te simul promisso, uirumq; soluam. Veniet cum patre ge-
 ner ad pedes tuos, ueniã commissi petet: te regem, te do-
 minum profitebitur. Neq; impedimento erit, quo minus
 sedem in medio Bohemiæ colloas: ibiq; ius dicas. Postre-
 mo curiã tuã in Theutonia petēs, uillas aliq̄s q̄s iusseris
 inter equitandū maritus diripiet. Placuit imperatori cō-
 siliū filie, atq; in eius uerba foedus iētū, exercitus cō-
 salutati, & in Boleslauia, quæ umbilicum tenere Bohe-
 miæ creditur, sedes imperatoris lapidea erecta: perpe-
 tuum rei monumentū principibus terræ insigne datū im-
 perialis aquilæ. Exin Bisetislaus Morauiam ex pater-
 no indubio rexit, Polonosq; qui magnam eius partem
 occupauerant, bello deleuit, eorumq; multa milia, liga-
 tis post tergum manibus, in Hungariam uenundandos
 misit.

Bisetislaus

De Bisetislao deãmo octauo Bohemorū duce.

CAPVT XIX:

Dum hæc aguntur, Anno post Christi ortum tri-
 æsimo ac millesimo Bosleslaus apud Cracouiam
 excæcatus interijt: Vdalricus quoq; frater eius uita fun-
 ctus est.

C S

ctus est.

Etus est. Qui re cognita Ianure & ipse cecus, Pragam
 ueniens, ducatum gentis suo pte ingenio nepoti dimisit.
 Bisetislaus ea re animo auctus, quamuis multa iniuria
 laesit, exercitum in Hungariam duxit: magnamq; in-
 de praedam retulit. Quinq; ei ex Iutha fuerunt filij, Spi-
 tigneus, Vratislaus, Coradus, Iaronurus, & Otto: quo-
 rum fiducia plenus, etiam Polonos ulturus, aut pulsare bel-
 lo non timuit: Croauiamq; armis captam funditus euertit.
 Gnesenium quoq; metropolitica urbem diripuit, multorum-
 q; martyrum sacratissima inde corpora asportauit: & cru-
 cem auream. ccc. pensantem libras. Quod cum impator Henri-
 cus, eius nominis secundus, accepisset, indignatus iniussu
 suo Poloniam uastatam esse: Bisetislaum aut resartiri Polonis
 dana, aut bellum expectare iussit. Ille nihil se impatori
nisi tributum debere respondit a maioribus institutum. Pe-
 debat aut dux Bohemiae Romano impio quotannis. C. et
 xx. boues, & argenti puri. cl. marcas: id se neq; negle-
 xisse hactenus, neq; neglecturum. Si quid amplius iusserit
 impator, a bono & equo recedere: se libertati gentis nihil
 detracturum. Impator his auditis, ex Ratispona in Bohe-
 copias traducit: Othardo saxonum dux ex altera pte cum
 exercitu propere iusso. Ingressus syluam, qua Bohemia
 cingitur diximus, praesitis arboribus iter interceptum repi-
 ens: milites uiam securibus apere iubet. Magnus hic la-
 bor equiti. Erant enim uastae magnitudinis arbores, multaq;
 rubeta inadeda, priusquam iter pateret. Ob quam rem, cum iam o-
 pe pacto ad interiora uenisset, nec hostis in conspectu us-
 que daretur: fessi ac sitibundi proiectis armis flumina petunt.
 Bisetislaus ex insidijs prodies, palates atq; inermes ag

gressus, stragē haud parū effeāt. Impator repētino cōmotus malo, multis suorū desiderātib; fuga salutē petit. Othardus uero iā fines Bohe. ingressus, septētrionalē prouināe ptē lōge lateq; populatus, his cognitis, cum praeda domū reuertitur. Procopius comes Bicliēsū, cū pte copiarū aduersus eū missus, fortuna parū prospera usus, tāq; pecunia corruptus, effossis oculis, manibus pedibusq; obrūcatis in flumīe Bicline demersus: nec tamen eo pacto quies Bohemiae data. Nā sequēti anno Hēricus Impator, & Othardus, maioribus collectis copijs redeuntes, trāmissa sylua ferro ac flāma cūcta uastarū: Bisetislaū armis diffidētē intra Prage mœnia clausum obsederūt. Seuerus tūc episcopatū urbis gerebat, iureiurādo ipatori obnoxius, ex cuius idulto pōtificali sede praeerat. Is noctu pluribus ad Hēricū cōfugit: obtinēdiq; urbē uia ostēdit. Quare fractus aīo Bisetislaus, errati ueniā pctijt: dictae sunt pacis leges quas uoluit impator, & triū annorū tributū p̄sum: Slesia sub annuo tributo, auri triginta, argēti. cl. marcarū Bohemiae priāpi tradita. Secūdo & quinquagesimo anno post millesimū a Christi saluatoris aduētū, pacē cū imperatore cōposita. Hūgariā sibi subigere Bisetislaus aggreditur: cuius populus suis utēs legibus, Romano. impiū cōtēnebat. Sed ingressus hostilē prouinā, mox ardēti febre correptus ultimū instare diē intelligēs, uocatis Bohemiae primoribus, Spitigneū primogenitū, successorē suū designat, reliquos filios Morauia iter eos diuisa, pere fratri iubet, atq; his demādati, uita deēdit, quarto Calē. Maij. Corpus eius Pragā trāslatum apud parētes sepultum.

De Spitigneo deamono Bohemorum duce.

CAPVT. XX.

Spitigneus ut regnum primum potitus, oēs Theutonicæ generis Bohemia excedere iubet: nec matri potestatem manendi facit: Exinde Morauiam infestis petens armis, fratres bello aggreditur. Vratislaus audito germani aduentu, relicta in Olomucio coniuge, ad regem Andream in Hungariam confugit. Conradus et Ottho fratri se dedunt. Vxor Vratislai capta, aliquod diu in uinculis habita. Postremo suadente Seucro episcopo dimissa: dum uirum in Hungaria petit, uicinia partui in itinere decedit. Mcestus care coniunx, ab Andrea rege consolationem accepit, qui filiam suam Adilbeidam nuptam ei tradit. Quod cum Spitigneus accepisset, ueritus ne uires Hungaricas in se frater armaret, missa legatione sine causa illum ex Morauia abire dicit: nihil hostile timendum fuisse. Nam cur frater fratrem oderit, secundo post se loco genitum. Seruasse se abeunti bona, non abstulisse: redire eum ad suos debere, cuncta ei salua esse. Nec frustratus est fratrem: redcunti quæ armis abstulerat, cuncta restituit. Iutha uero a filio deiecta, cum secundo nupsisset, breui mortua est: cuius corpus in Bohemiam translatum, in sepulchris principum condidit.

De Vratislao uicesimo Bohemorum duce.

CAPVT. XXI.

Spitigneo uita defuncto, Vratislaus successit. Qui Morauia rursus inter fratres diuisa, Iaronurum, quæ pater

pater ecclesie dedicatum exortem regni fecerat, in diaconum uel inuitum ordinari iussit. Is relicto Christi habitu, ad Poloniae duces confugiens, militarem disciplinam sectatus est. Fuerunt Vratislao ex Adilbcide tres liberi: Bisetislaus & duae foeminae. Ludmilla, & Inditha.

Verum Adilbiede mortua, uxorem alteram ex Polonia duxit, nomine Suatanam: ex qua Boleslaum, Borziiuslaum, Vladislaum, Sobieslaumq; suscepit. Inter haec Seuerus episcopus, qui Bohemiam Morauiamq; sacerdotio tenuerat, Iohanem in Morauorum ecclesia sibi substituto, iam grauis senio ex uita decedit. Ob quam rem Conradus & Otho, Vratislaum precibus onerant: Iaronuro fratri ut ecclesiam Bohemiae ab imperatore impetret.

Annuuit Vratislaus: neq; imperator aduersatus est. Iaronurus ex Polonia reuocatus, relicta militia, episcopus ordinatur: ac mutato nomine Gebardus appellatur.

Qui mox spiritu superbiae inflatus Morauiam non minus sibi q̄ suo antecessori delatam diat, illum exterum, se ciuem: illum infimo loco natum, se regia stirpe ortum. Ingressus Morauiam, Iohannem episcopum qui cedere nollet, contumelijs & uerberibus affiat: Vratislaus, qui Iohannem amaret, ea re commotus Romanum pontificem contumacia Gebardi uti corripiat, scriptis hortatur. Missus est in Bohemiam Rodolphus cardinalis: qui causa cognita delictum puniat. Is uocatum Gebardum, cum minime pet, sacerdotio abdicauit. Sed rogatus a clero, dignitate ei restituit: iubens & ipsum & Iohannem intra annum coram summo sae

Mathildis

Patrimoni
um Petri.

mo sacerdote se exhibere. Paruerunt ambo. Sacerdos maximus ambobus auditis, Gebardum mouere sacerdotio statuit: fecissetque, nisi preces interuenissent Mathildis uirginis, filiae Bonifacii duae Lucani, quae tunc Romae fuerat, ex Bohemorum sanguine nata. Haec est illa Mathildis, fama inclita, et apud historicos late memorabilis, quae a Radicofano Senensis agri oppido, usque Ceperanum, interiacentem terram donauit ecclesiae: posterum patrimonium beati Petri appellatum. Huius ergo interuentu, Romanus praesul utrumque sacerdotem sua dioecesi contentum esse: ac remissis iniurijs, in patriam reuerti iussit.

Vratislaus dux Maguntiae in regem creatur per Henricum imperatorem quartum: Regnoque Bohemiae, Poloniam, Slesiam, Lusaciam, Morauiamque adiecit.

CAPVT. XXII.

1086. **I**Nter haec Leopoldus Austriae marchio, Morauiam latroanij magis quam iusto bello infestam reddit: nec Conradus aut Otthonis, qui tunc prouinciae praesidebant, preces audit. Illi fraterna solacia expetunt, Vratislaus collecto raptim exercitu Austriam ingressus, instar horridae tempestatis obuia quaeque prosternit, occurrentem Leopoldum praelio uictum, in fugam conuertit: ipse onustus spolijs domum reuertitur. Post haec, anno sexto et lxxx. supra mille, ab ortu saluatoris Christi, apud Maguntiam in concilio principum ab imperatore Henrico, eius nominis quarto, Vratislaus rex declaratur, Morauorum regno, quod supra extinctum diximus, in Bohemiam translato: Polonia

nia,

nia, Slesia, Lusacia, Morauia, Bohemorum imperio ad-
iecta Gilbertus Treuirorū Archiepiscopus cum eo Pra-
gam missus: qui coram prouincialibus regem inungat, re-
galibusq; adornet insignibus. Id eodē anno factum, ac-
clamante populo, Vratislao regi salus honor atq; uicto-
ria. Suatana quoq; regina cum eo coronata. Mortuus est
per idem tempus Iohannes Morauorum Episcopus: cuius
ecclesia, instante Gebardo Pragensi unita est. Quæ
res illi maioris insolentia fomentum fuit: adeo, ut præ-
sente rege interesse diuinis minime dignaretur. Ob quã
causam Vratislaus, indulgenti Alexandro papa. iij. na-
tione Senen. collegium canonicorum regularium in arce
Pragensi erexit: in quo dum res agitur diuina, non præ-
positus tantum, sed decanus, & sacerdos, diaconusq; &
subdiaconus, rem diuinam facientes, episcopalibus orna-
mentis utuntur. Et præpositus quidem cællarius regni
appellatus, principis horæ defungitur. In fundatione au-
tem eius ecclesiæ, regem suis humeris duodecim cophi-
nos lapidū gestasse ferūt. Religiosum principē, dignūq;
qui primus inter Bohemos regio diademate uteretur. Ge-
bardū uero indies magis atq; magis insolescentē, ac pro-
pterea a Morauorū plebe repulsum, dum p̄ Hungariã
ad Romanū pontificē questū iniurias proficisatur, apud
Strigoniū morbo correptū iteriisse: Cosinūq; illi suffe-
ctū. Fuerūt Vratislao, & cū Saxonibus, & cū germa-
no q Morauia obtinebat, inimicitia. Illos p̄ filiū uicit, Ger-
manū ipse ex Morauia armis expulit: urbēq; Olomu-
censem possidēdā filio tradidit. De

De Conrado uicesimo primo, Bizetislao uicesimo secundo, ac Boleslao uicesimo tertio, nec non Borziuislao uicesimo quarto, Bohemorum duabus.

CAP. XXIII.

Vita functus Vratislaus non filium sicut optauerat, sed Conradum fratrem habuit successorem. Qui septimo mense potitus imperio, morbo correptus, nepotibus ex fratribus locum fecit. Quinq; eos fuisse diximus, qui sibi inuicem pro natiuitatis ordine successere. Duos ex his Vruienses, perpetui regum hostes, fraudibus interceptos necauere.

De Vladislao, uicesimo quinto Bohemorum duce & rege secundo.

CAPVT. XXIIII.

Penultimus Vladislaus nomine, ex Bisetislao fratre nepotem sui nominis, cum CCC. galeatis equitibus auxilio Henrici sexti Romanorum imperatoris Romam misit: qui plurimas inde reliquias sanctorum reportauit. Inueni in historia Bohemorum post Vratislaum primum regem, pluribus annis inter regnum fuisse. Nam Conradum fratrem eius, ac deinde Vratislai filios non regis nomine, sed ducis tantum usos: tanq; regni decus homini, non prouinciae datum fuisset. Vladislaum uero quarto loco Vratislao natum, a Frederico primo, sibi & posteris regiam dignitatem obtinuisse, & cum in expugnatione Mediolanensi egregiam operam nauasset, imperatori mirifice gratum, leonem

nem rubeū bifurcate caudæ, in clipeo albi coloris insigne regium accepisse: andclabrum quoq; Salomonis ex Mediolano asportatum, in ecclesia sancti Viti Pragēsis recondisse. Pontē super Multauiam, qua uetus Praga minori iungeretur magni opis edificasse: quam Ratisponensi præferunt: in quatuor & uiginti arcus, ut antea diximus protensum.

De Sobieslao uicesimo sexto, & Friderico uicesimo septimo nec non Conrado, uicesimo octauo Ac Bizetislao, uicesimo nono. Atq; Venceslao tricesimo Bohemorum duabus.

CAP. XXV

Post eum Sobieslaum quinq; annis ducatu functū, a prouincialibus exactum in exilio, interiisse. Ex in Fridericū Vladislai filiū successisse. Post, Conradū, qui apud Apulos in Italiam secutus impatorē, decessit. Conradū Bizetislaus sequitur: qui & Henricus dictus est. Et cum esset Pragēsis episcopus, quindecim annis pontificatū simul & principatū Bohemiæ tenuit. Post eū, ducatū obtenuit Venceslaus frater eius. Hos quoq; regis noīe abstinuisse constat, siue quia magis ui q̄ iure impauerunt: siue q̄ indultū impatoris Romani sumenda coronæ, more maiorū obtinere non ualuerunt.

De primislao tricesimo primo Bohemorum duce, & Rege tertio.

CAP. XXVI

Venceslaū tribus mensibus ducali autoritate functum, Primislau Vladislai secūdi regis filius, armis deiecit: & a Philippo Romanorum imperatore

D Fridericū

Frederici secundi fratre, quæ Romana ecclesia nõ accepit, tertio loco inter Bohemos reges coronatus est.

De Venceslao Bohemorum rege quarto. Et de Othocaro Bohemorum rege quinto. CAP. XXVII.

Primislao duo fuerunt filij: Venceslaus & Othocarus, Venceslao regnum Bohemix cæssit: Othocaro Marchionatus Moravia. Fuit autem Venceslaus uniuersus, & sine liberis decedens regnum Othocaro reliquit, qui & alio nomine Primislaus appellatus est, inter Bohemix reges quintus, belli appetens, & magnorum operum effector: cui nec animus in rebus arduis, nec consilium defuit. Impium quod a fratre suscepit, ex mari Balthico, quod falso plerique oceanum putauerunt, est enim mediterraneus sinus, usque ad Danubium protensum, ad internum, nostrumque mare, quod Adriaticum dicimus, extendit. Nam cum obiisset Fredericus dux Austriae sine liberis, soror eius Margarita hereditatem accepit. Nupsit enim hanc olim Henrico imperatori, Frederici secundi filio: eoque sine sobole uita functo, in patriam redierat. Eadem iam anus Othocarum sibi uirum asauit, qui non tam coniugis aetate, quam dotem animo uolens, sterile matrimonium contraxit: & principatum nobilem consequutus, more humano, quanto possedit, tanto maiora concupiuit. Ulricus eo tempore Carinthiorum principatum tenebat. Qui cum uirili sobole careret, accepta ex Othocaro pecunia, Carinthiam illi, Carniolam, Marchiam Sclauonicam, et portum Naonis, tradidit. Veronenses, exinde Feltrenses, Taruisini: & multi ex foro Iulij, ultio sese ei submiserunt. Bellum Hungaris indixit, commissoque praelio, uictor ingentem praedam repara-

tauit: Stiriãq; prouidã illis ad emit. In Prussia quã uete-
res Vlinrigiã uacauerã supatis Tartaris urbẽ cõdidit,
quã Cunispigiũ. i. mõtẽ regiũ, uocãt. Sed q̃ tũ auctã eius
potẽtia ẽ, tanũ etiã i solẽtia creuit. Qui uiuẽte legitima
uxore, & quã sibi tantũ impiũ adiecerat, alterã supdu-
xit Cunigudã Regis Maschoriã filiã. Vocatus, p̃ prin-
cipes electores ad impiũ, cõtẽpsit: palã inter suos iactã-
tans, pluris Bohemiã regẽ, quã Romanũ ĩpatorẽ esse.
Rodolphus itaq; Habsburgi comes, qui magister Curie
Otthocari fuisset, nõ minus belli q̃ domi clarus, Chri-
stiane rēpublice p̃fectus ẽ, missis ad Othocarũ lega-
tis, Austriã, & Carinthiam, ceterasq; uicinas Italiã pro-
uincias tanq̃ iuris ĩpij repetit, quãdo nec Austria mulie-
bre fundũ esset: nec Carinthiã, iniussu Cæsaris. Vlricus
uenundare potuisset. Rẽnuuit Othocarus: & ĩpatori, qui
aliquãdo sibi seruiuisset, impacato respõdit aĩo. Sed in-
terueniẽtib; amicis, ea lege recõaliati sunt, ut Austria
ĩpatori cederet. Exim datis acceptisq; filiabus, affinitas
utriq; iũgeretur: prouidã de quibus lis esset, dotales fie-
rẽt. Adeptus Austriã Rodolphus, Othocarũ i uerba sua
iurare, more maiorũ exposãt. Id supbo regi grauius ui-
sum: tãq̃ ex domĩo seruus fieret. Exoriũtur noue lites:
bellũ indiãtur. Cũq; iã duo exerãtus ad mille passus al-
ter alteri proximus cõuenissẽt, ueritus Othocarus Ro-
dolphi potẽtiã, iniustãq; belli cãm aĩo uoluẽs, legatos
mittit, qui se iuraturũ dicãt, si mō intra tẽtorũ ĩpiale
honeris sui cã fieri Rodolphus uelit. Accipit cõditionẽ
ĩpator: potius q̃ belli fortunã expiatur. Suggestũ i tẽto-

paratur, ibiq; aureum solium eminentiori loco erigitur: Rodolphus. Diademate et imperialibus insignibus conspicuus, confidentibus electoribus impij, ceteris baronibus circumstantibus, aduenientem regem sedes expectat. Ille cum paucis regni sui optimatibus ingressus, consensu suggesto, ad pedes imperatoris genua flectit: proinde ex ueteri consuetudine, admotis sacrosanctis iureiurando se adegit. Interea tentorium arte compositum, a summo usq; deorsum, in quatuor profassu partes, dedit: regemq; ut erat in alto loco ad imperatoris genua supplex, uidentium exercitibus praebuit. Stabant circum armatae adulescentes, rei exitum spectantes: sed quam laeti Theutones gloriosum imperatorem suum uidentes, tamen indignabundi Bohemi, quam rex eorum humiliari magis quam praelium experiri uoluisset. Stupefactus ea re Otho carus, quamuis dolo magis quam casu caedis tentorium ignoraret, subticendum tamen in praesentia censuit: petitaq; ab imperatore uenia, plenus irarum domum rediit. Quem, tametsi sua sponte satis fureret: magis tamen ac magis uxor incendit. Quae cognito rerum successu, aduenientem regem hisce uerbis allocuta fertur, Hae caene nobis spolia, hanc belli adoriam domum refers? Dediti omnes hodie tua opera, ueluti mancipia, ueluti pecudes sumus. Regina prouinciarum Bohemia, tributaria facta. Cum te olim superasse praelio Tartaros, exuisse castris Hungaros, Stiriā armis adeptum esse. Italiā cum exercitu penetrasse audieram, felicem me quae tali nupsisse uiro, patrem qui me

regi

Vxoris ad
Otho carum
oratio.

regi magnanimo tradidisset, sapientē existimabā: neq; regnā eē ullā orbe toto, cui me cedere oporteret. Nūc falsa omnia experior. Nā quæ mulier me ifelicior, quis te uirorū oīm ignauior? Austriā prouinciarū nobilissimā, tot urbibus, tot proceribus insignē, nulla necessitate coactus, ex manibus tradidisti, Stiriam, Chorinthiā, & quas possidebas in Italia ciuitates, turpi metu reliquisti: cū comite Habsburgēsi infimi generis affinitatē cōtraxisti. Postremo ei qui satelles tuus quondā fuerat, iureiurando exhibito, te submisisti: & seruus serui factus, tu simul ac maiorū tuorū gloriā offuscasti. En uirum qui magnitudine animi rennuisse impiū uideri uult. Laudare: si te illi nō subiecisses. Age, si tibi animus uirilis deest, neq; gladios intueri potes, sine me regē esse, expiar profecto, Bohemis an Teutonibus imperiū debeat. Sūt Poloni, sunt Saxones ac Frācones, qui nostra signa sequuntur, sunt Slesitæ morauiq; & uerebimur belli tentare fortunā? Vtinā aut tibi meus animus fuerit, aut mihi obediētia quā te habere aīaduerto, sentiret profecto Rodolphus, neq; uires aduersus dominos ualere, neq; dolos. Othocarus, qui uxoris charitate teneretur, eamq; uerū locutā aīaduarteret, simulq; animi magnitudine irrogatā cōtumeliā ferre nō posset, accersitis regnē primoribus, collectisq; nouis copijs Rodolpho, qui dolo secū egisset bellū indiāt, neq; ille certamē detrectat. Cōueniūt ambo cū exercitibus, in cāpis Austriæ trās Danubiū cōmissū ē atrox præliū, diuq; Marte dubio depu-

Othocarus
occiditur.

gnatū, cū Bohemi multitudine ac robore, Sueui quibus Rodolphus maxime fidebat, ordie ac arte superiores essent. Cedere q̄ plurimi ex utraq; parte, maior tamen strages Bohemorū edita. Ad extremum, relictus a suis Othocarus, dū fortiter pugnat, iter cōsertissimas hostiū aces occiditur. Ferunt Stiriēses duos domi nobiles quorū frater ab Othocaro p̄ iniuriā extinctus fuisset eū toto praelio quæsitū: cū certis indicijs cognouisset, in ultionē fraternæ cedis obtruncavisse. Corpus eius p̄mittente Rodolpho in Bohemiam translātū regio honore sepultū. Præliū ipsa die bti Ruffi pactū, anno ab incarnatione uerbi. 8. 70. post ducētos 7 mille. A populatiōe Bohemiæ ipatorē abstinuisse, quæ genero deberetur. De sctō Vēceslao Bohemorū rege sexto. Ca. XXVIII.

Venceslaū Othocari filiū. 7. ānos natū, ab Othone marchione Brādeburgēsi, in Franconiā abductū, regnūq; tutorio noīe ab eo. 5. annis gubernatū, reuersum puerū sub ipio matris fuisse. Illā Zauisium, quendā ex Baronibus, potētē, amasse: cuius nuptias adeptā, multas regni opes ad eū contulisse. Sed ipsa breui morbo extincta, Zauisiū captū, neq; traditū: regnū deinde ex Vēceslai arbitrio ordinatū. Quo regnāte, eo ipso anno quo Tholomaida a Saracenis occupata, in hanc usq; diē tenetur, Pragā ferme uniuersam igne familiariter exustā, liberalitate regis, diuūq; diligentia atq; impensa ita istauratā: ut felix incēdium fuisse uideretur. Rodolpho Albertus filius successerat ipator. Huic nō minores inimicitie cū Venceslao, q̄ inter parētes eorū fue-

re. Has Iutha Věaslai cōiunx atq; Alberti soror, mulier uiro cautior magno labore dirēit. Charissimus apđ Venęslau Alexius quidā, pontifico iure cōsultus habitus ē. Qui multa de Romanorū nobilitate cū eo locutus usq; adeo aīm regis illexit, ut Iuthā filiā, admodū paruuā, ī clara Vrsinorū familia gētili quidā matrimonio spopōderit. Hinc secuta iter Vrsinos & Bohemię reges amicitia: quę apđ Mattheū eiusdē familiaē cardinalē plurimi fuit. Is enī rogatus a Věaslao, Getiū Vrbeuetanū, utroq; iure cōsultū, ī Bohemiā misit: quo regnū sub leges reduceret. Sed īpediuerē priāpes, quibus incerta esse oīa lucrū ē. Huius Venęslai soror, noīe Agnes, Rodolpho nupsit, īpatoris Rodolphi filio: qui Pragę moriēs ibi defunctus iacet. Ex ea natus ē Iohānes, qui Albertū Cesarē circa flumē rhenū nō lōge ab oppido Schaffhausen, dū simul amicę iter agerēt sua manu īterfecit. Deinde pœnitētia ductus, Clemētē quītū pōtificē maximū, q̄ sibi purgationē īdulgeret, apđ Auinionē adiit. Pontifex īpatoris occisionē ab īpatore iudicandam ait. Venit igitur Pisas Iohannes: ubi cū Cesar Henricus septimus eius noīs īpator cōsidebat: a quo iussus religionē īgredi heremitarū scti Augustini ī eaq; ppetuo pœnitere, nō recusauit. Mortuus ē tādē ī eadē urbe: et ī eadē sui ordis sepultus. Tumulū eius nos eo āno uidiū, quo iussi ab īpatore Frederico tertio spōsam eius Leonorā ex Portugalia ueniētē, sororis tuę filiā, cū alijs collegis ducturi Senas accepiū. Mater eius Ioāis cordata mulier fuit: &

Iutha.

Albertus
Cesar in
terfectus

Quæ cum accepisset germanum suum contentum regno
 Bohemæ, delatum imperium recusasse: At ego, inquit,
 si rerum potiar, glebaq; una mihi modo desit: aut quod
 reliquum est subijdam, aut imperio exædam. Ferunt
 in coronatione Venceslai, non minus nouem ducenta e=
 quitum milia, apud Pragam ex regia curia abos accepis=
 se: peditum uero infinitam multitudinem pastam. Subie=
 cisse & Polonos sibi Venceslaum: a quibus inuitatus, in
 ciuitate Gnesno diadema suscepit. Filium quoq; sui no=
 minis .xiiij. annos natum, petentibus Hungaris regem de=
 disse. Sed cum bonifacius pontifex maximus, Carolū a=
 dolescentem, Caroli regis Sialie filium eo iussisset, &
 Hungarorum animi mutarentur: filium suum Albæ co=
 ronatum, & sacrā simul coronam ad se recepisse. Nec
 diu postea, tertio & triagesimo ætatis suæ anno, ex tabe
 obiisse. Mortem eius Bohemos magno merore prosecu=
 tos. Fuerat enim mansuetus et clementissimus princeps,
 et ammirādu opinione sanctitatis: quæ postea uel miracu=
 lis confirmata traditur Iohanni Brixionen. episcopo, si
 uera est fama per quietem apparrens, cum eum flentem
 tristemq; repperisset, interrogauit, quæ nam esset causa
 mæstidiæ. Dicenti se mortem eius æquo animo ferre non
 posse, incredulitatem exprobrauit, qui sacris eloquijs fi=
 dem non adhiberet: in quibus hæc uerba potuisset aliquā
 do legisse. Cum te consumptum putaueris orieris ut Lu=
 cifer: & habebis fiduciam proposita tibi spe, & defossus
securus dormies. Requiesces, nec erit qui te exterreat:
 & deprea

Et deprecabuntur faciem tuam plurimi, subiungensque paruum esse eius fidem, atque inanem, si mortem sanctorum miseram putaret: repente disparuit. Episcopus exatatus uerba quidem sibi dicta memoriter tenuit: sed ubi nam scripta essent in sacro codice penitus ignorauit. Euoluto autem concordantiarum libro. xi. apud Iob capitulo, quod querebat inuenit. Ad tumulum autem eius insignis latro cum accessisset: exprobrans mortuo uitam, lapide a statua super sepulchrum iacenti, colaphum incaussit: nec mora caecitate percussus impietatis suae poenam dedit. Statua postmodum in sacrario erecta est: et alia aenea loco eius reposita, Iohannis Barbantini egregij statuarij nobile opus.

De Venceslao Bohemorum rege septimo.

CAPVT. XXIX.

Venceslao filius eius successit, quamuis eodem nomine, moribus tamen longe dispar. Qui cum ebrietati, et turpissime parti corporis dies noctesque indulgeret, et aliorum bona diriperet, aliorum uxoribus illuderet: apud Olomutium Morauiae ciuitatem, dum solus in domo decani pontificalis aedis perambularet, tribus uulnibus confossus, duodeuiginti natus annos interijt. Ignoratus est necis autor, quamuis Conradus eques Thuringus, cruentum gestans pugionem, exire regiam uisus fuerit. Nam is prius obtruncatus est populari tumultu, quam crimen confiteretur.

Venceslai
iunioris in-
teritus.

De Rodolpho Bohemorum rege octauo.

D S CAPVT

CAPVT. XXX.

Rodolphus
rex cōstitu-
tus.

Venerat forte eo tempore Pragam dux Carinthiae
Hēricus: cui altera ex sororibus regis, noīe Anna,
nata maior, iā pridē nupserat. Hunc Bohemi regē sibi
deligunt. Id egre fert Albertus impator. Qui repente
coactis copijs Bohemiā ingressus, Henricum regno de-
turbat: Rodolphumq; filium suū regē constituit, Eli-
zabeth senioris Venceslai relicta in matrimonium cita-
dita, quo regnum eius solidius esset. Qui cū magna Bo-
hemorū spe repugnare cœpisset, subitaneo morbo corre-
ptus, primo regni sui anno, absq; liberis decessit.

De Henrico, Bohemorum rege nono.

CAPVT. XXXI.

Hēricus se-
ptimus.

Post obitū Rodolphi dissidentes inter se Bohemi, alij
Fredericum Rodolphi fratrem, alij Henricū, quē
deiecerāt petierunt. Viāt Hērici factio: tradatis alteri-
us partis autoribus. Et quāvis Albertus impator cum ma-
gnis copijs Bohemiā ingressus, regionē lōge lateq; affli-
xerit, Hēricum tamē regno deicere non potuit, prius a
nepote, ut ante diximus, occisus, q̄ meditata in Bohemis
exequeretur. Successit Alberto Hēricus septimus, de quo
paulo ante mētionē fecimus, comes Lutzelburgensis, cō-
silio & animo iuxta potēs. Hic Elizabeth alteram Ven-
ceslai sororē, octo & decē annos natā, clā iussam ad se
uenire, apud Spirā Galliae ciuitatē Iohanni filio suo qua-
tuor annis minori matrimonio coniunxit. Eodē quoq;
tpe, tribus cōparatis exeratibus, unū ipse ī Italiā duxit
aduersus

aduersus Brixinēses, quos armis uictos, impata facere cōpulit: Lōbardosq; oēs in potestate accepit. Alterum aduersus comites Vuirtebergenses direxit, sacro imperio rebelles: quibus ex octoginta castellis & munitissimis oppidis quæ obtinēbant, duo et septuaginta armis expugnata ademit. Tertium ex Franconibus ac Baioarijs cōparatum, duce Petro archiepiscopo Magūtino, cū filio in Bohemiā misit. Hic ē ille Hēricus, q̄ Romæ coronatus reuente Roberto rege Neopolitano Florētiā obsidiōe artificissima anxit: Pisas, Senasq; in potestate habuit: & apud Bohemicum cōuētum in agro Senē. hostili fraude ueneno extinctus fertur. Cuius corpus in uetusto ac nobili tēplo Pifarum, sublimi loco post aram amia cōdiderunt. Pugnatum ē in Bohemia pluribus locis, cū alij Bohemorū Iohānē regnare cuperēt, alij Hērico studerēt, q̄ iā cū tribus impatorū filijs de regni possessiōe cōtēdisset. Obsessa ē deniq; Praga regni caput, diuq; oppugnata: cū Hēricus & marchio Misnēsis haud pigre mœnia tuerētur. Ad extremū tamē oppidanorū proditiōe Iohāni tradita hostis in arcē sese recepit: nec multis post diebus Hēricus in Carinthiā profugit. Ex eo tpe usq; ad impatorē Sigismundum, Bohemia in potestate Lutzburgēsium, ferme centum uiginti sex annis fuit.

De Iohanne Bohemorum rege decimo.

XXXII.

Iohānes potēti nanu regnū gubernauit: et patre i Italia agēte apud Germanos uicario noīe administrauit imperium. Patre

Patre uero defuncto: cum plurimæ Italiæ ciuitates ei se-
 se dedissent, penetrauit alpes cum exercitu: easq; nō pau-
 cis annis tutatus ē, tū Fridericus Austriæ, et Lodouicus Ba-
 ioariæ princeps, de Romano imperio inter se contē-
 dunt. Fuerunt ei et cū coniuge graues dissensiones: Baro-
 nibus regni reginam a rege subtrahentibus, tanq̄ Bohe-
 morum inimico, qui Teuthones in primis haberet acce-
 ptos. Vētum est ad arma: affectum magis calamitatibus
 regnum. Vix tandem compositæ lites. Post hæc Egra a
 Iohanne recepta est: Vratislauenſiū ciuitas quā dux. Sle-
 ſiæ occuparat Henricus, Legnicum quoq; , & quamplu-
 res aliæ Slesie ciuitates, Iohanni subiiciuntur: Geritur
 & aduersus Austriales bellū: in quo uictor Iohānes su-
 os milites præda nō modicā ditat. Cū regnū Poloniæ que-
 re obtinere non posset: Casmiro acceptis uiginti milibus
 marcarū argenti, rursus ædit. Cracouiā tamen obsidio-
 ne angit: sed deficientibus comitatibus abire cōpellitur.
 Cæcus effectus a rege Francorū aduersus anglicos in aus-
 xilium acersitus, cum lectissima equitū manu cōsanguineo
 solatiū tulit: prælioq; memorabili & cruētissimo se
 immiscuit, in quo cū multis milibus cæsus interijt: cū re-
 gnasset quinque & triginta annis. Bellū in cælebritate Scti
 Ruffi gestū. Hinc ea dies ap̄ Bohemos atra atq; innomi-
 nabilis habita: quæ duos reges hostili gladio abstulisset.

De Carolo Bohemorum rege undecimo. Qui
 & postea Romanorum imperator
 factus, Carolus quartus dictus est.

CAPVT

VNUM & triginta annos agebat Carolustum fili-
 us eius, ex Elizabeth coniuge natus. Is uiuente pa-
 tre, apud Tartaros feliciter dimicauit: ciuitates Lumbar-
 dia a patre acceptas, armis tutatus est. Pugnauit adole-
 scens cum Veronensibus: eos praelio fudit. In ea pugna bis
 equo deiectus, non dubitauit tertium conscendere: facinor-
 raque fortissimi militis adere. Ferunt eum iuueniliter la-
 sciuientem, cum Parmae ageret alienos thoros non paucos
 polluisse, neque increpatum a patre abstinuisse. Fuisse per
 idem tempus Dalphino Franciae, cum principe Sabaudiae bel-
 lum: cui cum rogatus Iohannes auxilium ferre statuisset,
 nocte qua decretum iter praecessit, uisum est in somnis
 Carolo, iuuenem forma conspicuum, militari manu rap-
 ptum, eminentique loco unde uideri ab omnibus posset ue-
 stimentis exutum, moxque uirilia ei eiecta. Carolo ex pro-
 ximo adolescente qui speciem supra humanam uenerabi-
 lis astabat, eaque sic geri mandauerat, quisnam hic iuue-
 nis esset tam crudeliter acceptus, & cur eo supplicio affi-
 ceretur interroganti responsum datum, Dalphinum esse
 regis Franciae primogenitum, qui talibus modis accipe-
 retur, sic plectendos esse qui aliena matrimonia uiola-
 rent. Experrectum Carolum summo mane patri somnium
 recitasse, rogasseque ne frustra exercitum fatigaret, Dalphi-
 num enim non egere auxilio quem intereptum esse non dubi-
 taret. Contempsisse patrem uerba filij, somniumque nihil in e-
 poderis respondisse: duorumque dierum itinere cum exercitu
 profectus

Dalchini
mors.

profectū: certū accepisse nunciū, Dalpinum in obsidione
cuiusdā castelli, sagitta in incertū missa, cōfosso inguinē
expirasse: copias eius dissipatas esse. Carolum ī uilla Te
rētij Parmēsis agri, quo in loco uisum uiderat, in hono
re beatæ uirgīs Mariæ collegiā ecclesiā erexisse, ma
gnificāq; dotasse, quæ adhuc extat. Patronus eius ē præcē
tor ecclesiæ Pragēsis, quæ admodū eiusdē Caroli literæ
attestatur, quas nos uidimus legimusq;. Nomē huic Ca
rolo ī baptismo Vēceslaus fuit, qđ in cōfirmatiōe a Ca
ralo Frācorū rege mutatū ē, apđ quē pueritiæ rudimēta
pegit. Fuit autē hic Carolus uir magnorum opum, qui
regnū Bohemiæ, tū religiōis cultu, tū legum ac bonorū
morum disciplina illustrauit. Nam scola liberalium ar
tiū ab eo in Praga erecta est, noua ciuitas mœnibus an
ctā: palacium regiū magnificentissime ex ædificatum, mo
nasteria multa fundata, arcēs constructæ admirabiles:
pax toti regno dedita. Adeptus imperiū, rursus Italiā in
gressus, Longobardos in potestatem accepit: Gibellinos
qui iam pridem Florētia exulauerant, eiectis Guelfhis,
in suum locum restituit: reliquis Ethruriæ partibus pro
suo arbitrio leges dedit. Coronatus Romæ magnifico ap
paratu, nouā orēs rerū q̄ aduersus ecclesiā sentiebāt,
Romano pontifici, iudicandos tradidit. Iohanni fratri
suo Morauiam possidendam cōcessit: Visegradum no
uis muris ac propugnaculis communiuit, corpus san
cti Viti Pragam detulit. Pontem Multauiæ qui exunda
tionibus corruerat in Praga restaurat: ecclesiam pra
gensem

genssem ad metropolitica decus erexit, cū antea Maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator: nisi Bohemia regni magis, q̄ Romani imperij quæsiuisset. Illud quoq; nomini suo non paruam misit maculam, q̄ Venceslaum ex filijs suis natu maiorem, in imperio sibi successorē adhuc uiuens ordinare conatus est: idq; pecunia. Nā cū principes electores, haud facile ad eā rē trahi possēt, qđ uirtute obtinere nō potuit precio cōparauit: promissis cuiq; electori centū milibus aureis. Quos cū representare non posset: publica illis Romanæ reipublicæ uectigalia obligauit: perpetuum imperij malū. Hinc Romana potestas ad nihilū redacta: nec post hac extollere caput imperium potuit, cum principes electores omnia sibi retinerēt: imperatorēq; iureiurādo adigerent, ne pignora reuocaret. Sigismundus alter Caroli filius a rege Hūgarie Ludouico in spē regni adoptatus est. Ibiq; tandem coronam adeptus, pugnavit feliāter cōtra Turcas. 32. Turcarū regulos securi percussit. Tumultu populari captus, ac uiduæ cuius uirū occiderat in custodiam traditus, beneficio linguæ libertatem adeptus: regnum armis reaperauit. In quo fortunam utranq; expertus, inter uiros claros enituit.

De Venceslao Bohemorum rege duodecimo. Qui et Rex Romanorum extitit.

CAPVT. XXXIII

Vences

Venceslaus ætatis suæ anno secundo, permittente
 patre, regni Bohemici sceptrum assecutus: exim.
 15. agens annum, cum coniuge sua Iohanna, apud Belgas
 civitate aquensi, Romani regni coronam accepit. Quar-
 to deinde anno, pestis scvissima Bohemiam populata
 est. In Praga uero quatuor mensibus in una tantum san-
 cti Stephani parrochia tria milia funerum & quinquaginta
 fuere. Sexto deinde anno regina decessit: & altera
 superducta est ex domo Baioaria, nomine Sophia,
 longe uiro suo præstantior. Inter hæc Pragenses popu-
 lari tumultu excitati, atq; in furorem acti, Iudeorū do-
 mus inuadunt, bona eorum diripiunt, domos incendunt:
 atq; inter duas horas, non sexui, non ætati parcentes, in
 felicem gentem gladio cedunt. Periisse aliquot milia fe-
 runtur: seruati cōplurimi infantes misericordia bono-
 rum ciuium, baptismi gratiam acceperunt. Calamitosum
 genus hominum Iudæi, inter Christianos agentes: qui
 ubi paululum habundare creduntur, mox tanquã Iesu
 Christi dei nostri maiestatem contempserunt, aut reli-
 gioni illuserunt, non fortunas tantum, sed uitam quoq;
 amittunt. Impune apud Pragenses flagitiū fuit tū quia
 populi haud faale corriguntur scœlera, tum quia Ven-
 ceslaus desidia corruptus, præfenti rerum statu contē-
 tus, neq; præterita corrigere, neq; futura curauit præca-
 uere. Fuit enim Venceslaus longe patri absimilis, uolu-
 ptatum sequax, ac labores refugiens, uini quam pror-
 sus regni curiosior. Ob quam rē captus a Baronibus. 17
 hebdoma-

Iudeorum
 strages:

Venceslai
 ignauia.

hebdomadas in custodia habitus est. Iohannes dux Lusaciae & Procopius Marchio Moraviae magno reipublice malo, cum libertati reddiderunt. Captus & secundo per Sigismundum Hungariae Regem, fratrem suum: & Alberto Austriae duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs aedibus apud Viennam habita, quibus exinde cognomen Praga datum: quod eas rex Pragensium incoluisset. Sed cum parum diligenter custudiretur, fugam arripuit regnoque rursus potitus est: neque tamen uitam mutauit. Sed priori consuetudine uino aboque marrens, lucemque dormiendo nocti coniungens, ab electoribus imperij comprobante Romano Pontifice imperio deiectus domi torpens illaudatum egit aeuum.

De perfida secta Hussitarum, & damnatis articulis professionis illius. CAP. XXXV.

Sub hoc rege, nostra demum memoria, aetatis uero suae anno circiter quinquagesimo, perfida Hussitarum insania ortum habuit: cuius & originem, & progressum hoc loco prosequi animus est: quando ea pestis omnem pene Germaniam conturbauit, neque adhuc extincta, regni Bohemiae magnam partem occupat. Rexerunt scolam Pragensem usque in ea tempora Theutones. Id molestissimum Bohemis fuit: hominibus natura feroacibus, atque indomitibus. Ex quibus uir quidam genere nobilis, ex domo quam Putridi piscis uocant, apud Oxoniam Angliae ciuitatem literis studens, cum Iohannis Wuycleui libros offendisset, quibus de realibus uniuersalibus titulus inscribitur, ma-

E gnopere

gnose illis oblectatus, exēplaria secū attulit. Inter quæ
 de auili, de iure diuino, de ecclesia, de diuersis questiōi-
 bus, cōtra clerū pleraq; uolūina, ueluti præciosum theu-
 zaurū patriæ suæ itulit. Imbutus iā ipse Vuicleuitarū
 uenēo, et ad nocēdū paratus: tū qđ erat familiæ suæ cō-
 gnomē, putridū piscē .i. foetidū uirus, ī aues suos euo-
 muit. Cōmodauit aut scripta quæ attulerat his potissīe,
 qui Teutonicorū odio tenebātur. Inter quos Iohānes e-
 minuit, obscuro loco natus: ex uilla Hus, qđ anserē signi-
 ficat, cognomentū mutuatus. Hic cū eēt ingenio paci,
 & lingua disertā, multūq; dialecticis oblectaretur, &
 peregrinas opiniōes amaret, auide admodū Vuycleui-
 tarū doctrinā arripuit: eaq; Teuthonicos uexare ma-
 gistros cœpit: sperās eo mō cōfusus Theutones, scholas
 relicturos. Qđ cū succederet, a Venceslao ipetratum, ut
 Pragensē gymnasiū ritu Parisiēsis gubernaretur. Ea-
 res magistratū scholæ theutonibus abstulit. Quā ob cau-
 sam cōmoti magistri, ac discipuli Theutoniā generis, iu-
 reiurando adacti, uno die supra duo milia secuti, apud
 Lipsicā Misnæ ciuitatē, trium dierum itinere a Praga
 distantē, uniuersale studiū erexere. Bohemis scholæ
 suæ gubernatio libere patuit: quorū princeps ē habitus
 Iohānes Hus. lingua potēs, & mundioris uitæ opiniōe
 clarus. Qui ubi satis fidei cōpatū sibi existimauit, uene-
 num qđ iā pridē occulte cōcepit, palā euomuit. Funda-
 uerat opulētus quidā ciuis in urbe pragensi, sub nomīe
 sanctorū Matthiæ & Matthei haud ignobile tēplum,
 quod

quod Bethleem appellauit redditibus additis, ex quibus duo
 predicatorum aleretur: quibus festis profestisque diebus uerbum
 dei Bohemico sermone plebibus insinuarent. Horum alter
 Ioannes assumptus est. Qui cum se libenter audiri aduerteret,
 multa de libris Iohannis Wyclui in medium attulit,
 asserens in eis omnem ueritatem contineri, adiacensque crebro in
 ter predicandum, se postquam ex hac luce migraret, in ea loca
 proficisci cupere, ad quae Wyclui anima puenisset: quem uirum
 fuisse bonum, sanctum, caeloque dignum non dubitaret. Seque-
 batur Iohannem clericum fere omnes, aere alieno grauati, sceleribus
 ac seditiõibus insignes: qui rerum nouitate euadere
 poenas arbitrabatur. His et nonnulli doctrina celebres
 iuncti erant, qui cum in ecclesia consequi dignitatem non po-
 tuissent, iniquo animo ferebant sacerdotia maiorum cen-
 suum his committi, qui quis nobilitate praerent, scientia
 tamen uiderentur inferiores. Excacauit eos inuidia: ut
 qui uiderant et qui intellexerant, non intelligerent. Pro-
 ruperunt in blasphemias, et cum aliquibus ignaris for-
 tasse ac uiciosis maledicere possent, in omnes latrare sa-
 cerdotes coepere: et ab ecclesia catholica recedentes, im-
 piam Waldensium sectam atque insaniam amplexi sunt.
 Huius pestiferæ ac iam pridem damnatae factionis do-
 gmata sunt, Romanum praesule reliquis episcopis parum
 esse: inter sacerdotes nullum discrimen. Presbyterum non
 dignitatem sed uitae meritum efficere potiore. Animas
 e corporibus excedentes, aut in aeternas euestigio poenas
 mergi, aut perpetua consequi gaudia: purgatorium ignem

Dogmata
 Hussitarum

E 2 nullum

nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis, & di-
 uariae sacerdotalis inuentum. Dei & sanctorum imagi-
 nes delendas. Aquarum palmarumque benedictiones irri-
 dendas. Mendicantium religiones, malos demones in-
 uenisse. Sacerdotes pauperes esse debere: sola contentos
 elemosina. Liberam cuique praedicationem uerbi dei pate-
 re. Nullum capitale peccatum, quantumuis maioris mali uitam di-
 gratia tollerandum. Qui mortalis culpa reus sit, eum ne-
 que seculari, neque ecclesiastica dignitate potiri: neque paren-
 dum ei. Confirmationem quam crismate pontifices indu-
 cunt, & extremam unctonem inter ecclesiae sacra minime
 contineri. Auriculari confessionem nugacem esse: sufficere
 sua quemque deo in cubili suo confiteri peccata. Baptisma
 fluuiialis undae, nulla interiecta sacri olei mixtura reci-
 piendum. Coemeteriorum inanem usum, questus causa reptum:
 quacumque tegantur tellure humana corpora nil distare. Tem-
 plum dei late patentis ipsum mundum esse, coartare maie-
 statem eius, qui ecclesias, monasteria, oratoriaque constru-
 unt: tanquam propitior in eis diuina bonitas inueniatur. Sa-
 cerdotales uestes, altarium ornamenta, pallas, corporalia,
 calices, patenas, uasaque homini, nil habere momenti. Sacer-
 dotem quocumque loco, quocumque tempore, sacrum Christi corpus
 conficere posse, petentibusque ministrare: sufficere si uer-
 ba sacramentalia tantum dicat. Suffragia sanctorum in coe-
 lis cum Christo regnantium, frustra impetrari: quae iuuare
 non possunt. In canonicis horis cantandis dicendisque, fru-
 stra tempus teri. Nulla die ab opere cessandum, nisi quae domi-
 nica nunc

nica nunc appellatur: celebritates sanctorum rursus reijcendas. Ieiunijs quoque ab ecclesia institutis, nihil inesse meriti. Subinco, cognomine lepus, claris parentibus apud Bohemos ortus, per idem tempus Pragensem ecclesiam pontificaliter retinebat: consilio et animo illustris. Qui orienti calamitati obuiam ire cupiens, priusquam amplius debaccharetur, libros Iohannis Vuycleui ad se ferri, omnesque doctorum uirorum consilio adhibito, publice concremari iussit. Supra ducenta uolumina fuisse traduntur, pulcherrime conscripta: bullis aureis tegumentisque praeciosis ornata. Iohanni praedicatio interdicta, et adiecta minae, si quando priores in populo errores uulgare auderet. Ipse Praga excedens, apud uillam ubi sibi origo fuit ac cognomen, permittente loci domino, qui eius insaniam fauebat, uocare plebes, ac docere non desistit: multa in Romanum praesulem, multa in reliquos ecclesiae pontifices maledicta congerens. Utque populi animos sibi magis ac magis conciliaret, Deamas haud aliter quam elemosinas sacerdotibus debitas astruit: liberum praedia possidentibus, si uelint eas dare, si nolint nullo iure cogi posse. Nondum error de sacramento altaris irrepserat. Sed attulit nouam pestem Petrus Dresensis (id oppidum Misnae supersitum) qui cum alijs Theutonibus paulo ante Bohemiam reliquerat. Cognitus inter suos, quia Waldensi lepra infectus esset, patria pulsus, uelut haereticorum asyllum Pragam repetijt: puerorumque docendorum curam accepit. Apud ecclesiam sancti Michaelis

Petrus Dresensis.

Cōmunio
sub utraq;
Specie.

Subinco ar
chiepisco=
pus.

per id temporis populum prædicando instruebat Iacobellus Misnensis: literarum doctrina, & morum præstantia iuxta clarus. Petrus hunc aggressus, mirari se ait doctum & sanctum uirum, qui diuina eloquia plebibus exponeret, errorem illum non animaduertisse communionis Eucharistiæ, qui iam pridem ecclesiam pessundasset. In qua sub una tantum specie, dominicum corpus populo ministrat, cum apud Iohannem euangelistam & apostolum Christo dilectissimum, sub duplici specie panis uiniq; sumi iubeatur: dicente apud eum saluatore, nisi manducaueritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem, non habetis uitam in uobis. Cōmotus his Iacobellus, cum perquisitis uetustis sanctorum doctorum codicibus, Dionysij præsertim, & Cypriani, communionē calicis laudatā inuenisset: prohibitus apud sacellum Archangeli Michaelis prædicare, in tēplo maiore Sancti Martini cathedram sortitus, publice cōmouere populum cœpit: ne deinceps cōmunionem calicis, sine qua saluari nemo posset, quoquo pacto negligerent. Huic omnes hæretici consenserunt, haud modicæ gestientes læticia, q̄ articulum inuenissent in euangelica lege fundatum, per quem Romane sedis uel ignorātia, uel nequitia argui posset. Odioso quāuis hæc animo rex intelligeret, desidia tamen corruptus, & inertia torpēs, impune debacchari sinebat hæreticos. Subinco archiepiscopus ubi nullū aduersus tātum emergēs malū in Venætslao præsidium inuenit, ad Sigisfundum Hungariæ regem

regem confugit: obsecrans atq; obtestans, ut negligentiam Fratris emendet, neq; labefactari orthodoxæ fidei sacramenta permittat. Dat fidem Sigismundus petitorum se breui Bohemiã: ecclesiæ catholicæ consulturũ. Sed dum dies die ducitur, Subinco apud Postinium in Hungaria moritur, & Albicus ei sufficitur, natione Bohemus, arte medicus, & Sigismundo propterea charus: unicum extremæ auaritiæ baratrum. Qui clauces cellæ uinariæ nulli alteri quam sibi ipsi credidit: & animalia uiuentia dono accepta mox uendidit. Et quia sumptuosos esse coquos didicerat, abiectam animum popinæ suæ præfecit. Interrogatus aliquando, sonorum omnium quem molestius audiret: maxillarum, inquit, ossa frangentium. Idoneus profecto pontifex, qui surgenti fomentum hæresi daret. Infestabat ea tempestate Romanam ecclesiam Ladislaus rex Neapolitanus: aduersus quem Iohannes papa tertius & uicesimus bellum decernens, plenariam peccatorum remissionem indulgit his, qui ad tuendam ecclesiam arma induerent. Reatabatur in ecclesia Pragensi decretum pontificis. Quod cum quidam sordidæ artis homines audissent, Iohannem papã Antichristũ esse magna uoce clamauerũt: qui crucẽ cõtra Christianos decerneret. Eos euestigio senatus in carcerem rapi iussit: populus uero susceptis armis, dimitti oēs petijt. Sed placatus oratiõẽ senatus, tãq; uita captiuorũ in tuto cõt, suã qsq; domũ rediere: de illis clã supplicium sumptũ. At cũ sanguis extra prætorij ianuã defluẽs

Albicus
Episcopus.

indium necis fecisset, iterum occurrens populus, interceptorum corpora rapuit, & aureo circumuoluta panno per omnes urbis ecclesias detulit: clamantibus eiusdem sectae sacerdotibus: Isti sunt sancti, qui pro testamento dei sua corpora tradiderunt. Exin cadauera in sacrario in Bethleem reposita: quasi martyrum reliquiae aromatibus condita.

De Iohanne Hus, & Hieronymo heresiarchis, in constan. concilio igni traditis.

CAPVT XXXVI.

DUM haec aguntur, generale concilium apud Constantiam Sueuorum urbem cogitur. In quo de rebus Bohemicis sermo habitus, patrum memores ingenti cura confecti: uolentium animo quonam modo sanari Provincia posset. Placuitque tandem, Sigismundo Imperatore suadente, Iohannem & Hieronymum ad Synodum uocari: qui tum ceteris eiusdem regni doctiores, tum populi ductores, ac heresum principes habebantur. Veniunt ambo, non tam uerecunde aliena discere, quam sua impudenter ingerere parati: docendi quippe quam discendi cupidiores, & populares amantes aures. Auditi sunt in confesso patrum. Iohannes aetate maior & auctoritate habitus, doctrina ac facundia superior Hieronymus. Lecti ex omni natione patres diuini atque humani iuris doctores, saepe cum his colloquium habuere, dogmata eorum a lege diuina aliena esse monstrarunt: neque bonis conducere moribus. Rogauerunt, ne plus sapere quam

heretico
m pro p
h

quam ecclesia uellent, sed saperent ad sobrietatem. Peregrinas opiniones relinquerent, ingenia sua, quæ quidem essent nobilissima, Vuycleutarū insania ne fœderent. Eloquentia qua prediti essent, in corroboradis ecclesie institutis, non euertendis, in edocendis populis, nõ dedocendis, exercerent. Posse eos & in conspectu dei, in ecclesia militante sublimem cõsequi locum, si reiectis nouitatibus patrum uestigia sequerentur: inuentionesq; suas nuiuersali conãlio submitterent. Stetere in proposito pertinaces Bohemorum animi, neq; uicti rationibus uia uoluerunt. Se ueraces, se sancti euãgelij emulatores, se Christi discipulos esse. Romanam ecclesiam, ceterasq; per orbẽ dispersas, longe a traditionibus apostolorū abiisse, quæ opes ac delicias sectarentur, dominatū in populos, & primos in conuiujs accubitus exquirerent, canes, equos alerēt, ecclesiarū bona quæ Christi pauperibus deberētur per la sãuiã luxūq; cõsumerēt. Aut nescire prorsus diuina mandata, aut scientes contemnere. Primores magnæ Synodi, ubi pertinaçiam & immutabiles animos perditorum hominum animaduenterunt, membra ecclesie putrida, quæ sanari non poterant, ne reliquum corpus inficerent, resecanda censuerunt. Lata est in confessu patrum aduersus contumaces sententia: cremandos esse, qui doctrinã ecclesie respuerent. Prior igitur Ioannes combustus est: Hieronimus diu postea in uinculis habitus, cum resipiscere nollet: pari supplicio affectus. Pertulerunt ambo constanti animo necem, &

E S quasi

Iohãnes et Hieronimus igni traditi.

quasi ad epulas inuitati ad incendiū properarunt: nul-
lam emittentes uocem, qui miseri animi posset facere in-
dium. Vbi ardere cœperunt, hymnū cœnere: quē uix
flamma & fragor ignis interāpere potuit. Nemo philo-
sophorum tam forti animo mortē pertulisse traditur:
q̄ isti incendiū. Poggius florentinus, ætatis nostræ nobi-
lis scriptor, de morte Hieronymi ad Nicolaum Nicoli cō-
ciuem suum, elegantem scripsit epistolam: quē paululū
sua consuetudine in mores cleri inuectus uideatur. Cine-
res exustorū, ne raperentur a Bohemis in lacū proie-
cti. Discipuli eorū ex eo solo terā abstulere in quo ignis
fuit: eāq; ueluti sacrā secū attulere in patriā. Iohānes ac
Hieronymus apud Bohemos martyrū honores merue-
re: nec minores q̄ Petrus & Paulus apud Romanos ha-
biti. Nunciatis enim in Bohemiam, quæ Constantie gesta
fuerunt de Iohanne ac Hieronymo, discipuli eorum se-
quacesq; oēs in unū conuenientes, memoriā in primis de-
functorum consecrant: celebrandamq; quotannis omnes
decernunt. Exin per amicos nonnullas sibi ecclesias a re-
ge tradi extorquent, in quibus prædicare plebi, sa-
cramentaq; ministrare libere possint. Neq; hoc modo cō-
tenti, apud Sclauoniam, nobile monasterium fratrum præ-
dicatorum extra mœnia oppidi situm, a fundamentis
deiciunt: Eaq; prima ecclesiarum ruina in Hussitarum
nouitate facta decurritur in ecclesias, monasteriaq; pas-
sim: nobilissima superis dicata tēpla ferro atq; igne ua-
statur nullū ergo regnū ætate nostra in tota Europa, tā
frequen-

frequētibus, tā augustis, tā ornatis tēplis ditatū fuisse,
 q̄ Bohemicū reor. Tēpla in cœlū erecta, lōgitudine atq;
 amplitudine mirabili, forniabus tegebātur lapideis, alta
 ria in sublimi posita, auro & argento quo sanctorū reli
 quia tegebātur onusta, sacerdotū uestes margaritis tectæ
 ornatus omnis diues, præciosissima suppellex: fenestræ
 altæ atq; amplissimæ cōspicuo uitro & admirabili ope,
 ut lucē præbeāt. Neq; hæc tātū in oppidis atq; urbibus,
 sed in uillis quoq; admirari licebat. Fuit inter cætera mo
 nasteriū aulæ regie, apud ripā Multauie, qua Mosa flu
 uius illi iungitur, sitū, in quo regū corpa cōdebātur, sin
 gularis excellētiae. Nā præter adē magni & memorabi
 lis opis amplū dormitoriū, cæterasq; monachorū offiā
 nas magnificæ cōstructas, habuere arauitū, q̄ nō paruū cō
 clusit hortū, ambitū uocauerē. In huius lateribus uetus
 nouūq; testamētū ab initio Genesis usq; ad Apocalipsim
 Iohan. literis maiusculis in tabulis scriptū cōtinebatur,
 notis quo altius irēt paulatim crescētibus: ita ut a sum
 mo usq; deorsū facilis lectio præberetur. Sed hoc decus
 post Vēaslai mortē, Hussitarū rabies deleuit. Qui post
 q̄ ecclesias q̄ plurimas deicērūt, mōasteria incēderūt,
 castellū petētes cui Bechingne nomē ē, octauo fere milio
 ab oppido qd̄ nūc Thabor appellāt, 30. cārter milia ho
 minū cōuenere: atq; ibi trecētas mēsas in patētibus cam
 pis erexere, ex quibus populo sacramētum calicis mini
 strarunt. Terruit ea cōgregatio Vēaslaum uerētem ne
 tumultu factō in se arma conuerterent, regnumque
 sibi adimerent. Nec sua res periculo caruit; Vēaslaus

ei saluti fuit cognomento Corāda singulari faciūdia pre-
 sbyter: & in plebibus auditus. Qui dū populum de re-
 publica admoneret, inter cætera quæ locutus est, quæ in-
 quit, uiri fratres ebriosum atq; inertē sortiti regem fui-
 mus, si tamē ceteros expendere prināpes pergamus, ne-
 mo est quem nostro regi anteferamus: quem recte oīum
 regū specūmen dixerim: quietū, benignū. nostri amantē.
 Nā quis eo regnāte nos lacessere audet? licet nos ex uoto
 uiuere nostro. Si nō est eadē sibi quæ nobis de religiōe
 sententia: ritum nostrum neq; ipse perturbat, neq; alios
 perturbare sinit. Quibus par esse arbitror preces pro
 eo ad deum fundamus, utq; singuli ei uitam rogemus:
 cuius desidia, nostra salus, nostra quies est. Quod cū ab
 exploratoribus rex cognouisset, quieto animo fuit: &
 factus ex tepido frigidus, Corandā inter amicos habuit.
 Per idem ferme tempus surrexit & alius pseudo sacer-
 dos apud Pragam, Iohānes quidā ex ordine præmōstra-
 tensiū impius monachus, & ad omne scelus audex. Qui
 cū prædicaret apud sanctum Stephanū in Piscina neq;
 bene sapere uideretur, inde amotus monasterium Car-
 melitarū inuasit. Nec suasere hæreticā, ut suam potentiā
 ostentarent. Singulis ferme diebus sacram eucharistiā
 per suas ecclesias circūuectabant. Quas cū paucas esse
 dicerent, ductore Nicolao uiro nobili, eius loci domino
 unde Iohānē Hus originem trahere diximus, in regiam
 tumultuarie prorūpentes, Venceslaū orauere, sibi ut
 āpliores ecclesias elargiret: qui iā populi maiore par-
 tem obti-

tem obtinerent. Audiuit rex benigne Nicolaũ promultitudine loquentẽ: utq; in posterum diem rediret iussit. Deinde misso populo ad Nicolaũ, qui remanserat conuersus: tu, inquit, qua me regno eijceres orditus es telã: at ego laqueũ inde efficiam quo te postea strangulẽ. Ille enim regis cõspectu abiens: populares magis ac magis incendit, Rex in arcem Vissegradensem urbi uicinam, paruoq; tantũ fluuio disiũctam, sese recepit, & paulo post in castellũ nouum quod ipse cõstruxerat, quinto distans lapide, cũ paucis adiit: missis ad fratrem oratoribus, qui eius auxiliũ implorarẽt. Consulibus autẽ noue ciuitatis Pragensis, ne ulterius ab hæreticis dominicũ corpus in pompa deferri sinerent, imperauit.

De morte Venceslai regis

CAP. XXXVII.

AT hæreticã pridie calendas Iulij apud ecclesiam Carmelitarum conueniẽtes, ad ædem sancti Stephani eucharistiã per plurimas plateas atq; ecclesias armati arcũtulere: ibiq; domũ sacerdotis suis ineptijs nõ consentientis diripuere. Et sublato clamore ingenti, furentes prætoriũ petiere. Consules undecim metu percussifuga saluati sunt: septẽ qui remãserant, & cũ his iudex urbis, atq; alij nonnulli aues, raptim intercepti, ex altissimis fenestris in forum præcipitati, lanceis ac uerbibus irati populi excepti, dirũ spectaculum dilaniati præbuere, stante in foro Iohanne monacho, & sacrum Christi Corpus sanguinario populo ostantente. Camerarius
regni

regni qui cū trecentis equitibus ad sedādum tumultū oc-
currerat, ubi furentē plebē animaduertit, de sua uita so-
liatus, fuga sibi cōsuluit. Ea cum regi renunciarent, cum
Etq; aruistates attoniti facinus detestaretur: at ego in-
quit pincerna futura hac praescierā. Quē rex indigna-
tus correptū, repēte ante pedes suos prostrauit: & arre-
repto pugione, conatus ē interficere. Sed impeditus a cir-
cūstātibus: egre illi uitā dimisit. Nec mora paralisi cor-
reptus, egrotare cœpit, atq; infra octo & decem dies, si-
gnatis nominibus hereticorū quos necā destinauerat, fra-
trē assidue uocātās, & amicorū auxilia anxius expectās
ante uita exæssit q̄ uocati principes adessēt: cum regnas-
set annis quinq; & quinquaginta, uixisset & duobus am-
plius. Cōsueuerunt corpa regum apud Bohemos priusq̄
sepeliretur octo diebus, aromatibus condita, p̄ sacraria
urbis arcūferri plāgiq; & sequētibus amicis ac Baroni-
bus cōclamari. Hoc in Venæsiao neglectum, nō audente
regina ingredi nouā ciuitatē: Delatum ē cadauer ad ec-
clesiā sancti Viti in arce, & inde ad aulā regiā, de qua
paulo ante meminimus: ibiq; cōditū ī sepulchro qd̄ ipse
sibi delegerat. Sed postea cū monasteriū ipsum ab here-
ticis diriperetur, & sepulchra regū effrīgeretur, cada-
ueraq; abijceretur, pisciculos qui sp̄iā noīe Muscha, Ven-
æsiao uēdere solitus, regis quē amauerat corpus clā col-
legit: & in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deīde
tpe, rebus in meliorē formā redactis, cum Vēæsiai cor-
pus inquireretur, acceptis uiginti aureis illud reddidit:
tumq;

tumq; circumgestatio ex more facta, et iustum regi funus exhibitum.

De Iohāne Zischa, hæreticorum Hussitarum Capiteano, in armis strenuissimo, ac uictoriosissimo.

CAPVT. XXXVIII.

Rex obierat Venceslaus, cum Iohānes Zischa nobilis genere ex loco cui Trosnouia nomen, censu tenui. In curia regis a puero enutritus, et bellicis exercitatus, uno carens oculo, quem strenue pugnās iā pridē amiserat, infectus Hussitarū ueneno, et rapinarū auidus collectapuditorū hoīm multitudine, in ecclesias quæ restabant impetū fecit: simulachra Sāctorum, et imagines magni dei pfregit. Mōasterium carthusiensium Pragæ uicinum inuasit: et direptum, monachos eius ordinis tāq̄ populo inutiles, qui ueluti sues in claustro saginarentur migrare alio iussit. Venere per idem tempus ex montibus pragā. cccc. arāter uiri, cum mulieribus, lepra Hussitarum infecti, atq; in foro sedteēs, abum ex magistratibus petiere. Consulatus metu plebis quæ aduenarum miserebatur, abaria eis publiātus ministravit. Zischa hos sibi adiunxit arcē Vissegradēsem quæ negligenter custodiebatur inuadere cupiens, ad locū quē Cruces appellāt profectus ē. Ibi supra quadraginta milia uirorū ex hæreticis cōuenere. Qui suā multitudinē cōspicati, animū ad omne facinus audacē sumpserunt. Multa ibi aduersus Sigismundum Cesarem, quem regium heredem suis conatibus infensum norant, excogitata atque decreta.

Exim

Exin Zischa, duce Coranda, de quo supra meminimus,
 Pelzinam, ubi complures esse suae factionis amicos non
 ignorabat, ualido praesidio muniit: qui apud Cruces re-
 manserant, arcem Vissegradensem inuasere. Sophia in-
 terim anxia quo se pacto tueretur, crebris nuncijs ac-
 literis Sigismundum uocare, uianorum auxilia pete-
 re, atq; in omnes partes mentem dirigere. Sigismundum
 malo usum consilio, in Thurcas, qui se iam pridem ca-
 stris exuerant, arma prius mouere, quam Bohemiam
 petere libido incesit. Quod si exeratum Pragam du-
 xisset, antequam uires haereticorum cocalusset, nunquam
 ea incendia quae postea uidimus, germaniam exussisset.
 At dum ille Thurcas laceßere parat, Bohemiam amisit:
 & Hungariam non defendit. Ea propter cum seruum
 esset eius auxilium, regina cum Tenchone Vuirtenbur-
 gensi regnum gubernans, ex Thesauro regio copias com-
 parauit: arcem Pragensem & minorẽ ciuitatem quae arci
 adiacet praesidio firmauit: ponti Multauiæ ne transitus
 illac esset haereticis, ligneas turres ac ianuas adiecit. At
 illi passim per regnum conuentus agitare, solliatere po-
 pulos, hos minis terrere, illos blandicijs alligere, imple-
 re nouam ciuitatem suis hominibus, dies noctesq; con-
 sultare quibus modis summam sibi rerum acquirerent.
 Cum quibus Petrus Staremburgus apud insulam bene-
 dicti confligens, equo Marte praelium diremit. In Pra-
 ga aucta haereticorum alluuie, pro ponte pugnatum, mul-
 tisq; utrinq; cadentibus, pons deniq; in potestate Hussi-
 tarum

tarum factus, decliuioris partis Pragæ minoris fideles in altiore sese partē receperūt, atq; inde conuersi acribus animis instaurauere certamē. Pugnatū est die noctuq; continuis quinq; diebus, seuisimis ac crudelibus ausibus: multi utrinq; cæsi, magnificæ domus exustæ: prætor iū infimo loco sitū, incēsum atq; deletum.

De Sigismundo Bohemorum rege tertio decimo, & Romanorum imperatore.

CAP. XXXIX.

Cum hic esset rerū status, legati Sigismundi suaperuenere, qui regni gubernationē accipientes, cū ciuitate Pragensi ea lege inducias fecere, ut arcæ Viscgradensi reddita, liceret ciuibus ad Sigismundū oratores mittere, deq; re sua cū eo trāsfigere: Zischa Pelzina, Piestā, & alia quæ occupauerat loca restitueret. Cōditionibus acceptis atq; completis, externi hæretici urbē reliquere, consulatus ex prisco more gubernationem iniit, quietior reddita ciuitas: non tamen Catholici qui exasserant redire ausi. Expectabant aut Sigismundi aduentum: cuius præsentia sese tutos arbitrabantur. Sed interruperūt spē literæ ab eo missæ: in quibus scriptum erat ipsum breui uenturū, regnūq; eo modo gubernaturū, quo pater ipsius Carolus prouinciā gubernasset. Quibus ex uerbis intellexerūt hæretici sectā suā exclusum iri, quæ regnate Carolo nondū ortū habuisset: proinde magis ac magis indignari. Sigismundus aut ad festū natiuitatis dominicæ, Brumā qd̄ ē Morauie oppidiū

F petijt.

petijt. Ibiq; Pragensibus ueniam petentibus ea lege pe-
perit, ut athenas & repagula tota ex urbe deponerēt,
suos magistratus acciperent. Paruit attonita ciuitas, cū
primores regni, eleuatis in coelum manibus aduentum
noui regis gratulabundi exposcerent: eiusq; rectores
sine controuersia reliquæ urbes admitterent. Nec dubi-
um uidebatur, quin tota Bohemia labes Hussitarum ex-
cessisset, si ex Bruma Sigismundus recta uia se Pragā
contulisset. Sed diuertit ille, ut fortasse fati sui erat, Vra-
tislauiamq; Slesiae caput accessit. Quo in loco populus
urbanus non diu antea, consulatum a Venæsiao fratre
suo constitutum per seditionem obtruncauerat: cuius scē-
leris autores securi percussit. Quod ubi Pragæ renun-
ciatum est, diffisi de uenia ciues, exemplum Vratislavi-
ensium ueriti, manifesto desauerunt, et allecto præmijs
Cenchone, qui arcē Pragensi præerat, in totum regnum
litteras dedere, ne quispiam Sigismundo aditum præbe-
ret, qui Dalmatiæ linguæ hostis esset: nec alia cura tene-
retur, quam regni perdendi, qui antiquam Prutheno-
rū ciuitatē ordini iure pignoris obligasset, Brandenbur-
genses aut a corona Bohemica alienasset: Iohannem ac
Hieronymum in Constantiensi concilio cremari non so-
lum permisisset, uerumetiam procurasset, dogmata quæ
ipsi sequerentur totis conatibus impugnaret.

De ciuitate Thabor & extructione eius, fra-
tribusq; Thaboritis.

CAP. XL.

Zischa

Zischa dum haec aguntur, relicta ex foedere Pel-
 zina, bis a fidelibus inuasus, bis uersutius usus
 ex pene uicto uictor euasit. Erant aspera loca in quibus
 pugnare oportuit, hostes in equis, milites sui omnes pe-
 dites: nec certamen committi nisi pedestre poterat. Ut er-
 go desilire ab equis aduersarij, mulieres quae de more
 suū exeratū sequebātur, proijcere pepla in terrā iussit:
 quibus implicati per calcaria eqtes, prius extincti sunt,
 quā pedes expedire ualerent. Ipse deinde Musam pe-
 tijt, oppidū ad Lusmitiū amnē in ripa sitū: ex quo Copi-
 us & Vlrichus fratres, uerae fidei cultores, eiusq; locū
 domini, nō paruā populi partē eiecerāt cum haereticis
 sentientē. Id Zischa Quadragesimae nocte aggressus,
 armis expugnauit, dirupit, incendit. Sed & Liaū quoq;
 castellū, ab eo loco mille passuū distās, quo se Vlrichus
 recepat, uicēpit: Vlrīcū familiāq; suā gladio occidit: unū
 tantū uita retēta, qui reliquos obtrūceret. Cūq; ciuitatē
 quā incoleret muro anctā nō haberet, locū natura mu-
 nitū ad eūdē amnē elegit, uix octo stadijs ab Auscha se-
 patū. Hūc moenibus anxit, et ut q;sq; tētoria fixerat, ita
 edificare sibi domos ipauit, ciuitati Thabor ididit no-
 men. Nā & comites eius, fratres Thaboritae appellaban-
 tur, tanq; cum tribus apostolis saluatoris Christi transfi-
 gurationem in monte uidissent: indeq; suas opiniones
 mutuati essent, quas fidei ueritates appellant. Ciuitas
 quamuis altis defensa rupibus, muro tamen & anemur-
 rali anctā est. Lusmicius amnis, maiorem urbis partem

Zischa Va-
 fre cōsiliū

alluit: quā reliquū torrēs nō modicus ambit. Qui cū recte in Lusmiū tenderet, saxeo colle impeditus, quā longa est ciuitas flectere ad dexterā iter coactus, in fine urbis maiori fluuio miscetur. Spatiū quo per terrā acceditur, nam pene insulam duo amnes efficiunt, uix pedes. xxx. protenditur. Hic fossa profunda manu facta, et triplex murus ea crassitudine quæ nullis effringi machinis queat. Turres in mœnibus crebræ, et propugnacula quæ ipsi Thaboritæ, expugnandarū urbium magistri, excogitauerunt, locis oportunis constructa. Hic refugium omnium hereticorum, arcemque Zischa primus erexit: qui eum secuti sunt, pro suo quisque ingenio munimenta urbis auxerunt. Nos qualem uidimus ciuitatem descripsimus. In amne Lusmiō auri grana reperiuntur, æris æquantia magnitudinem, quæ nullo egent purgamento. Nondum equites apud Thaboritas militauerant, cum essent omnes ferme infimæ plebis homines: et qui non tam nouā fidem secuti, quā iudicia et carceres fugisse uidebantur. Nicolaus magister monete, quæ Sigismundus ad res curandas in Bohemiā miserat, primus omnium equorum copiā Thaboritis fecit: qui cū mille equitibus in uico cui Vogize nomen est, nouis Zischæ motibus occursum cōsederat. In hunc nocte ipsa parasæues Zischa ex improviso prorumpens, omnes illi equos ademūt, arma surripuit, uicū incendit. Milites suos equos ascendere, saltare, currere, flectere in gyrū docuit: neque post hac absque aliis equitū copias duxit. Nicolaus in arce saluatus est.

De Adamis

De Adamitis hæreticis. CAP. XLI.

INter hæc & alia, apud Bohemos nephanda & inau-
 dita prius emerfit hæresis. Pichardus quidã ex Gal-
 lia Belgica, transmissõ Rheno, per Germaniam in Bohe-
 miam penetrauit: qui præstigijs quibusdam fidem sibi
 conalians, breui tpe non Paruam mulierum uirorũq;
 plebem ad se traxit, quos nudos incedere iubens, ada-
 mitas uocauit: Et occupata insula quadam, amne Lusini-
 tio anctã, filium dei se dixit: & Adam uocari. Connu-
 bia eis promissa fuere: nephas tamen iniussu Adã mu-
 lierem cognoscere. Sed ut quisq; libidine incensus in ali-
 quam exarsit, eam manu prehendit & adiens principẽ:
 in hanc, inquit, spiritus meus cõaluit. Cui princeps re-
 spondit: ite crescite, & multiplicamini, & replete terrã.
 Aiebat ceteros homines seruos esse, se uero & qui ex
 eis nascerentur liberos. Ex ijs quadraginta uiri insulã
 exiere, & intrãtes uicinas uillas, euaginatõs gladijs sup-
 ducentos agrestes interfecere: quos diaboli filios asserere-
 bant. Zischa ijs auditis, quãuis sceleratus, scelus tamen
 exhorruit. Habet enim hoc natura hominum, ut aliena
 magis q̃ sua quisq; uitia perhorrescat. Neq; summa ma-
 la diu multa manent: ultorẽq; mali sæpe malum ærne-
 re licet. Direxit igitur in eos exeratum: expugnataq;
 insula Adamitas omnes gladio deleuit, duobus tantum
 reseruatis, ex quib; gentis superstitionem cognosceret.
 Audiui ego ex Vlrico Rosensi præstanti regulo, cum
 agerem in Bohemia, fuisse apud se uiros & mulieres

F 3 eius

Pichardus:

eius sectæ captiuos: & mulieres quidem palam dixisse, non esse liberos qui uestibus & præsertim foemoralibus uterentur, easq; in carcere apud se peperisse: quas cum anno elapso simul cum uiris igni tradidisset, ridentes cantantesq; flammarum incendia ptulisse.

Quomodo Sigismundus Bohemiam ingressus, Coronam regni acceperit, minusq; feliciter pugnauerit.

CAP. XLII.

Sigismundus interea conuocatis Slesiae duabus, ingressus Bohemiam, Grædum, exinde Cuthnam in festo exeratu petit. Cenchoñe ut arcem Pragensem sibi reddat magnis sponsonibus alliat: equitum quatuor milia qui urbem laessant ibidem collocat. Cencho bina proditione insignis domum reuertitur. Pragenses Zischam accersunt: qui cum Thaboritis nihil moratus, urbem accepit in potestatem. Duo tantum ex Baronibus Nilco Cruffina Lituburgensis, & Nilco Valdesenensis, ac pauca nobiles, Pragensium signa sequebantur: reliqua multitudo ex plebe collecta. His primum studium fuit arcem oppugnare. Locus ipse natura munitus: non aliter quam uina fame posse apparebat. Clausi aditus, ne quid comestus importaretur. Sigismundus fumo iter operuit, obsessisq; necessaria præbuit: nec diu postea ciuitatem ipsam, accersitis ex imperio auxilijs, obsidere decreuit. Fuerunt in castris eius Saxonie duces, Marchionesq; Brandenburgensis, & gener eius Albertus Austriae præps. Oppugnata est ciuitas sex hebdomadibus.

Ipse

Ipse uero Sigismundus in aede metropolitana, quæ in arce sita est, regni coronam accepit: Conradus natione Westphalus archiepiscopus, qui postea in hæresim prolapsus est, sacris solemnibus rite peractis diadema ei imposuit. Albicus enim iam pridem dignitati æsserat, cum famulatum edentem bibentemque ferre non posset: et minori contentus officio, auaricie seruebat. Oppugnabatur summis uiribus hæretica ciuitas. Mediotempore reguli Rosenses, et Chrageri, Thaboritæ castra tenentes, a Nicolao Hus quem Zischa cum parte copiarum commiserat, prælio uicti exiuntur: Graucum quoque regina ab hæreticis expugnatum. Imminet urbi Pragensi sublimis mors, quam Viclechonis appellant: hunc ne hostes occuparent Zischa præsidio muni erat. Cum quis Marchio Misnensis congressus, magnam militum suorum partem amisit. Misnenses enim cum iam motis acum occupassent, in partem coacti quæ prærupta erat acrius oppressi, ubi retinere impetum non ualere, alij cæsi sunt, alij ex motu deturbati per abrupta dilapsi perierunt. Sigismundus obsidione dimissa Cuthnam se recepit. Per idem tempus uulgauerant hæretici ipsa die Penthecostes ignem de caelo casurum, qui urbes Bohemicas omnes exureret. Ob quam rem magna ex parte ciuitatum moenia relicta. Die prædicta eum imbres tota ferme Bohemia uehementes fuissent, religio in risum conuersa, multum hæreticis opinionis detraxit. Vicit tamen obstinatio eorum quos rapinarum cupido magis quam fidei zeus pellegerat.

Marchio
Misnensis.

F 4 Zischa

Othocarus
occiditur.

Zischa apud Pragenses degens, ex consilio suorum sacerdotum omnes basilicas delere adorsus est, quæ sanctorum nominibus dedicata fuerant: Neq; enim fas esse dicebant alteri q̄ soli deo templa sacrari. Hinc plurima monasteria & nobiles ecclesie, uno impetu in ciuitate disiectæ. Id Pragensibus ægre fuit: quibus seruandum ædificiorũ decus uidebatur. Orta dissensione, iurgioq; sensim obrepente, Zischa cū suis abiit: & ad Thaboritas reuersus multa fidelium loca expugnauit. Inter quæ Pragatini prepositi Vissegradensis oppidum diripuit: in quo uiros ac mulieres cum pueris & infantibus cunctosq; loci sacerdotes, in ecclesia conclusos, immisso igne combussit.

De Orbitis hæreticis CAPVT XLIII.

Fuit & alia in Bohemia hæreticorum factio, fratrum Orbitarũ appellata, quæ territoriũ Grecense uicinasq; gentes magnis affecit cladibus: pestifera atq; immanis, neq; Thaboritarũ crudelitate ulla ex parte inferior. Aduersus quã Martinus quintus pontifex maximus nominatim crucẽ decreuit, neq; tamen in plures annos extirpari potuit. Huius sectæ homines quotiens sacerdotes nostros intercepere aut igne cremauerunt, aut nudos rigente hyeme sup glaciẽ colligatos dimisere. Quos parui momẽti existimarunt, de sectis uirilibus abire pmiserunt. A Pragensibus inter hæc summis uiribus arx Vissegradensis oppugnatur. In qua cū cætera abessent, equinæ carnes aliquandiu pro cibo fuerunt. Ad

re. Ad extremū nisi ad certum diē Sigismundus auxili-
 lium ferret deditio promissa: uerum ea lex adiuncta ut
 ueniente Sigismundo Vissegradenses prorsus quiesce-
 rent. Affuit inter diē dictū imperator, ignarusq; condi-
 tiōis locum ingressus arctum sub arcæ, in quo facile ab ob-
 sessis defendi poterat: cum illi datam fidē obseruassent,
 inuasus repente a Pragensibus, ingentē perpeffus stra-
 gem, rebus infectis retro abiit. Ceaderunt ex Morauis
 xiiij. proceres, ex Hungaris cæterisq; gentibus q̄pluri-
 mi, arx Pragensibus dedita.

De multis prælijs & uictorijs Iohannis Zischæ.

CAPVT. XLIIII.

Zischæ dum hæc fiunt, Booslaū regulum, cui Cy-
 gneo cognomen fuit, qui multis antea cladibus
 hæreticos affecerat, in oppido suo munitissimo ui cepit
 & in hæresim suam pellexit. Qui ad Rethium paucis
 post annis dum hæreticorum copias ducit uulneratus in-
 terijt. Erant in territorio Pelzinensi complura cæno-
 bia, opibus & structuris insignia, ex qbus Zischæ quin-
 q; combussit. In monasterio uero Claronensi, quod mu-
 nitius fuit, præsidium posuit. Huic Sigismundus exerci-
 tum admouit: Zischæ autem in cum copias ducente, tur-
 pi fuga recessit, nec diu postea Bohemiã quoq; reliquit
 Zischæ ad Pelzinam duxit. Sed cum ciuitatem egregie
 defensam expugnare desperaret, inde soluens Comita-
 uiam petijt, non parui nominis oppidum. Quo ui capto
 populares cum sacerdotibus in ædibus ligneis reclusos
 frustra

frustra ueniam petentes exussit. Cum uero ante oppi-
 dum cui Rabi nomen est, conuocatis fratribus Thabori-
 tis & Orebitis castra teneret obsessosq; summa ui oppu-
 gnaret: oculum quo uno lumen caeli uidebat, sagitta con-
 fossus amisit. Inde Pragam ad medicos uectus, quis ex
 uulnere curatus uitam retinuit, lucem tamen haud quaquam
 recuperauit. Nec propterea castrensem laborem, aut
 rei militaris curam dimisit. Cæco populo, cæcus placuit
 ductor. Res apud posteros plus admirationis habitura,
 quam fidei. Pragenses autem Peronam, ubi magnum inerat
 Sigismundi praesidium, armis ceperunt: & paucis uita
 re seruatis, puberes utriusque sexus interemerunt. Expu-
 gnarunt & Brodam Theutonicam, interfecto praesidio:
 mox Cuthnam pluresque alias ciuitates deditibus oppi-
 danis in potestatem acceperunt. Cum uero ad oppidum
 cui Pons nomen est, & a Misnensibus possideretur, co-
 piis ducerent: occurrentibus Saxonibus, non audentes con-
 gredi, redierunt. Post hæc Sigismundus electoribus di-
 em statuit, ut in celebritate diui Bartholomei ad Occide-
 talem plagam Bohemiam cum copiis ingrederentur: ipse
 ad Orientalem latus cum Hungarorum exercitu ag-
 gressurus. Venerunt Maguntinus archiepiscopus & Co-
 lonien. Comes palatinus Rheni, Saxonie duces, Mar-
 chio Brandenburgensis, & plurimi ex Alamania potifi-
 ces, ceteri suos misere. Castrametati ad oppidum Sozi-
 munitissimum locum, expugnare non potuerunt. Vastatus
 est undique per arcuitum ager, continuata obsidia ad fe-
 stum

stum usq; sancti Galli: tumq; soluta cum Sigismūdu ad
premissum diem non adesset. Ille autem collecto ex Hun-
garis, Austrialibus ac Morauis exercitu circa solemnia
Dominicae natiuitatis Bohemiam intrauit, et cum aliqua
oppida ui cepit: Cuthnenses per deditiōem accepit.

Sed irruente in se Zischa quāuis ceco, pavidus trepi-
dusq; multis ex suis interfectis nobilibus, & amissis im-
pedimentis effugit. Prius tamen Cuthnam exussit: quam
Thaborenses propter argentifodinas crumenam Anti-
christi uocabant. Zischa itinere unius diei impatorem
secutus, magna fugientium præda ditatus est, et oppi-
dum Brodam quod Theutonicorum uocant, ui captum
incendit: quod postea xiiij. ferme annis sine habitatore
permansit. Imperator annem Iglariam ponte transmi-
sit, Pipo Florentinus, qui equites in eam expeditionem
xv. milia ex Hungaria duxerat, per glaciem iter habu-
it: quæ multitudinis pondere dissoluta, multos morta-
les in profundum rapuit. Hac uictoria elatus Zischa ma-
gis ac magis in ecclesias deseuit. Nec iam amplius ullā
pati aut statuam sanctorum, aut picturam poterat: nec
tolerandum esse putabat, qui prisco more sacerdotali-
bus indutus uestibus, rem diuinam conficeret. Ob quam
rem maiores quam prius inter eum & regni proceres,
inimicitia oborta. Cōsules uero Pragenses insolentiā
Iohannis apostate Præmonstratensis iniquo ferentes a-
nimo, eū in prætoriū uocauere, & nouē simul scelerū
principes, tanquam de republica cum his aliquid ac-
turi,

Cuthnacru-
mena Anti-
christi.

turi, utromissosq; statim gladio percussere: & quasi nihil actum esset, pacatam civitatem arbitrati, domos quisq; suas petierunt. Sed ministri parum cauti, dum atrium aqua proluunt cruorem interemptorum per aqueductum in forum transmisere. Eo viso, non latuit populum res gesta. Tumultus euestigio factus, expugnato armis praetorio. xi, primarij ciues qui rei autores putabantur, occisi: collegium Caroli direptum, & nobilis bibliotheca disiecta. Mulieres quae Iohannem monachum ueluti diuinum habebant, caput eius intarapientes, pluribus diebus ululantes, per urbis ecclesias circumtulerunt: beatum uociferantes, sanctum & deo plenum uirum, qui pro ueritate & patrum traditionibus occubisset. Contra uero sacrilegos nepharios atq; hominibus odibiles, qui sacro et optimo sacerdoti manus iniecerant: postremo inter sacras reliquias aromatibus conditum Iohannis caput obtinere. Per idem tempus castellum purgellinum in quo paruum Sigismundi erat praesidium, & quo multi pragenses rectae fidei cultores, cum liberis et uxoribus confugerant, per incuriam arsit: qui superfuerunt incendio, Pelzinam se contulere. His actis nonnulli Bohemorum reguli, & consulatus Praegen. legatos ad Vitoldum Lutuauiae ducem misere, eumq; sibi regem asauerunt: aduersante Zischa, eiusq; factione, qui liberis hominibus regem habendum esse negabat, & eum potissime qui gentium ritu uiueret. Vitoldus Sigismundum Coributum, cum duobus milibus equitum

tum in Bohemiam misit. Qui apud Prangenses magnis exceptus honoribus, ciuitatem breui ad meliorem formam redegit: nobiles, & qui quiete uiuere uellent, blandus atq; amicus, in insidiosos et facinerosos asperrimus uindex. In huius aduentu munitissimum castellum in monte situm oppugnare placuit, quod Lapidem Caroli uocant. Hic Sigismundus. iiii. centurias militum praesidio liquerat. Castra tribus locis posita sunt, obsidio sex ducta mensibus: neq; die neq; noctu omisa oppugnatio, quinque balistae maiores ingentia saxa per omnes horas intra moenia iactauerunt, uasa ciriter duo milia caedaueribus, & humano excremento plena in omnes emissa, tantum miseris obsessis foetorem attulere, ut omnibus infectis dentes aut deciderent aut nutarent. Tollerauerunt tamen forti animo, & in hyemem usq; protraxere certamen: accepto clam ex Praga medicamento quo dentes contineri possent. Fons erat extra moenia in medio praeruptae rupis, unde aquam oppidani necessariam hauriebant: & turris desuper uetusta, qua tuerentur aquantes. Hanc Pragenses diruere machinis conabantur. Fama est in potestatem obsessorum primarium quendam Pragensem ciuem casu factum, eumq; in turris culmine deligatum, dato per irrisionem in manu flabello, quo lapides balista missos quasi muscas abigeret, parsuros quippe conaui suo Pragen. arbitrabantur. Illos nulla moenia flexos saxa ingentia quae plurima proiecisse: hominem uero cum diem integram intactus per-

Foetor dentibus inimicus.

Etus perseuerasset, hostium magis misericordia, q̄ a^u
 uium suorum humanitate, seruatum. Interea Frederi^u
 cum Brandenburgensem principem, magnis copijs Bohe^m
 miam ingressum, longe lateq; praedas agentem, Pragen^{ses}
 ab obsidiōe discedere cōpulisse: Vitoldum uero, ro^g
 gatu Vladislai Poloniae regis, qui cum Sigismundo Cæ^s
 sare in finibus Hūgariae cōuenerat, patruelē suū Cori^b
 butum ex Bohemia reuocasse. Putauit ea re Sigismū^u
 dus hereticos externis auxilijs destitutos, mox im^{per}
 perata facturos. Sed longe deceptus. Nam illi ma^{gis}
 ac magis insolescentes, subactis intra regni fines Cath
 tholicae fidei cultoribus, exeratum extra Bohemiā du^x
 xere uicinas longe gentes populati. Ferūt Zischā in aust
 striam profectum, cum agrestes armenta quaeq; nauⁱ
 bus in insulam Danubij transportassent, uitulos, suesq;
 nōnullos per negligentia in uillis dimissos, ad ripam
 fluminis tā diu deuerberasse, donec pecus insulā depa^{sc}
 scens, mugitū, grunnitumq; audiēs, desiderio similis
 animantis fluuiū trās natauit: eoq; modo magnam pra^e
 dam abactam. Per idem tempus Sigismundus impera^{tor}
 tor Alberto duci Austriae genero suo Morauiam, ne de^f
 fensore careret, dono dedit: quāuis iā pleriq; illius pro^u
 uinae proceres, ad Hussitarum insaniā defecissant.

Eo quoq; tempore Eriāus rex Daciae, & infans Pe^{tr}
 trus regis Portugalliae familiaris, Germanus Iacobi
 Cardinalis sancti Eustachij excellentis & clarissimi ui^{ri}
 ri, imperatorem accedentes, ambo rei militaris peritiss^{im}
 tiffimū

tissimi, exeratum eius et copijs et auxilijs auxere. Ob
 quã rē castra ad Iutembergã Moraviã oppidum, Hus
 sitarũ peste infectũ, statim posita, obsidio tribus mensi-
 bus eo loco ducta. Eques apud Pragenses cognomento
 Aqua satis opulenti fuit, et inter suos aues autoritate
 p̄editus. Is sororis filiũ noĩe Procopiũ cũ sobole care
 ret, in suũ adoptavit, eũq; grandiusculũ, ad Galliã, Hi-
 spaniã, Italiã, deniq; Hierosolymã, secũ adduxit: re
 uersus in presbyterũ ordinari curavit. Qui surgẽte in
 patria Hussitarum nouitate Zischa adhesit, & cũ esset
 robustus & manu promptus, nulliusq; fugax laboris,
 magno loco apud eũ habitus, primos ductauit ordines
 malus malo aptissimus. Hic est ille Procopius, qui post-
 ea ob res fortiter gestas magni cognomẽ obtinuit. Huic
 prouinciã Moraviã cõmissa est: et Iutenburgensium de
 fentio Qui non parua militum manu accepta, inuitis ob
 sidentibus, cõmeatum in obsessum oppidum importa-
 uit: irritamq; Sigismundo fecit obsidionẽ. Dederat
 imperator Marchionibus Misnensibus, Pontem & Au-
 scam, super Albim fluuium: ut eas ciuitates p̄sidio tue-
 rentur. Obsederunt Auscham Zischa simul cum Pragẽ
 sibus, Fredericus Marchio Misnen. pater eorum qui
 modo prouinciã regunt, & frater eius Lantgrauius
 Thuringiã, collecto ex Saxonia, Thuringia, Misna, &
 utraque Lusacia, milite, obsessis auxilium ferre statue-
 runt. Commissum est ante urbem p̄elium, incerta
 diu uictoria pependit, cum fortissimi utrinque ca-
 derent:

derent: & nūc illi, nunc isti uicti uictoresq; uiderētur. Ad extremum caeca caecum secuta, penes hereticos fuit. Burggrauij Misnenses & Chirpogēses, & comites Glienses, multiq; nobiles in eo praelio ceciderunt. Ex quibus pleriq; proiectis armis, flexis genibus frustra supplices uitam petierunt. Nouem milia ea pugna ex fidelibus caesa: Auscha capta, & funditus deleta. Elatus ea uictoria Zischa, insolentius indies agere, ecclesias passim delere si quae restabant, sacerdotes qui more maiorum sacra peragerent crudeliter persequi, nobilibus infensus esse, ciuitatibus grauiam imperare tributa: Pragensium qui detrectarant eius imperium, uicos & uillas incendere. Ob quas res Pragenses Baronum auxilio freti, aduersus eum copias eduxere. Ille cum se armis imparē animaduerneret, ad Albim usq; profugit, eratq; pene comprēsus: nisi pater Georgij eius qui nunc regno potitur, Poggiebraaum oppidum transitū sibi praebuisset. Nec sic sua res tuta facta est. Fuerunt & hostibus alio loco pontes per quos Albim trāsmiserunt: sed Pragenses fugientis ultimum agmen insectati, complures Thaboritas necauerunt. Peruentum est deniq; ad montes: ubi Zischa uallem ingressus, cum loci angustias eas esse nosset, in quibus explicare hostes suas ad eas minime possent, stare signiferū iussit. Exin commilitones pro tempore hortatus, pugnae copiam fecit. Certamen atrox commissum: uictor Zischa tria milia Pragensium cecidit: reliquos in fugam uertit. Nec moratus, Cuthnam a
Pragens

uestras animas expectunt. Domestica nobis arma timenda magis quam externa: ciuiles auferre seditiones oportet. Pragam prius expugnabimus, seditiososq; ciues exterminare licebit, quam Sigismundo diuisionis nostrae nuncijs afferri possit. Cum paucis eiusdem animi, tutius imperatorem expectabimus, quam si nobiscum dubij Pragenses in castris militent. Verum ne me amplius accusetis, liberam uobis consulendi facio potestatem. Si libet Pragensibus pacem dare, non abnuo: insidia modo absint. Si bellum decernitis, presto assum. In utrauis partem declinaueritis, Zischa uestri consilij adiutor erit. His dictis, mutati militum animi, bellum decreuere, multitudo arma capere, festinare, muros adire, prouocare hostem, pro portis urbis pugnam dare, egredientes ciues in urbem repellere, Zischa ad oppugnationem urbis cuncta parare.

DE Iohanne Rochezana presbytero haeretico.

CAP. XLV.

Iohannes
Rochezana.

Oppidum est Pragensis ecclesiae, non longe a Pelzina: cui Rochezana est nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus, censuq; tenuissimo natus Iohannes nomine, Pragam uenit: mendicatuq; uictum quaerens Grammaticam & Dialecticam didicit. Cum adoleuisset nobilis cuiusdam pueri pedagogus factus est: & cum ualeret ingenio linguaq; promptus esset, in collegio pauperum receptus, auditor Iacobelli fuit. Postremo presbyter

ter ordinatus, prædicare uerbum dei Pragensibus cœpit, ex oppido unde ortum habuit, Rochezane, cognomen ducens. Et iam nomine & autoritate ualebat, cum Zischa Pragam obsideret. Exijt ergo consentientibus ciuibus: et in castra profectus ciuitati Zischæ conaliauit.

De morte Iohannis Zischæ.

CAP. XLVI.

Sigismundus aut ubi Zischæ cuncta ex snia cedere animaduertit, & iam illum esse unum ex quo res Bohemiæ penderent, clam sibi eum conaliare tentauit: gubernationem totius regni, militiæ quoq; ducatum, & ingens auri pondus quotannis promittens, si se regem nominaret, & in uerba sua ciuitates iurare cogeret. Magnam profecto Regiæ Maiestatis ignominiam, & imperialis gloriæ dedecus, atq; infamiam reipublicæ Christianæ sempiternam, Sigismundum pluribus annis pro uectum, ex imperatoribus natum, & ipsum imperatorem cuius nomen Italia, Gallia, Germania, & omnis Europa uenerata est: quem Barbaræ nationes timuerunt, supplicem uidit nostra ætas homini haud ex parentibus admodum nobilibus nato, seni, cæco, hæretico, sacrilego, & in omne scelus audaci, pecuniam & summos honores offerre: ut suarum esse partium dignaretur. Sed auertit diuina pietas eam pestem, & tantum malum e medio Christianorum eripuit. Nam Zischa conditionibus annuens, dum conuentus cõplecturus Sigismundum petit, inter eundem apd castellum Priscouia, diuinitus ut par

Moritur
Zischa.

G 2 est

est credere, peste tactus, expirauit: monstrum detestabile, crudele, horrendum, importunum, quod postquam manus humana conficere non ualuit, digitus dei extinxit. Ferunt illum cum egrotaret interrogatum, quo nam loco mortuus sepeliri uellet, iussisse cadaueri suo pellem adimi, carnes uolucris ac feris obiectari, expelle timpanum fieri, eoque duce bella geri: arrepturam fugam hostes, quam primum eius timpani sonitum audierint. Thaborenses, qui reliquas picturas abominantur, Zischæ tantummodo, et angeli cuiuspiam calicem manu tenentis, effigiem supra portam urbis pinxere: eique sacra quotannis agunt.

De Orphanis hæreticis, qui se post mortem Zischæ separauerunt a Thaboritis. CAP. XLVII.

Zischæ mortuo ingens meror inuasit exercitum: utrepidari, lamentari milites, accusare fortunam, quæ ducem inuictum, morti uincendum dederit. Nec mora duæ factiones exortæ. Altera Procopium magnum, quem rasum uocauerunt, cuiusque supra meminimus, sibi ducem præfecit. Altera nullum inueniri posse dictitans, qui iure Zischæ succederet, selectis paucis qui communi consilio bellum administrarent, sese Orphanos appellauerunt: inter quos potior habitus est Procopius, cognomine minor. Atque ita Thaboritæ in duos exercitus diuisi, alij uetus nomen retinere, alij orphanorum ut diximus, ob mortem ducis, iditum nomen. Qui et si aliquid
quando

Thaboritis
Zischæ

quādo iter se dissetirēt: ubi tamē extrīsecus uis īgruit,
iunctis uiribus in unis castris sese defenderunt. Muro
circundatas urbes nisi necessariorum emendorū grā per
raro ingredi: cum liberis & uxoribus in castris uitam
agere. Currus quā plurimos habere: his pro uallo uti. Pro
cedentes ad pugnam, duo ex his cornua facere: in medio
peditatum claudere, alæ equitū extra munitiōes pro
pe adesse. Vbi congregari tempus uisum, aurigæ qui cor
nua ducerent ad imperatoris signum, comprehensa sen
sim qua uoluerunt hostium parte, ordines quadrigarū
contrahere: intercepti hostes quibus sui subuenire non
possent, partim gladio a peditatu, partim missilibus ab
his qui erant in carris uiris ac mulieribus necari. Equi
tatus extra munimenta depugnare: quem si forte quis
oppressisset fugientem, mox aperti currus exapere: in
dequ; uelut ex ciuitate mœnibus cincta defendi, eoqu; mo
do uictorias quā plurimas consequi, cum eam pugnan
di peritiam uicinæ gentes ignorarent, & ager ille se
ptentrionalis late patens, ad explicandas bigarum qua
drigarumue ordines peridoneus haberetur. Egre
diebantur duo exercitus, alter Slesiam, alter Morauia
am populabatur: uicinasqu; regiones assiduis in arsisio
nibus infestabant. Theutōes per arcuitum habitantes,
alios Philisteos, alios Idumeos, Moabitasqu; uocabant:
Bohemiam terram promissionis esse dicebant. Cumqu;
in proximam prouinciā exissent, prius cum præda
depopulatis agris reuertebantur, quā hostis cognouis

Obitus Bo-
hoslai Ci-
gnei.

set aduentum. Erat & tertius exeratus, quem fratrum
Orebitarum appellari diximus. Huic autor fuit Bedri-
cus presbyter Stamicensis, natione Morauus: qui bellis
assiduis Slesiam affectauit. Hic etiam hodie uiuit: &
urbem Coloniam appellatam possidet. Qui spreta religi-
one Christiana, calatoq; pontificio iure uxorem publi-
ce duxit, & illa mortua alteram ex Polonia superdu-
xit: ex qua filios suae nequitiae sectatores sustulit. Cum
obsiderent Suetlam oppidum in Austria, Thaboritae si-
mul & Orphani duabus noctibus & una die absque in-
termissione moenia expugnauere, superueniente autem
Alberto eius terrae principe cum exeratu, ut auxilium
oppidanis afferret, pugnatum est quatuor ferme horis
nutante hinc aut illinc uictoria. Ceiderunt ex utra-
que parte primi bellatores. Postremo ita discessum est,
ut currus suos Thaboritae amitterent, Albertus castris
exutus abiret: quod negligentia Roperti Vallengis fa-
ctum credidere, qui tum ductor exeratus fuit. Redijt
tamen paulo post Procopius rarus, & oppidum Retium
in Austria celebri obsidione cinxit. Pragenses eius si-
gna secuti, & Bohoslaus Cygneus, cuius supra memini-
mus, q eo loco sagitta cofossus interijt. Retium ui captum
direptum, atq; exustum: in quo multi mortales periere,
Burchgrauus Maldeburgensts, loci dominus, captus,
& Pragam ductus in carcere diem obiit. His gestis, no-
tati ab imperatore Bohemorum principes, ad eum usq;
Poso

Posonium profecti sunt. Id oppidum Hungariæ, in finibus Austriæ, atq; in ripa Danubij situm. Neq; ingressi moenia, in tentorijs e regione urbis mansere. Egressus ad eos Sigismundus, multa de iure suo locutus, paternũ atq; auitum regnum repetere, si qua essent quæ provincialium mentes ab sese alienarent, ea ablaturum: Bohemis ex quibus natus esset, pacificum, benignumq; regẽ futurum. Illi se armis ab eo sine causa impetitos dicere, ciues suos in Constantia contra publicam fidem exustos inauditos Bohemiæ primores tanquam hereticos a Romana ecclesia damnatos, regnum sacris contumeliose interdictum, non esse tam exiguam Bohemorum potentiam, quæ suo nequeat honori consulere. Responsum a Sigismundo benigne datum ad obiecta, oblatumq; generale concilium, in quo suam innocentiam Bohemi ostendere possent, si se uniuersalis ecclesiæ iudicio submittere uellent.

De expeditione in Bohemiam: contra hereticos
 & rebelles per Martinum Papam quintum instituta. Et de infelici pugna
 contra eosdem.

CAP. XLVIII.

AT Martinus pontifex maximus, ubi armatam heresim crescere in dies animaduertit, priusq; pestis amplius inualesceret, Cardinalem Vintoniensem natione Angliam, regia stirpe natum, in Germaniam profusa iussit, qui contra Bohemiam labem uianas

G 4 gentes

gentes in arma conderet: cui & imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus. Saxoniae duces, et quas uocant stagnales ciuitates, in primo militauere: secundum ex Franconibus constitutum, Marchio Brandeburgensis ductabat. Tertio praefuit Ottho Threuerensis archiepiscopus: quem Renenses secuti sunt: Baioarij quoque, et ciuitates Sueuorum imperiales. Ingressi Bohemiam tribus locis: postquam syluam penetrauerunt iuncti simul ante Missam castrametati sunt. Hanc urbem Prichicho Elenotensis, inter hereticos quantum doctior ac facundior, tantum crudelitate ac perfidia nequior, praecedenti nocte ex fidelium manibus eripuerat. Erat igitur consilium exercitus, hanc urbem prius recuperare, quam ultra procederent. Sed cum heretici collecto raptim milite in eos properare nuntiarentur, non uisum hostem fugerunt: Thacouiamque petentes, instrumenta bellica cum praeda ibi dimiserunt. Nondum cardinalis in exercitu fuerat: sed ad Thacouiam, fugientibus occurrens, admiratus est tot duum, tot fortium uirorum pavidam foedamque fugam: magnis praebus ut redirent in hostem, omni ex parte debiliorum hortatur. Quod cum frustra niteretur, & ipse turpis fugae comes effectus. Vix syluam ingressi erant, cum superuenientes Bohemi postremum agmen lacessere coeperunt. Facta est profusior ac pavidior fuga: nec prius Theutones fugere, quam Bohemi persequi destiterunt. Hostes impedimentis direptis, Thacouiam expugnantes, machinisque bellicis potiti sunt. Exin Misnam populati,

cum

eum per Franconiam redirent, ne Bambergensem agrum
 Normbergensemque vastaret, pecunia placati diuitum exer-
 citum reducere. Sigismundus his cognitis, Normber-
 gam profectus noua principum auxilia comparat. Mar-
 tinus quoque pontifex maximus Iulianum cardinalem
 Sancti angeli, literis ac moribus excellentem, cum ea le-
 gatione in Theutoniam mittit, ut Bohemis bellum infe-
 rat: & adueniente tempore in Basiliensi concilio, quod
 propediem futurum erat, nomine apostolico praesideat.
 Is Germaniam ingressus, mox Normbergam ad Sigis-
 mundum se confert: quo in loco per frequentes Germa-
 norum reguli conuenerant. Decreta est noua in Bohe-
 mos expeditio. ad viij. Calen. Iulij. dux belli Frederi-
 cus marchio Brandenburgensis declaratus, qui cardina-
 lem sequeretur. Ingressus est Bohemiam, per uiam quae
 ducit ad Teplam. In ea expeditione Albertus & Chri-
 stophorus Baioariae, et Fredericus Saxoniae duces fuere.
 Iohannes & Albertus Brandenburgenses principes, cum
 patre quem penes belli summa erat, Herbipolensis, Bamber-
 gensis, Eistetensis episcopi, Societas Sueuorum quam
 sancti Georgij uocant, & imperialium ciuitatum, Ma-
 guntinus, Treuerensis & Coloniensis antistites, auxilia
 miserunt: & cum his prouinciarum suarum primores, supra
 quadraginta milia equitum fuisse traduntur. Peditum mi-
 nor erat numerus. Nam Germani patentibus freti cam-
 pis, equestres plerumque pugnas agitant. Promiserat &
 Renatus Lothoringiae princeps in eam expeditionem

G S sese

sese uenturū. Sed domestico bello implicatus, dum com-
 tem Videmontensem oppugnare nititur: neq; promisso
 satis fieri potest, neq; Comes Palatinus Rheni, qui Vi-
 demontensi opem tulit, aduersus Bohemos ire permit-
 titur. Cardinalis dum eos opperitur, ad Calendas usq;
 Augusti profectionem suspendit. Albertus interea ex
 Austria ducens, cum ad dictum diem adesse cardinalem
 minime intelligeret, impar Bohemice potētiae retroces-
 sit. Ingressus deinde cardinalis, numerosum exeratum
 ductans, multas hæreticorum uillas incendit, oppidaq;
 diripuit: in quibus non auaritia tantū, uerū crudelitas
 etiā militū grassata est, qui marces cū foeminis obuios,
 senes puerosq; passim necauerunt. In extremis tamen re-
 gni partibus ea calamitas desieuit: cum duces copiarū in-
 teriora petere formidarent. Bohemi qui iam pridem ho-
 stē affuturū acceperant, expeditas in armis legiones coe-
 gerant: & ubi fidelium domicilia reperiabant, ea fer-
 ro atq; igne uastabant. Inter quæ Stiltiuergium oppidū
 ab Orphanis expugnatū ac direptū, puberes ad unum
 necati. Interea siue proditio in exeratu fideliū fuit, qđ
 plurimi putauerunt, siue inanis sua sponte mentes homi-
 nū pauor inuasit, totis castris trepidatū est: & priusq; ho-
 stis ullus ī cōspectu daretur, foedissima coepta fuga. Mi-
 rari Iulianus unde hic timor, q̄ ratio tātū exeratū fu-
 gere suaderet, ambire duces, hortari arma expedirēt,
 aciē īstituerēt, forti aīo hostē expectarēt. Nō de regni
 gloria aut agrorū possessiōe certari, de uita, de religio-
 ne, de Chri-

Iuliani ad
 fortitudinē
 exhortatio

de Christi honore, de animarū salute bellum geri. Turpe Germanis eē quorū nobilitatē uirtutēq; totus orbis celebraret, ex praelio fugere: mori satius, q̄ hosti nondū uiso cedere. Neq; secure intra moenia habitare posse, q̄ cāpos hosti relinqueret: arma uiros nō muros tegere. Nisi gladijs mō libertatē suā tueantur, aut casuros breui hostili ferro, aut seruitutē morte miseriorē laturos. Sed frustra apud eos cohortatio fuit: quorū pudorē metus euicerat. Ablata sunt raptim signa: & tanq̄ nullus esset in exeratu ductor, tumultuose quisq; nō expectato impio, nō saluato comite, multi etiā proiectis armis nō aliter q̄ si hostis a tergo instaret, rapido cursu fugā maturauere. Quibus & cardinalis inuitus sese comitē dedit. Hostis paulo post ex metu alieno factus audax affuit, impedimētisq; oībus quibus p̄ syluā nō erat facilis exitus, & ingenti praeda potitus est. Albertus tamen cū accepisset intrasse Bohemiā cardinalē, & ipse iterum ex Austria coactis copijs in hæreticos duxit: Praxorouē amq; munitū oppidū oppugnare adorsus est. Sed fuga cardinalis cognita, ab incepto destitit: & p̄ Morauiam, quæ nondum ei parebat infesta signa circumferens, supra quingentas uillas ferro atque igne deleuit. Oppida multa ui cepit atque diripuit: mortalium maximam cædem fecit. Adcoq; gentem illam afflixit, ut iugum eius accipiens, parere sibi ea lege promiserit, ut circa religionem id se qui teneretur, quod Basiliense conalium decerneret.

De Inchoa

De Inchoatione Basilien. conlij, Et uocatione Bohemorum ad ipsum Conalium, ut fidei suae rationem redderent.

CAPVT. XLIX.

EXactus ex Bohemia legatus Basileam se cōtulit, ibiq; conalium celebravit Sigismundus, qui p̄ tempus expeditionis Norimbergæ se continuerat, ad coronā imperij Romæ suscipiendam iter ingressus, primoribus regni Bohemiæ literas dedit: in quibus scriptum erat se natione Bohemum, nulli genti magis quam suæ affectum, Romam non aliam ob causam petere, q̄ coronæ suscipiendæ gratia. Id decorum Bohemorum genti accedere: cuius honestadæ sibi maxima semper cura fuerit. Cœptum esse iam sua opera Basileæ conalium, hortari eos qui se audiri de religione cuperent eo profusa, nec plus sapere uellent, q̄ mater ecclesia catholica, auditorum benigne conuentum rationes eorum, tantum operā dent, ut cum synodo de religione conueniant: sibiq; redeunti paratum regnum reseruent. Neq; enim arbitrari se Bohemos eius imperium fugere, cuius pater, frater, auus, apud eos regnauerint: Nec se alia lege regnaturum, q̄ ceteri Christiani reges. Scripsit & ipsa Basilien. synodus Bohemis, ut legatos mitterent qui fidei suæ rationem ostenderēt: securitatem itineris, et dicendi quæ uellent libertatem promittens. Fuerunt inter Bohemos duæ sententiæ Orphani & Thaboritæ, & plebes ferme omnes, eundum esse negabant, Iohannis & Hierony

mi

mi exemplum in medium afferentes, qui Constantiam ad synodum profecti, sub fide Sigismundi, publicæ cōbusti fuissent. Nobilitas uero Mainardum secuta principem nouæ domus, uirum cordatum & ingenio dextero, petendum esse conalium pror sus aiebat: nec tolerandos uideri qui nouas peregrinasue de fide sententias, nouumq; ritum religionis inuenissent, nisi dictorū factorumq; rationem uniuersali ecclesiæ redderent, et quæ uulgo inculcauerant, coram doctis deferrent. Viuit hæc sententia: legatio ccc. equitum Basileam missa. Cuius principes fuere, Gulielmus Costa, non tam equestri dignitate q̄ ecclesiarum direptione insignis, Procopius cognomento Rasus, Idem magnus multis uictorijs magnisq; sceleribus nobilitatus, Iohannes Rochezana pseudo Pragensium apostolus, Nicolaus Galeus Tabo ritarum sacerdos, & Petrus Anglicus patria profugus, ac solis elenchis in disputatione confidens. Effusus extramœnia urbanus populus, ex synodo quoq; complures, aduentum fortissimæ gentis pro portis expectaue re. Alij frequentes in plateas qua transitus esset conuenire: matrone, pueri, puellæ, fenestras atq; tecta cōplere. Alij hunc, alij illum digito designare, peregrinos habitus, non uisa prius uestimenta mirari, horribiles hominum faciès, truces notare oculos, non esse alienum dicere ab ea hominum specie facta, quæ fama prodiderat. In unum tamen cuncti Procopium defigere lumina, illum esse qui totiens fidelium fudisset exercitus, qui
tot op=

tot oppida subuertisset, tot hominū milia necā dedisset,
quē sui pariter atq; hostes metuerent: inuictū ducē, au-
dacem, intrepidum, neq; labore, neq; timore superādū

Oratio Iuliani Cardinalis, ad Bohemorum

legatos, Responsiuaq; eorundem. C A. L.

EXceptos Bohemorum legatos hospitaliter, postri-
die in concione accersitos Iulianus Cardinalis be-
nigne allocutus, & longa & luculenta oratione, quæ ad-
huc extat, ad ea quæ pacis & unionis essent, cohortatus
est: ecclesiam Christi saluatoris sponsam omnium fi-
delium matrem esse dictitans, clauis ligandi atq; sol-
uendi habere, candidam sine ruga sine macula, in his
quæ necessaria ad æternam uitam esse creduntur erra-
re non posse. Qui eam contempserit, alienum prophæ-
num, & quasi ethnicum, publicanumq; censendum: eā
nusquā melius q̄ in generali concilio representari. Sta-
tuta conciliorum ecclesiæ placita existimari, concilijs
non minus q̄ euangelijs credi oportere: quorum autori-
tate et ipsa sacrarum literarum eloquia præcepta sunt.
Bohemos qui se filios ecclesiæ dicerent, uoces matris au-
dire debere, quæ filiorum obliuiscā non potest: eos iam
pridem seorsum a matre uixisse, neq; id nouum esse.
Complures aliquādo fuisse, qui matrem reliquere: re-
diisse tamen qui salutem optauerunt. Regnante diluui-
o omnes perisse, qui extra archam remansere: domini-
cum agnum in unis ædibus comedendum: extra ecclesi-
am nō inueniri salutem. Hanc esse cōclusum hortū. Si-

gna

HISTORIA BOHEMICA. III

gnatūq; fontē: cuius aquā si quis biberit, nō sitiet in æternū. Ex re sua sapuisse Bohemos, qui eius aquæ fluenta apud cōalium requisierint: matrēq; tandem audire statuerint. Facessere iam odia debere, ponēda esse arma, omnemque belli materiam procul abijciendam, auidiuos benigne patres quæcumque Bohemi pro sua causa dicere uelint, tantum parati animo sint, ne bene consulta sanctæ synodi consilia respuant, quibus nō Bohemos tantū, sed oēs Christifideles conquestere oportet: si modo æternæ uitæ partiāpes esse uelit. Audita est cardinalis oratio summo patrū cōsensu, Bohemi pauca respōdere, quibus par facundia non esset, se neq; cōalia neq; ecclesiam contempsisse aduersus inauditos sententiam Constantiæ latam, nihil de religione Christiana detrabere, incorruptam apud se patrum auctoritatem manere, quodcunq; Bohemi asserant sacris literis atq; Euangelio confirmari: uenisse ut innocentiam suam uniuersali ecclesiæ patefaciant, petercq; publicā audientiā in qua laici quoq; adsint. Neq; id negatū. Interrogati quæ nam illa essent, in quibus a Romana ecclesia dissentirent: quatuor articulos proposuere. De communionē diuinæ eucharistiæ: quā sub specie panis & uini sumendam his qui salui esse uelint necessario affirmabant. De ciuili dominio: quod clericis interdictum diuina lege dicebant. De prædicatione uerbi dei: quam liberam permissamq; passim oibus arbitrabatur. De publicis delictis, quæ nulla ratioe tolleranda

randa putabant: etiam maioris mali uitandi gratia. Nam
 quāuis plurima sint quæ Hussitarum perfidia aduer-
 sus catholicæ fidei ueritatem astruere ac prædicare non
 dubitat, coram cuncto tamen, doctorumq; patrum cœ-
 tu, hæc tueri tantummodo posse arbitrati sunt: eaq; re-
 gni nomine dicta. Verum cum legatus alia de Bohemis
 accepisse se affirmaret, quæ Christianas aures offende-
 rent, inter quæ illud esset, qd religiones mendicantium
 inuentum esse diabolicum prædicarent: assurgens Pro-
 copius, neq; hoc falsum est, inquit. Nam si neq; Moyses
 neq; ante eum patriarchæ, neq; post eum prophætæ, ne-
 q; in noua lege Christus dominus, neq; apostoli mendi-
 cantes instituerent, quis non intelligit diaboli tenebrarūq;
 opus esse? Excepta est ingenti cachinno Procopij uox:
 legatus uero ut erat mansuetissimus pater, argumētati-
 onem indocti hominis placide dissoluit. Neq; enim pro-
 phetarum patriarcharumq; placita, & quæ Christus in-
 stituit, quæ sanxerunt apostoli, duntaxat a deo esse do-
 cuit: uerum ecclesiæ quoq; decreta, quæ sancto dirigen-
 te spiritu ducuntur, opera dei esse monstrauit: quamuis et
 aliunde mendicantium uita, ex euangelio sumpta uide-
 ri possit. Selegerunt Bohemi quatuor magistros, qui su-
 os articulos ex diuina lege sumptos ostenderent: qui e-
 os cōfutarent ex cœtu patrum totidem assumpti uiri
 præstantes, & ad dicendum parati. Disputatum est qd
 quaginta diebus: multa in utranq; partem adducta. Po-
 stremo cum uicta Hussitarum perfidia uinci nollet, ad
 tractatus

tractatus uentum: tētatum, si sortasse amice trahi possent. Missi & oratores ex conalio in Bohemiā: uiri doctissimi, & qui gentis uersutiam nosset. Multa cum Bohemis agitata, nunc pacis spes facta, nunc belli metus. De uictoria Bohemorum fidelium, & debellatione mortēq; Procopij, ac aliorum hæreticorum.

CAP. LI.

DVm hæc aguntur, Thaborita & Orphani Mainardo cæterisq; nobilibus infensi cœ cepērūt, eorumq; suspectas actiones habere: tanq̄ consilio auscultarent. Neq; uana opinio. Conuenere nanq; sæpe inter se Barones, errorem suum recognoscere, miseros se dicere: qui cum regis imperiū abdicauerint, Procopij iugū ferant. Illum dominum esse, illum pro sua libidine prouinciam regere, uectigalia exigere, tributa imponere, delectum habere militum, exercitum quo uelit ducere, rapere, spoliare, occidere, nullum pati qui suis consilijs aduersetur, nobiles iuxta atq; ignobiles ei mancipia esse. Nullum hominum genus infelicius esse Bohemis, quos semper in castris uersari oportet: æstates atq; hyemes sub diuo agere, in duro iacere solo, arma in omnes horas uersari: nunc ciuilibus bellis, nunc externis agitari, aut bellum geri, aut belli metum impendere. Excutiendum tandem crudelis tyranni iugum, neq; ferendum, ut qui cæteras gentes armis uicerint, Procopio seruiāt. Placet accersire publicæ cōuentū procerū & ciuitatū, in quo regni status reformetur. In eo Mainardus ei regno

H bene esse

bene esse diat, in quo neq; per oia marceant hoies, neq;
 per bellu atterantur. Bohemos haectenus expertos fuisse
 quietis, attritum assiduis calamitatibus regnum: perituru
 ru breui nisi occurratur. Incultos iacere agros, homines
 atq; armenta sensim deficere, id accidere qa oia in pote
 state unius sita essent, qui sine cosilio proceru ciuitatuq;
 pro suo arbitrio re gerit. Illi salubre bellu esse: nam si
 pacu locus sit, imperiu eius statim casuru. Deligendu u=
 num ee ex nobilitate ducem, cuius potestas annua sit, no
 nullosq; ei adiungendos, quoru cosilio domi belliq; re
 publica administret. Ne uero usurpare sibi Barones im
 perium uiderentur, ex media nobilitate assumendu du=
 cem consuluit. Itum est fauente couentu in sententiam
 Mainardi, Alsao Risenburgensis antiquae nobilitatis
 homo, sed tenui censu, dux getis declaratus: que capita=
 neu uocauere. Ceteru maiestatis insignia apd cu fuerit
 autoritas apud Mainardum extitit. Procopius his co=
 gnitis, Orphanos & Thaboritas in expeditione ducis,
 ad urbem Pelzinam, qua fideles incolebant, castra po=
 nit: atq; undeam continuis mensibus pertinaci obsidioe,
 crebrisq; oppugnatiombus urget. Oppidani extrema oia
 passi, ac iam fame pereuntes, ad synodum Basiliensem
 misere oratum: ne fidelem urbem in manus hereticoru
 peruenire sinerent. Patres, quibus non esset publicum
 aerarium, ex priuato argento symbolum dedere, auri
 octo milia nummum Mainardo mittentes, qui collecto
 exeratu subueniret obsessis. Per idem tempus, ea pars
 Pragae

Pragæ quæ noua ciuitas appellatur, ab Orphanis impo-
 sito præsidio tenebatur: cuius præfectus erat presbyter
 Lupus Rochezanæ infensissimus: aduersus quem prædi-
 cando plebem inatrabat. Ille in ueteri ciuitate, apud ædem
 sanctæ Mariæ ante latam curiam inhabitabat: Lupumq;
 suis ipse sermonibus probrosisq; maledictis lacerabat.
 Ob quam rem crescentibus odijs, clauserunt Orphani
 aditus ueteris ciuitatis in nouam: turresq; ligneas plu-
 rium tabulatorum crexere: quibus oppidanos in ad-
 uersa ciuitate missilibus infestarent. Ea occasione usus
 Alsão, conuocata nobilitate, nihil esse imperium suum
 diat, quod Thaboritæ Orphaniq; contemnant: regnum
 mature periturum, nisi magistratibus pareatur. Rogat
 proceres in medium consulant. Placet omnibus cum ea
 manu militum quam Maimardus comparauerat, Pra-
 gam peti. Nec morati ueterem ciuitatem ingrediuntur,
 ligneas turres amoueri, parereq; omnes Alsãoni iubet.
 Negant Orphani ducem esse, quem neq; ipsi, neq; Tha-
 boritæ suscepissent. Fit tumultus: committitur in urbe
 prælium. Lupus ubi suos cedere animaduertit, pluresq;
 cadere, salutem pedibus petijt. Disiectæ turres ciuita-
 tis omnes: in potestatem Alsãonis factæ. Pelzinenses
 re cognita, Procopio e muris illudere, hortari suis ciui-
 bus opem ferat: alienos ne læssat. Stultum esse eum
 qui sua tueri nequeat, infestare alicna. Nisi suopte
 ingenio ab obsidione discedat, uenturos breui proceres
 qui nolentem cogant. Ficta ea Procopius credere,

atq; oppidanis ad ferendam fortius obsidionē blandia-
 menta oblata. At ubi certum nūcium de gestis Pragensi-
 bus accepit, soluta mox obsidione, plenus irarum, cum
 omnibus copijs uersus Pragam iter dirigit. Properanti
 communes amia occurrunt, de pace inter eū & nobiles
 agunt: diuisum inter eos regnū stare non posse: consu-
 lendum communi quieti, neq; concordia sine uiribus, ne-
 q; uires sine concordia sufficere: ciuitatibus eius populi
 inexpugnabile munimentum esse, qui concordibus ani-
 mis arma tractaret: lites ex arbitrio ducis cōponi posse
 delectis ex utraq; parte pari numero uiris, quorū consi-
 lio leges pacis dicerentur. Procopius demū ita se pacem
 habiturum respondet, si noua Praga sibi restitatur, si
 munitiones deiectæ reficiantur, si Pelzina eo in statu
 reponatur, in quo fuerat ante dissolutam obsidionem:
 nam cōmeatus iam eo importati fuerāt. Nobiles ubi res
 factu difficilimas peti uident, Procopiumq; uincula, uer-
 bera, cedes minari, cum alia uia pax inueniri non pos-
 set, armis decertare cōstituunt. Relicta itaq; ciuitate, cu-
 ius mature animos non ignorabant, obuiam hosti per-
 gunt. Ventum est ad locum inter Brodam Bohemicam
 & Burim, quatuor milibus et quingentis passibus a Pra-
 ga distantem, in agris late patentibus. Ibi currus cōtra
 currus incurrunt: & sublato clamore, alteri alteros con-
 tumeliose cōpellunt. Decreuerat Procopius haud quā-
 pugnae copiam facere: nisi ex occasione prerogatiua da-
 retur. Erat ei animus recta uia Pragam petere: ubi non
 dubitabat

dubitabat nouam ciuitatem sibi portas aperturam. At equitatus nobilium munitiones eius prætergressus, dum forte ultimam partem apertam uidet, raptim ingreditur: cædemq; magnam facit. Hostes ïprouiso malo præuenti, quod agant nesciunt. Trepidatur totis castris: insolita res terrorem auget. Neq; enim intra munitiones curruum intrasse prius equites aliquando uiderat. Cæduntur passim pedites: fit fuga aperta ex altera pte mole quadrigarum. Instant nobiles, sternuntur ubiq; fugerentes. Procopius ubi suos retinere non potest, nec audire hortamenta periculum metusq; sinit, inter consertissimos hostes dilapsus, cum cohorte quam sibi ex fortissimis magis q̄ amissimis delegerat aliq̄diu hostis impetū retinet: multisq; cæsis, uictoriã pene hostibus eripuit. Sed circumuentus multitudine equitū, non tã uictus q̄ uincendo fessus telo in incertū misso trãsfoditur. Pari modo & alter Procopius quem minore appellari diximus, in eodẽ globo fortiter pugnans occumbit. Atq; is finis duobus illis perniciosissimis ac deterrimis monstris fuit. Sic Thaboritarum & Orphanorum scelerati exercitus, inuicti prius, uicti ac deleti sunt. Procopiū rasum quis occiderit ignoratum est: quamuis Coscha de quo supra meminimus, id facinus honestum dignūq; premio suum dixerit: qui tum ptes nobilium sequebatur. Primus eius uictoriæ autor habitus est Maimardus: post eum Ptarfconis magna uirtus uisa. Coapcho uero Thaboritarū equitatū ductabat, rei militaris apprime peritus,

Maiores
Procopij
mors.
Ocasus
Procopij
minoris.

peritus, & qui multis aliquando dānis Prutenos affecerat, & a rege Polonia uocatus, usq; ad Gedanū, & Mare Balthēū, uictorem exercitū duxerat, ex hoc praelio fuga dilapsus, cum magna parte equitatus in Coloniam sese recepit. Confecto bello cū multa milia captiuorū essent, Mainardus cōalio procerū acersito, perdere pessimam plebē statuit: quæ nutrita in armis omnem ætatem in castris egerat, nec sub legibus uictura crederetur, rapinis, cedibus, atq; adulterijs assueta. Quæ stante, pacatum regnū stare non posset. Sed ueritus ne simul innocētes iterficeret, qui ex agris coacti ad pugnam uenerant: uocē præconis edicā iubent, nondum bellum peractum esse, fugisse Coapchonem, Coloniam expugnari oportere, uianasq; per circuitum gentes quæ regnum popularentur, armis domandas. Ad eam rem necessarios, qui sub Procopijs militassent, uiros fortes & in bello exercitatos: decretum eis ex publico stipendium, donec regnum pacaretur. Proinde omnes qui stipendia facere uellent, in horrea sese proxima receperent, auerent, ne rudes inexpertosq; belli, secum admitterent: Illos sua rura, suasq; lares repetere posse. Introierunt horrea quæ apud Bohemos in uillis ex maceria culmo tecta, frequentia sunt, pleraq; Thaboritarū et Orphanorū milia: homines nigri ad solem & uentū indurati, aspectu tetri atq; horribiles, & qui circa fumū in castris uixissent, aquilinis oculis, in pexo crine, promissa barba, corporibus proceris, mēbris hispidis, aut

adeo

Thabori
ta et Or=
phani duri
hoies in hor
reis igne
cōflagrā=
tur.

adco dura ut ferrū quasi lorica repulsura uideretur. Clausa sunt cōfestim ostia, & ignis immissus horreis, quo fex illa & colluies hoīm, ignominiosum agmen, post multa quæ patrauerat scelera exusta, contēpta deum religionis pœnas dedit.

Quō Sigismūduſ Romæ coronatus, post multas dissensiones & bella cum pacē & gaudio a Bohemis suscipitur.

CAPVT. LII.

Sigismundus interim ab Eugenio pontificæ maximo Romæ coronatus, Basileā petierat: dissidioq; patrū qđ tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato, Vlmā se cōtulerat. Ea est Sueuiæ ciuitas, ad ulteriorē Danubij ripā sita: Liāus annis qui Sueuos a Baioarijs disternat, e regiōe urbis in maiori flumine exoneratur. Hic audita Thaboritarū Orphanorūq; clade, legatos in Bohemiā mittit, regni proceres cōmendat, qui uiros nocentes deleuerint: hortatur regni quietē proaurēt, seseq; regē suscipiāt, quē fratri successorē ius gētū dedit. Illi magno numero apud Ratisponā eū cōueniunt, Regemq; suum salutant. Venerunt & seorsum, Coapcho & Iohannes Rochezana, de suis rebus acturi. Legati quoq; Basilienses, qui Pragæ fuerant, et cū Bohemis cetero modo conuenerant, eo se contulere. Sigismundus auditis quæ de religione in communionē placuerant, conuenta probauit eaque seruari mandauit.

Exin poscentibus Hungaris, nauibus per Danubium uentus, Budam petijt: ubi reformato rerum statu, uo-

catis ad se Bohemorum principibus, in Alba regali sex-
 xaginta milia nummum inter eos distribuit, pecorumq;
 maximū numerū. Dicta die qua uellet Bohemiā ingre-
 di, non moratus Iglariā uenit. Vbi cōcilio cū Bohemis
 habito: conuenta legatorū synodaliū iterū cōproba-
 uit firmavitq;. Ea huiuscemodi fuere. Bohemis ac Mo-
 ravis ecclesiasticā unitatē, pacēq; complectentibus, seq;
 in ceteris omnibus, praterq; in usu communionis utri-
 usq; speciei, uniuersalis ecclesiae fidei ac ritui cōformā-
 tibus, autoritate domini nostri Iesu Christi, & eccle-
 siae sponsae suae, sub duplici specie panis scilicet ac uini,
 his qui cōsueuissēt diuinæ eucharistiae cōmunicare lice-
 bit. An uero ex praecepto dei id fieri debeat, generale
 conciliū in Basilea cōgregatū diffiniet, & quid utilitati
 fideiū salutiq; cōgruat lege in ppetuū ualitura cōsti-
 tuet. Quo facto, si pseuerauerint Bohemi in eiusmodi
 cōmunicationis desiderio, idq; missa legatione petierit,
 sacer cōuētus Bohemiae ac Morauiae sacerdotibus cōmu-
 nicandi sub utraq; specie personas sibi subiectas, & in
 annis discretionis cōstitutas, & quae id reuerenter po-
 stulauerint, libertatē impartietur: ea cōditiōe adiecta,
 ut inter communicandum plebē publice instruant, non
 sub specie panis carnē Christi tantum, nec sub specie ui-
 ni solum sanguinem, sed sub qualibet specie totum &
 integrum contineri Christum. Breuis concordiae notū-
 la, uerum tot sententiae quot uerba, quibus peregrinae
 de fide sententiae, diuersisq; de religioe ritibus obuiari
 iubeatur.

iubeatur. Et quod ecclesia uniuersalis credit, quod seruat, genti Bohemorum credendum seruandūq; præcipitur: circa cōmunionē tantum pmissa nouitas. Cæterum inter Bohemos & impatorē aliæ pactiōnes interuenere: quibus ecclesiarum prædia occupatoribus iure pignorum relicta sunt, donec certa pecunia reluerentur. Religiosis utriusq; sexus quibus adēpta, monasteria essent, exulibus quoq; spes redditus interdicta. Rochezana Pragensis ecclesie præsulatus promissus: de disponēdo ecclesiarū Bohemicarū regimine summo pōtifia facultas oblata. His sic cōstitutis, Rochezana cū alijs quatuor presbyteris, noīe totius cleri sibi adherentis, sedēte Sigismūdo pro tribunali in foro ciuitatis erecto, assistente Alberto genero magnaq; procerum & oratorum circumstante corona, obedientiam Romane ecclesie sese prestare professus est. Sequenti uero die, haud absimili solēnitate absoluti sunt ab anathemate, cæterisq; cēsuris hæreticis: & in ecclesiam per conālij legatos introducti. Vbi cum diuina celebrarentur Rochezana perfidia suæ non immemor, altare accedens: diuina re pacta, uni quē iusserat ex laicis adesse, sacramentum ex calice dedit. Et quamuis Iohannes Polomor, alter ex conālio legatus in aliena ecclesia id sibi non licere assereret, eūq; prohiberet, in proposito perstitit. Ob quam rem pene in irritum conuenta cæderunt. Composita tamen lis est, ex eo conuentionis capite quo sanatum erat, ne paucis partibus uiolantibus communis concordia rumpetur.

H S His

His cōpositis, Sigismundus nona septēbris, Anno VI.
 & xxx. supra millesimum & quadringentesimum ab
 ortu Saluatoris domini, Pragam uenit: ubi, qui paulo
 ante Bohemorum hostis ex adulterio natus, Antichristi
 filius, sacrilegus, publicis hominum uotis perdendus cē
 sebatur, extremis honoribus exceptus est. Barones ac
 ciuitates in eius uerba iurauerunt, & magistratus suos
 quos ipse cōstituit acceperūt, certātes inter se, quis alter
 altero suo regi obsequentior uideretur, ut est humanū
 ingenium utranq; in partem commodatum, siue perse
 qui, siue obsequi malit. Philibertus episcopus Constan
 tiensis, natione Gallicus, & collegæ sui ex Basilea missi,
 ecclesiasticos introducere ritus, sacerdotes instituere,
 ex missarum solemnibus uulgaria uerba, cantilenasq;
 detrabere, sanctorum imagines reducere, aquam bene
 dictam in adibus sacris reponere, baptismatis fontes
 sacrare, altaria ornare, spuratias omnes abolere. Pa
 ruere cōplurimi, quibus mens sanior fuit. Rochezane
 complicēs resistere, obloqui, blasphemare, plebem mo
 dis omnibus auertere. Ipse quoq; inuentor malorum
 ex parrochia sanctæ Mariæ ante Letam Curiam, quam
 propria temeritate inuaserat, amoueri minime potuit:
 neq; laniare sermonibus suis inter prædicandum Roma
 nam ecclesiam prætermisit, legatisq; sæpe necem per in
 sidias machinatus est. Sigismundus autem cum eccle
 sias polutas intrare nollet, templum sancti Iacobi quod
 fratrum minorum fuerat, & in quo machine bellicæ
 tum seræ

tum seruabantur, restitui sibi poposat. Annuit ciuitas,
 & aliqui monachi introducti sunt, qui uerbum dei præ
 dicarent. Id olim ne Zischa subuerteret, armati carnifi
 ces defendere: sepulchris maiorum consulentes. Redie
 runt & alij mendicantes, tum Celestini, Slaui, serui San
 ctæ Mariæ, Theutones, Hierosolimitani, & nonnullo
 rum monasteriorum abbates. Sacerdos quoq; sancti Ge
 orgij in arcæ Pragensi, quæ principis honore defungitur
 & pastorali baculo utitur, sacris præfecta uirginibus,
 ab exilio remeauit: Hæc ex ueteri more quotannis in æ
 lebritate sancti Viti nouellum regi panem offerre tene
 tur. Restituti sunt & Cathedralis ecclesiæ Canonici, ac
 uicarij & mansionarij, ornamenta altaribus reddita, di
 uinum officium instauratum. Legati Basileam missi, qui
 declarationem super articulo communionis expeterent.
 cumq; nulli essent ecclesiæ redditus, ex quibus ali tem
 plorum ministri possent, iussit imperator, ex fisco re
 gno per singula canonicorum capita hebdomadatim au
 reū nummum distribui: minoribus clericis dimidium
 dari. Eares annuo aureorum sex milia apud ecclesiā
 Cathedralē absumpsit. In alia quoq; tēpla donaria colla
 ta. Noua iā faæes urbis, nouus populus, uerus rediisse
 religiōis cultus apparebat. Quibus ex rebus liquet ipa
 torē, q̄ fœdera cū hæreticis passit, necessitate magis ad
 misisse, q̄ uolūtate: uoluisse illū paternā hereditatē quo
 quo mō intrare, sensimq; regni possessione accepta more

maiora

maiorum subter ueram Christi religionem prouinciã
 reducere. Iamq; reges ei populiq; Christiani de regno
 recuperato congratulabantur: eiusq; nomen in omni ec-
 clesia magnum erat. Eugenius quoq; pontifex maxi-
 mus auream rosam indicem suæ lætiæ ad eum misit.
 Thaboritæ qui superioribus cladibus superfuerant in
 oppido conseruati, ea lege in gratiam recepti, ut quin-
 quennio toto suis moribus uiuerent, religionis cultum
 mutare non cogentur, iura ciuitatis haberent, signũ
 ferrent, in sigillis rubra cera uterentur, tributi nomine
 singulis annis sexagenas decem penderent. Sed cum ne-
 phandas eorum consuetudines Sigismundus acceperat,
 quibus illi arca rem diuinam tuerentur, quinquenniũ
 haud expectaturum se dicere, correpturum propediẽ
 sceleratæ ciuitatis insaniam. Rochezanam hortari Ro-
 manæ ecclesiæ se subijceret, sic posse pontificatum sibi
 committi: superbienti, & aliena de fide sapienti, ascen-
 sum desperandum esse, qui uel consecratus episcopus
 eijã deberet. Ille mente superba, & opinione sua infla-
 tus, dietim peior, dietim uenenosior effia, monachorũ
 reditum ægerrime ferre: quorum sermones non minus
 q̃ suos acceptum iri uerebatur. Ob quam rem occurrẽ-
 te inter prædicandum sermone de monachis, uenerunt
 inquit noui dietim ad nos dæmones, quos monachos uo-
 cant. His studium est eijcere nos de ueritate: at si uiri
 fuerimus, prius sanguinem effuderimus. Id Sigismun-
 dus ubi accepit, imo nos inquit Rochezanæ sanguinem

non

non inuiti ante aras libabimus. Non latuit Rochezanā
 Sigismundi sermo: qui ex amicis commonitus clam au-
 fugit. Eius ecclesia Papsconi bono & docto uiro com-
 missa: quem nos postea exulem, perturbatis iterum re-
 bus in noua domo uidimus, prius q̄ Bohemiam intras-
 set Sigismundus. Iohannes Rohacius, nobili loco natus,
 ingenio malo, mente pessima, non longe a montibus Cu-
 thnis, intra syluas in ædito colle castellum ædifica-
 uit, uocauitq; montem Syon: asserens ex eo loco ueri-
 tatem aliquando exituram, quæ gentem Bohemicam
 libertate donet. Euntibus ad Iglariam cæteris nobilibus
 imperatorem suscepturis, ipse domi manens, uicinis in-
 festus prædas agit: instigantibus nonnullis Baroni-
 bus quibus pax noxia, bellum salubre uidebatur. Sigi-
 smundus quoq; lacessit: armenta bouum & ouium quæ il-
 li aduehebantur ex Hungaria rapit. Itinera quæq; inse-
 cura, infesta reddit, neq; purpuratis regibus abstinet. Si-
 gismundus Henricum Ptarsconem qui hominem corripit
 at, cum exercitu mittit: obsidio quatuor ducta mensibus,
 castellum summa ui occupatum. Sed in cacumine montis
 situm, uallo, fossa, murisq; oportune munitum, diffici-
 le superatu erat. Eriguntur turres, quæ munitiones
 murosq; superent, tela intus iaciuntur, multi utrinq; ca-
 dunt, obsidentium plures, in quos tela haud frustra ca-
 debant. Accessum ad muros altior fossa prohibebat: quæ
 licet aqua caruit, laboriosum tamen periculosumq; mili-
 ti erat, sagittis undiq; cadentibus, in eâ descendere, atq;
 inde

inde rursum uallem quo muri praeeangebantur ascendere. Cuniculis igitur aditus in fossam paratur, relicto terrae aliquanto, ne fraus intelligi posset instar ostij ante fossam. Expectatur uentus qui ex castris in castellum spiret. Is ubi uehemens datus est, armati aditum ingrediuntur, tormenta aenea quae plurima simul incenduntur, uentus fumum in castellum rapit: milites aperto cuniculorum repagulo in fossam profiliunt, et admotis scallis uallum ascendere nituntur. Prandebat tum forte Roacius: pauci qui pro muris exaubabant clamorem at tollunt. Fit tumultus: concurritur undique ad defendendum uallum. Roacius quoque relicto cibo, sumptis armis auxilio suis ex arce aduolat, pugnatur eodem tempore pluribus locis acerrime. Vbi Roacius adest, hostis ex alia parte uallum superat: stragemque late faciens castellum ingreditur. Roacius dum ire in arcem festinat, praeculso itinere capitur, arx quoque uirumpitur, latronibus quoque eo confugerant interceptis, sacerdotique Hussitarum uesaniae participi, qui sacramenta ministrabat haereticis indita uincula, ducti omnes Pragam, suspendio uitam finire. Furcarum, quibus damnati poenas dedere, triplex differentia fuit: et sublimior Roacius pependit, imam tenuere latrones arate nonaginta: media sacerdotem arripuit nomine Medium, atque ita medius, in medio furcarum, damnatam animam deuotamque sathanæ reddidit.

De morte Sigismundi imperatoris

toris

toris, & quem reliquerit in testamento hæredem. CAPVT. LIII.

A Egrotare interea Sigismundus cœpit, exaugente morbum senectutis incommodo. Barbara imperatrix de retinendo imperio sollicita, Henricum, Ptatsconē Sterēbergium, Georgium Poggiebraium, & alios plerosq; Barones, quorum autoritas apud Bohemos potior, clanculum ad se uocat, Sigismundum breuimoriturum asserit, futuras in regno turbationes nisi rei suæ quælesterrime consulant: quietis unicam uiam esse, si se uiduam rex Poloniae ducat uxorem. Id ei suasu facile. Nam quis matrimonium rennuat, quod dotalia duo regna sequantur, eaque maxima, & opulentissima? Suo nomine & in Hungaria & in Bohemia oppida munitissima custodiri, comites Cilie alteri fratrem, alterum nepotem, auxilia præbituros: multos in Hungaria proceres, suas partes complexuros. Placet Bohemis imperatrici consilium: datisq; dextris fœdus ineunt. Mulier iam anus, nouum coniugium mente complexa, filiam quæ in spem regni creuerat, & Alberto duâ Austriae nupserat, ex animo dimouet: nec aliud, quàm noui cõcubitus gaudia meditatur. Inexhaustam fœminæ libidinem, quæ tumulto quo propior est, eo genialis thori, nuptialisq; facis cupidior & curiosior redditur. Non latuerunt imperatorem furentis fœminæ excogitatus. Qui postquam referētibus medicis moriendū sibi

sibi esse cognouit, ex Bohemia cuius sibi dubia fides erat, in Morauiam se uehi iussit, uisurus filiam priusquam uita excederet. Illa cum uiro ad eum in ciuitatem uenit, quam Snoima uocant. Ibi mox Barbara uirum secuta, custodiae traditur. Ulricus Cilia comes praemonitus, fugam arripuit. Imperator uocatis in cubiculum Hungariae ac Bohemiae primoribus, aduentasse resolutionem sui corporis, nec iam amplius se uiuere posse affirmat: iturum se patrum uiam. Caeterum priusquam oculos claudat, de salubri statu regnorum suorum uelle cum eis agere. Albertum Austriae ducem, generum suum esse, et uirtute praestantem, et generis nobilitate sublimem, eum se non minus amare quam filium, successorem itaque suum nominare, rogare supremam uoluntatem suam exequantur, beatum id regnum futurum, cui Albertus imperauerit. Exin legatos nominat, qui se mortuo Bohemiam petentes, in conuentu procerum testamentum suum patefaciant. Inter quos Gaspar Slichius princeps fuit, matre Italica ex comitibus alti collis agri Taruisini, patre Teutonico natus, ex familia Lazana prouincia Franconiae, ingenio dextro, facundia suauis, doctrinae cultor, ad omnia genitus quaecumque ageret. Quem usque adeo fortuna et uirtus extulit, ut quod erat prius inauditum, trium Caesarum successiue regnantium cancellariae praefuerit: unus ex duabus Slesiae filiam sibi in matrimonium tradere non recusauit. Sigismundus illi Egram et Cubitum, et alia in Franconibus oppida dono dedit: Albertus in Hungaria

garia Caleſium, & Albã eccleſiam: Fredericus in Auſtria Grædum. Verſatile proſecto ingenium, & nature bonitas ſingularis: quæ inter tot imperatores, moribus prorsus diſpares, pari gratia uiuere potuit. Nos huius amicitia in curia Frederici Cæſaris uſi, ſi quid proſecimus quod ſanus quæ tenuè eſt, adiuuamento eius conſecuti ſumus: Episcopatum certe Tergeſtinum, unde reliquæ dignitates prouenere, ipſe nobis primus cõmitti curauit. Mortuus eſt Viennæ ex apoplexia: & apud Carmelitas cum coniuge ſepultus. Sigismundus ſupremis ſuis ordinatis, inter amicorum manus defeat.

De ſepultura Sigismundi Imperatoris.

CAP. LIIII.

Albertum barones qui aderant ex Hungaria & Bohemia, concordis animis regem ſalutauerunt. Ipſe miſſis in Bohemiam ſuis & Sigismundi delegatis, uerſus Poſonium iter flexit. Miſerabile ſpectaculũ, & humanarum rerum ſingulare documentum, imperatrix captiua & imperatoris cadauer una uehitur. Occurrunt lugubres Hungari, nec tenere lachrymas in tanta rerũ nouitate poſſunt, Hinc deſuncti regis corpus fletũ eliat: inde reginæ uincula cõmiſerationem excitant. Solatur tamen miſeros noui regis electio: cuius uirtutis multa extabant documenta. Duo iter ſe oppugnantes curæ occurrebant, altera ſepeliendi regis, plena mœroris: altera coronandi, læta iocundaquẽ. Iuſta prius deſuncto regi p̄ſoluta: corpus eius in Varadino, ut in ultima uoluntate plac

I tate plac

tate placuerat, sepultum. Albertus in Alba regali, cum coniuge sua Elizabeth, Calendis ianuarij summo cōsensu & applausu populi coronatus est.

De Alberto Bohemorū Rege quartodecimo, Et etiam Romanorū Rege. CAP. LV.

Legati in Bohemiam profecti, uulgato Sigismundi testamento, Albertū uicinum, potentē, nobile, uirtute præstantē, Bohemis amicū, regē assumi petunt. Ioānis, Caroli, Venceslai, et ipsius Sigismundi erga regnū merita cōmemorant. Natā ex eorū sanguine Elizabeth, non esse paterna hereditate priuandā. Inter Bohemice reges & Austriæ princæps foedus extare, procerū cōsensu & imperiali autoritate firmatum: ut deficiētibus altera domo masculis heredibus, altera regnū accipiat. Defecisse masculos in Bohemia regie stirpis: successorē ex Austria uocandū. Neq; aliū regno idoneum uiderent, quā Albertū, qui & uxoris, & suo iure, & soceri iudicio, præferendus sit. Futurū eū regē, quē Bohemi ex cœlo missum putēt: Hungari quē cupide regē acceperūt, Bohemis haud aspernendū. Flectitur his Bohemorū cōuentus: Albertus pridie nonas maias rex designatur. Verū proceres qui cū Barbara cōspirauerāt nō alio pacto in Albertū cōsentiūt, q̄ si postulatis suis mos geratur. Alſao Sternenbergus eorū noīe Albertū adiit: sed frustra eius præces fuere. Albertus ferme Bohemis, quæ soter affirmauit. Interea Barbara, dimissis quæ possidebat in Hungaria inexpugnabilibus castellis, libertati reddita

redita ē: xij. milia auri nummū, locis patentibus, quo
 ad uiueret ei singulis annis constituta. Ptarasco de uolū-
 tate Alberti ab Alaione certior factus, accersitis ex facti-
 one sua primoribus, quorum pars potior heretica fuit,
 Hussitarum sequax erroris, Casmurum regis Poloniae
 germanum, tredecim annos natum, regem appellat: mis-
 sisq; oratoribus auxilia petit, quibus nobile regnum ei
 cōseruari possit. Inter hæc & electores imperij apud
 Francfordiã cōuenientes, rē Romanã Alberto cōmen-
 dant. At illi acceptare impiū iniussu Baronū Hungariæ
 haud quã licebat. Id enim eis promiserat, cū se regem
 accepere. Vocati primores regni, negabant ex usu esse
 Hūgariæ regi Theutonicis ceterisq; gentibus impare,
 dū Sigismundus Romanæ rei cōsulturus, Italiã, Ger-
 maniã, ceterasq; prouincias pageret, Hungariã Turca-
 rū direptioni patuisse. Multa in utrãq; ptem dicta. Po-
 stremo uicti præabus Frederici ducis Austriæ tunc ado-
 lescentis, assensum dedere: impium summa Germano-
 rū cōgratulatione ab Alberto susceptū. Nec mora legati
 ad regem Poloniae, nomine gētis Bohemicæ missi, Iohan-
 nes Rabensteinus, & Iohannes Placius, oratum, ne fra-
 trem turbare Bohemiæ regnum patiatur, meminert in-
 ter Bohemos ac Polonos ueteris amicitia, Albertum ex
 Sigismundi testamento, & prouincialium decreto, re-
 gem esse: non potuisse paucos qui Casmurum uocauere,
 ius regni ad alterū transferre. Si p̄gat alienū regnū fra-
 tri p̄are, caueat ne de suo certare cogatur. Polonus ad ea

Bohemos sibi amicos esse fatetur, cupere beniuolentiam perpetuo stare, ac fratri quem primarij barones regē uocauerint, ius auferre non posse, Polonis ac Bohemis unam esse linguam, & unā utriq; genti originem: cum Theutonicis nihil Bohemis esse commune: Nihil prouincialibus incōmodius, q̄ sui regis uocē nō intelligere: atq; in omni loco interpretis egere. Regnum sibi suum satis tutum fidumq; esse, neq; se externam uim ulla timere. Proinde orare ut fratrem potius reapiant, q̄ ipsi ab eo reapiantur, donatosq; preciosis pellibus, ut est mos gentis, oratores dimisit. Legatis autem alterius partis, missurum se prope diem auxilia pollicatus. Albertus medio tempore Iglariam petit: quo in loco ab Vlrico Rossensi, Maiurando, plurimisq; Bohemiae proceribus per cupide expectabatur. Ptarasco uero per nuncios eū rogat ne prius regnum ingrediatur, q̄ sibi factioniq; suae faciat satis. Neq; enim passurum se regem esse, quem ipse non elegisset. Albertus quod maior pars regni statuisset, id ratum esse debere respondit: hortari ne regem quietum interturbet. Inuenturum benignum regem si pacē consulat: sin pergat res innouare, plus belli reperiturū q̄ uelit. Exin motis castris Cuthnam occupat: quam Ptarasco sine praesidio reliquerat. Petenti Pragam frequens populus occurrit, atq; ut hostium uictori congratulantur. Et quamuis iterum Ptarasconis factio conuentū peteret, priusq; rex coronaretur, reiectis precibus, tertio Calendas Iulij sollempni pompa coronā accepit. Ptarasco

uero

uero Coloniam, & alias suæ factionis ciuitates impigre muniiuit. Cumq; duo milia equitum ex Polonis ad eum uenissent, populari eorū agros cœpit, qui regem introduxerant, & tanq̄ diu Bohemia quieuisset, nouo exultans bello, adeo gloriabundus in campis exijt, ut captiuos nobiles quos forte interceperat ea conditione iuratos dimitteret, ut se nō prius representarent, q̄ castra muris Pragensibus admouerentur. Albertus & si auxilia ex Austria Hungariaq; asauerat, illis tamen non expectatis hosti copiam pugnandi fecit. Quam Poloni detrectantes, per montes Cuthnæ, & Sobeslauiam, ad Thaboritas se contulere, amicam sibi ciuitatem: castrisq; ante urbem positis, Albertum expectauere. Ipse cum copijs egressus, per Benescauiam ad eos festinans, legatos præmisit, qui polonis dicerēt. Inter Casinurum, cuius causam agerent, seq; belli præmium Bohemiam eē, cauerent ne incēdia agitarent. Experirentur prælio, cuius prouincia esset: cultam potius q̄ desertam mallerent: sese moram minime facturum quin pugna litem regni definiat. Poloni ad hæc huiuscemodo responsum dedere. Ex æquo se ferre animo Alberti arrogantiam pugnam petentis: nam superos superbis infensos esse. Venturo non defuturum prælium: Polonos faciem hosti, non terga ostentare solitos. Lætus eo nūcō Albertus, quadra o agmine in conspectum hostis aduolat. Quo intra castra se continente & ipse castra sua e regione Thabor ad iactum lapidis tormentalis metatus est. Pugnatum

I 3 singulis

singulis diebus in campo, qui medius inter bina castra iacebat, nunquam totis uiribus in fortunam belli uentum, Polono non tam facile egregia manu facinora edēte, quam uerba magnifica ore iactante. Erant in castris Alberti, Christophorus Buiariae princeps, qui postea regno Daciae potitus est: Fredericus Saxoniae dux, & Albertus marchio Brandenburgensis, cuius nomen ab eo tempore cultum, magnumque fuit. Triginta milia militum Alberto parebant: Polonis quatuordecim milia, quorum castris iuncta ciuitas, magno adiumento erat. Tormenta quoque aenea in utrisque castris plurima, maiora apud Albertum fuere. Ex quibus uni quod erat maximum, ignem admoueri iussit: cuius lapis emissus mirae magnitudinis, cum praeter opinionem in castris hostium cecidisset, multos mortales iteremuit. Vidisses passim corpora sine capite iacentia, capita quoque, pedes, membraque sine corpore in cruore fluitare, iumenta humi pro cubere mortua. Neque enim primo ictu duntaxat, sed multiplici saltu pluribus in locis decidens saxum stragem fecit. Quare consternati poloni, relictis castris intra urbem se recepere. Georgius Poggiebraeus per idem tempus cum Thaboritas peteret, nam et ipse Ptarsconi iunctus erat, in aliam quandam Alberti equitum forte incidens, commisso praelio hostem prostravit: atque hinc primum homini nomen datum. Albertus uero cum expugnari Thaboritae aliter quam fame nequirent, soluta obsidione Pragam rediit, Poloni exhausti argento, amissis aquis, pedibus

pedibus in patriã abiere. Fredericus Saxonũ princeps,
 dimisso rege domũ rediens, hostiũ insidias inãdit. Sed
 nihil improuisa re motus, ordinata raptim acie, ea con-
 stãtia, ea fortitudine pugnã iniit, ut pene uictus captusq;
 uictores uicerit: cæsisq; quã pluribus captos abduxit.
 Rex Poloniae nondũ cognitis quæ in Bohemia suis acci-
 derãt cũ duobus magnis exerãtibus Slesia ingressus, in
 Bohemiã properabat. Sed intellecta suorũ fortuna, po-
 pulatis hostiũ agris domũ redijt. Albertus aut̃ relicto
 qui regnum gubernaret Vlrico comite Cilia, p̃ Slesiam
 Gorliãũ uenit. Vratislauenſibus uero, ea est ciuitas no-
 bilis ac præpotens, & Slesitarũ caput, Albertũ marchi-
 onem Brandenburgensem petentibus belli ducem dedit:
 qui Poloniam sæpe infesto exerãtu petens, longe lateq;
 prædas egit. Nõ multis post diebus actũ de concordia.
 Rudericus Burgenſis episcopus, natione Hispanus, do-
 ctрина ac uirtute præstãs, arbiter litis ex Basaliensi cõ-
 cilio missus, Albertum cõuenit. Disceptatũ est inter le-
 gatos partium: non conuenientibus, indutiæ belli dictæ
 conuentus in aliam diem apud Vratislauiam statutus.
 Eo ueniens Albertus, ex gradu forte prolapsus, graui-
 ter læsus, pluribus diebus ægrotus decubuit. Exin clau-
 dus effectus, infecta pacæ, per Morauiam in Austri-
 am redijt. Interea comes Vlricus, qui Bohemiæ præ-
 erat, inter Barones de uendicando sibi regno age-
 re cœpit. Albertus cognito eius studio properatim
 stipendia subtraxit. Ille materia adempta qua

Bohemorū animos sibi conaliabat, ex prouincia disces-
sit: nec ultra remissus est, regni cura Mainardo & Vl-
rico Rosensi commissa. Per idem tempus Despotus Ser-
uie, quam Rasiam uocant cum sacerdotibus & nobili-
bus in Hungariam profugerat, Thurcarū impetū ueri-
tus: uno tamen relicto filio, qui castellū Sindorouiā in ri-
pa Danubij sitū & a Thurcis obsessum, tueretur. Al-
bertus ab Hungaris inuitatus, obsessis opem laturus, Bu-
dā petijt. Interea Georgius Palotius, Strigoniensiuū pon-
tifex, diem obiit: qui coronā regni, diuitēq; regum sup-
pellectilem in arce seruauerat. Quare cognita, Alber-
tus eo se cōfert, Arx reginæ deditur. Quæ dū thesaurū
regni corā Baronibus ad eam rem selectis recognosāt,
coronam beati Stephani regis, quam sacrosanctam pu-
tant, clam surripuit, anuiq; custodiendam tradit, cete-
ra obsignatis occludit arcis.

De morte Alberti incliti regis.

CAPVT. LVI.

Albertus Budam reuersus, non expectatis auxi-
lijs, aduersus Thurcas exeratum ducit: castra in-
ter Titiam amnem ac Danubium collocat. Interea Thur-
carum imperator euicto castello, excæatoq; Despoti fi-
lio, cuius sororem in matrimonium duxerat, domum a-
biit. Crudelis, qui neq; coniugij affectum sensit. Verum
Thurcis matrimonij necessitudo leuis, apud quos sin-
guli pro opibus plures uxores habent: regibus eo am-
plius nubere licet. Ita animus multitudine distractus,
nullam

nullā pro soāa: pariter oēs uiliter habet. Albertus ubi expugnatā Synderouīā, Thurcas abiisse cognouit, dimisso exerātu Budā redijt. Sed insolito feruentis Augusti calore uexatus, dū peponibus nimīū oblectatur in uentris solutionē inādit: sentiensq; periculū, moriturus in patria Viennā repetere statuit. Iter ingressus, cū iam Strigoniū præterijisset, in uilla quæ longa diātur, condito testamēto sexto Calendas nouēbris decessit: princeps liberalitate ac fortitudine clarus, & qui cæteris rebus longe religionis studium anteposuit.

Albertus
moritur

Quomodo Bohemi post mortem Alberti, eligunt in regem Albertum Baioariæ ducem, sed electioni consentire noluit.

CAPVT: LVII.

Bohemi qui Alberti regis causa inter se dissidebāt, cognita morte, apud Pragā conuenientes, unum totius regni corpus efficiunt: atq; ad eligēdū nouū regē ad Viiij. Calen. Maias diē statuunt. Rochezana qui dudum apud Grecū exulauerat domum reuertitur, suoq; more insaniens, Romanā ecclesiam cardinalesq; patriarchas, cæterosq; per orbem episcopos blasphemans, apud solos Bohemos incorruptæ ueritatis inueniri sacramenta diāt: præciosissimum Christi sanguinē paruulis ac dementibus præbet. Sacerdotes suæ temeritati aduersantes, domo pellit: popularibus communionem sub specie uini recusantibus, ecclesiasticam sepulturam interdiāt. Reuertunt damnata tempora: suumq; placitum, suum quisq;

I S ingenium

Ladislai
natiuitas.

ingenium recepit. Regina Elizabeth iam filium ex Alberto pepererat. Viiij. Calen. Marcij. Ladislau nomine: atq; Hungarorum ei coronam imposuerat. Mittuntur ad eam legati, qui dicant ad eligendum regem diē statutam. Si quid iuris in regno Bohemiae ad se spectare confidat, oratores mittat: qui rem suam agant. Regina natum ex Alberto filium in cunabilis ostendit, rogat ne paterna hereditate pupillum exuant. Tempus mittendi legatos arctū esse: neq; enim amplius quam dies quindecim supererant. Si Prorogetur terminus: missuram qui pueri iura edisserant. Erat inter legatos Procopius Rabensteinus nobilis eques doctrina ac morum lenitate praestabilis: cuius nos amicitia pluribus annis oblectauit. Is cum Alberto seruisset, habiturum se curae ait quae regina mandaret. Reuersus in Bohemiam eos primum adiit, qui partes Alberti fouerant. Exponit reginae desiderium: suadet proferri conuentum. Res digna exauditione uidetur. Verū Ptarsco & qui Alberti recusarant imperium, cum iā Pragae conuenissent, regno consulendū quantotius esse dixere: reginam spernere, instare, properare, uocare absentes. Illi diem ex die consulto proferre: morae causasnectere. Interea legati ab regina ueniunt: fit frequens conuentus. Intermissi oratores proceres rogant, Sigismundi & Alberti suorum regum meminere, nepotem filiumq; ne respuant: contra ius gentiū paternā hereditatē puero ne adimāt. Foederacū Australibus passa ne uiolent: pupilli atq; orphanā
miserant

miserantur. Sunt non pauci qui lato favore legatorum postulata suscipiunt. At qui Albertum oderant, filium regem negare, cuius patri tanquam regi non paruisent. Infantem regno inuilem esse, regem a regendo dictum: qui regendus sit regem uocari non posse. Antequam Ladislaus adolefcat, longum tempus affluxurum esse: interim regem assumi qui per se regat. Satis esse Ladislao si post quatuor & uiginti annos ad regnum uocetur: medio tempore locum alteri faciat. Reges regno dari, non regna regibus. Fredericum Austriæ ducem, iam Romanorum regem electum, Bohemis indulgisse, uti quem uellent regem sibi ascerent. Vicit hæc sententia. Albertus itaque Baiuariæ dux, maiore procerum uoto rex declaratur, qui apud Venceslaum quodam nutritus, Bohemicae linguae non ignarus erat. Mittuntur ad eum primores regni, inter quos Ulricus Rosensis, homo semper se temporis accommodans, princeps fuit: qui licet Alberti partes olim defenderit, huius tamen sententiae suaserat. Quibus ea res indigna uideretur, hi Procopium ad Fredericum Caesarem clam ire iubent: rogantes nobile regnum ne pupillo negligat, cuius tutelam susceperit. Iam enim Elizabeth Hungarorum inconstantiam uerita, qui ad Poloniae regem defecerat, Ladislaum ad eum miserat educandum. Fredericus audito Procopio, missis ad Albertum Baiarium nuncijs hortatur ne regnum sibi alienum usurpare presumat quod tamen difficile tamen ignominiosum fuerit Bohemis, quibus defuncti regis haeres esset, non licuisse alium eligere, neque se potestatem eam dedisse: quemadmodum in

Bohea

Alberti Ba
ioariae du-
cis prudēs
ac modesta
ad legatos
responsio.

Bohemorum conuentu nonnulli e mentiti fuerant. Pro-
copiū uero in Bohemiam remittit, qui ius Ladislai haud
quaquam se neglecturum asserat. Albertus ea uirtute
atque animi moderatione usus est, quæ postquam re-
ges esse cœpere, rarissima semper fuit. Nam uenienti-
bus ad se Bohemorum legatis, ample & nobile regnū
offerentibus gratias egit: qui se unum ex omnibus ele-
gissent, cui parere uellent: dignumq; tanto imperio iu-
dicassent. Multa se idcirco debere Bohemis, neque id un-
quam beneficij obliuioni daturum: At cum regis Alber-
ti sobles extet, indecorum esse cum alterius iniuria re-
gnum querere: paternam hereditatem nulli auferen-
dam, qui pupillos suo iure dispolient dijs atque homini-
bus inuisos pœnas aliquando patrati sceleris dare, co-
gnouisse se non uano rumore fœdus antiquum inter
Bohemos & austriales extare: deficiente mascula sobo-
le primapem ne foras assumant, fidem seruare pul-
chrum: ne cui temere noceatur cauendum. Scelerstem exe-
crabilemq; uocem illorum qui regnandi causa ius uio-
landum astruunt. Atq; ita maiorem se spreto regno
monstrauit, & si uerum fateri licet, clarissimum egit
regē. Nā regnū apud eos qui spernunt: non qui cupiūt.

De Ladislao infante Bohemorum
rege quintodecimo.

CAPVT LVIII.

Bohe

Bohemi ab Alberto repulsi iterum conuenientes legatos ad Casarem mittunt: petentes tutorio nomine uti regnum accipiat. Is in Belgiam se iturum dicit, coronæ suscipiendæ gratia: cum redierit de re ipsa transacturum. Reuersum potentissimi ex Bohemia proceres adeunt: Inter quos Ptarsco cum esset Alberti filio infensus seorsum Fredericum alloquitur, regem ut seipsum faciat hortatur: facile id futurum si tutelam pupilli reijciat. Nam cum cæteri desint, Bohemos suo ingenio regnum sibi oblaturus: cui ex fœdere tanquam seniori Austriæ principi debeat. Negauit Fredericus Orphani cuius tutelam gereret hereditatem se quoquo pacto inuasurum, nec tamen Bohemiam tutorio nomine administrare uoluit, quam sine profusione magna pecuniarum retinere non poterat. Nam Bohemi nisi ex regibus quotidiana munera accipiant, ab officio recedunt. Neque est regnum cuius fiscus abundat. Regiæ possessiones in priuatas manus peruenere, argentifodi-
ne unde opes regiæ in immensum creuere: maiore ex parte periere. Distracti sensus, uectigalia prorsus extincta, nisi populares in sumptus regios pecuniam conferant, quam uocant bernam: aut rapere unde uiuat regem oportet, aut precaria regentem medicare. Suasit igitur imperator ipsi per se prouinciam regerent: donec pupillus adolesceret, donatosque oratores a se dimisit. Domum reuersis gubernatores eligere placuit, inter quos Ptarsco & Mainardus priores habiti. Stetit ali-
quodiu

Bernam.

quod diu concordia discors. Nam licet Mainardo Ptarfco-
 niq; factionum capitibus parum conueniret: & alter co-
 uenta cum conalio habita seruanda esse diceret, catholi-
 carum tutor partium: alter sperneret, Rochezanae ami-
 cus: ab armis tamen abstinere: mediumq; quoddam tem-
 peramentum inuentum est, quo partium cuique suo
 uoto liceret uiuere. Verum Ptarfcone ui morbi repente
 extincto, Mainardi potestas aucta est, cui tum Pragen-
 ses, tum fortiores regni ciuitates paruere. Id agre fuit
 aduersae parti: quae Ptarfcone defuncto ad Georgium Pog-
 giebraicum se contulerat, eumq; sibi ducem elegerat,
 iam tamen rei militaris peritia, rebusq; strenue gestis
 insignem. Orare igitur ne iacere suas partes sinat, Mai-
 nardum indies crescere, Pragam in potestate habere re-
 gni Metropolitim, sacerdotes qui Romanum ritum in-
 troducant magnificare, qui ueritates patrum sequeren-
 tur persequi. Occurrendum temeritati hominis, qui pere-
 grinos mores patriae anteponat, Pragam ei auferen-
 dam, neque id esse difficile, cuius non placere Mainar-
 di regimen, Rochezanam multos habere amicos,
 qui exatato tumultu arma capebant: audendum esse
 fortibus uiris, fortunam ipsam aperire uictoriam. Ge-
 orgius ipse qui suapte natura magna auperet, collauda-
 tis sua soribus nonnullos in urbem ire iubet, qui perten-
 tatis ciuium animis quaecunq; inuenerit ad se referant.
 Postquam multi aures adhibent coniuratione facta in-
 uadendae urbis dies constituitur. Coniurati incendi-
 um in

um in parte urbis admodum remota exatant: concur-
 ritur ad restringendum ignem. Interea Georgius ex
 aduersa parte cum copijs muros inuadit, nec mora pro-
 ditores in instanti portas aperiunt: extollitur clamor
 ut capta urbe solet. Hinc tremor suprema timentium,
 inde exultatio uictorum exaudiri. Trucidantur pas-
 sim resistentes. Mainardus in eo tumultu captus in ar-
 cem coniectus, ibiq; tandem obiit, siue tædio diutini car-
 ceris, siue ut plerique putauerunt exhausto ueneno.
 Ex illo tempore sine controuersia Praga in potesta-
 te Georgij fuit, neque post hac aduersari palam uolun-
 tati eius ex Baronibus quisquã præsumpsit, quibus pote-
 stas suspecta uisa durum imperium: in contionibus lau-
 dare hominem, probare regimen, blandiri, adulari, u-
 num eum esse dicere, qui tandem regni calamitatibus
 modum ponat. Id nulla uia rectius fieri posse, q̄ si rex
 in regnum ueniat, precari, numen obtestari, id patriæ
 non deneget, legatos ad Cæsarem mittat, instet, urgeat,
 facturũ tutorem deniq; quod in pupilli rem sit, si per-
 gat aduersari: Nihil Bohemis imputandũ alium regem
 querentibus. Sententia quãuis ingrata Georgio, acce-
 pta in auribus populi refelli non potuit. Missi ad Cæ-
 sarem oratores nihil impetrauere: pupillaris ætas ex-
 cusationẽ præbuit, q̄ sæpius idem tentaretur. Venere
 plurimi ex Bohemis ad Fredericũ uisẽdi regis gratia.
 Inter quos Georgius nomine Giscra, armorum gloria
 clarus, q̄ partes eius unus ferme defenderat in Hunga-
 ria:

Praga per
proditionẽ
capta.

Mainardus
in car-
cere uitã fi-
nit.

ria: cum rex Poloniae regnum inuasisset, praedones saepe ad eum fuderat, Iohannem Huniadem bis castris exuerat, rebellantes Hungaros magnis cladibus affecerat. Is ubi ad conspectum regis intronissus est apud nouam ciuitatem: quo in loco tunc aderamus astantibus plurimis illachrymans Ladislai manum exosculatus, in hunc modum uerba fecit: Video te tandem teneoq; mi rex: si scires quae pericula propter te adiui, quibus me laboribus implicui, quot aduerso corpore uulnera accepi. En aetrixes testimonio sunt, patri ego tuo tibiq; uitam deuoui. Nulla uis est, nulla fortuna, quae alienare animum a te meum possit: officia mea sola tibi auferet mors. Sed tu haec per aetatem non intelligis. Et subridens: Quod, inquit, mihi praemium fidei ac laboris erit? Et quod das militi tuo stipendium? Sextum tunc annum agebat Ladislaus: qui postquam Giscra finem dicendi fecit, oculos huc atq; illuc circumuoluens, loculos Iohannis magistri camerae suspicans ex philecteria pendentes: qua ille nummos more Theutonico pauperibus erogandos asseruabat: hanc tactus arripit, aeraq; sex tantum neq; enim plura inuenit, illinc deprompta Giscrae dono dedit. Admirati omnes pueri factum, et prouidum et liberalem futurum iudicauerunt. Giscra innexos postmodum auro nummos e collo suspendit: regiae gratitudinis monumentum. Hungari qui mortuo Alberto regem Vladislaum ex Polonia uocauerunt: diu imperium Ladislai obtrectauerunt: bellumq; aduersus Thureas infeliciter fecerunt: in quo

Vladislaus

Ladislai pueri factum, quo futura libertas praemonstratur

Vladislaus fortiter pugnans obtruncatus est. In cōuentu
 deinde ciuitatū procerūq; Ladislaus rex appellatus, mis-
 sa legatione ad Fredericū in qua regni primores fue-
 re, decretum electionis exposuit: Ladislaum in Hunga-
 riam mitti coronandum postulauit. Responsum est re-
 cte Hungaros egisse, qui regem tandem suum recogno-
 uerint, electione inde haud quā opus fuisse in eo, quē
 natura regem dedisset: neq; coronandum esse, qui semel
 coronatus sit. Puerū adhuc egere tutore: nullius tutelā
 salubriore ei esse, q̄ Frederici imperatoris & proximi
 consanguinei: Expectarent etatem regno idoneā: inte-
 rea p̄ se regnum administrarent. Diu inter Hungaros
 & imperatorē ob negatum regē inimiatiā fuere: & ar-
 mis quoq; tentata res est. Iohannes Huniades infestis co-
 pijs Austriā ingressus, quibus ferro atq; igne agros uasta-
 uerit, regem tamen coronamq; & quæ repetebat in Hū-
 garia castella, obtinere non potuit. Pugnavit iterum cō-
 tra Thuroas: a quibus magno praelio uictus, humilior
 factus, Cæsaris beniuolentiam & petijt & impetrauit.
 Ob quam rem quibus saepe & ab Hungaris & a Bohemis
 Ladislaus peteretur: res tamen ad duodecimum eius an-
 num protracta est. At cum Fredericus imperialis coro-
 na suscipiendæ gratia Italiam petere statuisset, rursus
 Bohemi, Hungari, & Austriales, legationibus seorsum
 missis imperatorem fatigauere, Ladislaū reposcentes:
 postulata omnibus negata sunt. Ad Bohemos, qui ea de
 re conuentū Pragæ habituri erant, ac feroacius agere ui-
 debantur

K

Oratio per
legatos Fre-
derici impa-
toris ad Bo-
hemos Pro-
copio recan-
tante

debatur, regem alium electuri, nisi mos eis gereretur; legatos mittere placuit, quibus et nos additi sumus. Pro- uinciales, quibus apud Pragam dies statuta fuerat, gras- sante illic peste, in Beneschauia conuenere: quos in fre- quenti conuentu, praesidente Georgio Poggiebracio, in hunc modum allocuti sumus: Petiistis ex Caesare uiri Bo- hemi, Ladislaum regis quondam uestri filium ad uos mit- ti, idem Hungari, idem Austriales, importunis precibus exigunt. Si uobis mos geritur, illos offendere necesse est: si preces aliorum audiantur, contemnere uestras oportet: si necessarium sit alterum ex duobus, uestram amicitiam praeferet impator. Vetus est enim maiorum suorum cum Bohemica gente foedus: et acceptorum ultro atroque bene- ficiorum, memoria recens. Sin uirtus claritasque pensitan- da est, quis Bohemico nomini non inuideat, cuius uicto- rias tempestate nostra plures numerare licet, quam reliquae gentes omnibus seculis comparare potuerunt? Verum Caesari hoc tempore in hanc electionem descendere haud quaquam necessarium uidetur: quando ea pueri aetas est, quae neque uobis neque Hungaris usus esse potest. Esto, ueniat in Bohe- miam Ladislaus, quod inde regno emolumentum cedet? Ille ne ius litigantibus dicet? statum reipublicae reformabit? ad- uersus hostes copias ducet? belli, pacisue munia obibit? Nihil horum prestare potest: cui recte tutela opus est. Illud in primis eius aduentus faciet. Regis popa ducenda est, ornanda regia, adhibendi ministri: curia more progenitorum apparanda. Ad haec gradi pecunia opus. Vobis nullum era- rium

riū eē audio, nullos cēsus, nulla uectigalia publica. Ad uestras igitur opes recurrendū, uos prestare sumptus, uos regē alere, uos inexplebilē curiā & insatiabiles ministros explere oportebit. Video præterea iter uos non paucos eē proceres, cōsilio, autoritate, atq; opibus pene pares. Cura regis uni cōmittēda erit, nō oībus. Ille dominus, ille rex uester iudicabitur, q̄ regis corpus in potestate habebit. Et q̄s uestrū est, qui nō eum honorē sibi q̄ alteri malit? Semina inter uos discordiarum petitis, nisi prius in unū conueneritis, qui regis curæ præsit. Vos his incōmodis Fredericus liberat: qui suo sumpto pupillum regium gubernans, dissensionum uobis fomitem aufert. Nec uos latet: quādoquidem tenera regis ætas ē, corpus eius in potestate Cæsaris rectius esse, q̄ in alterius cuiuspiam. Ille enim consanguineus est, ex eadem familia natus: & imperator. Et quis pupillo regi conuenientior tutor detur, quam princeps primapum? Si sit inter uos & Hungaros contentio corā extraneo iudice, de custodia corporis regis: par causa uestra atq; illorū iudicabitur. Vtriq; regē petitis, utriq; fidelitatis documētū præstabit. Verū in hoc illi superiores erūt: q̄a natū ap̄ se regē, coronatūq; dicēt. Apud Cæsarē uestra causa longe iustior est, q̄ Hungarorum: seipsum tamen in cura patruelis uobis præfert. Curate regnum, pupillū sibi dimittite: quē postq̄ pubes fuerit, uobis in primis credet. Q̄ uero oratores uestri dixere aliū regē accersiedū a uobis esse, id magis terroris inuatiēdi causa dictum im-

K 2 perator

perator existimat, q̄ quod animo uestro ea sententia se
 deat. Neq; enim uestra fides incorrupta prius, hoc re=
 promittit, neq; progenitorum Ladislai in uos collata be=
 neficia hoc exigunt, nec innocens eius ætas quicq̄ deme=
 ruit. Cæterum uoluite animo prius ut sapientes decet,
 quem nam Ladislao præferre possitis: cuius sanguinẽ,
 si matris originem memoriæ tenetis, quatuor Romano=
 rum imperatores produxere. Si paternam pro sapiam
 exquiritis: quinquies imperatoria dignitas in Austria=
 li domo resedit. Obscuritatem quærat necesse est: cui tan=
 ta claritas non satisfacit. Addite potentiam, amicitias, cli=
 entelas. Austriam uobis uianam possidet, Morauia,
 Slesia illi parent: Hungari & si res nouas moliri uide=
 antur, ab officio tamen non recedent. Imperator a quo re=
 gnum uestrum dependet, sanguini suo non deerit: nec
 ius familie suæ negliget. Baioaria Saxoniamq; duces,
 Marchionesq; Brandenburgenses, et omnes ferme Ger=
 mania principes, Ladislaum propinqua necessitudine at=
 tingunt. Non potest hic pupillus offendi: nisi et tota Ger=
 mania ledatur. Hæc superflue uobis commemorari nõ
 ambigo, uerum ita iussit imperator. Ille in Italiam pu=
 pillum secum adducet: reductum, puberemq; factum, si
 perstiteritis in fide, ad uos primum mittet. Vos interea
 pro grauitate integritateq; uestra, quod in rem Bohemia
 regni, pupilli q; sit, consulere admonet. Verisimilis ora=
 tio uisa, neq; sine fauore accepta: acceptioremq; Procopi=
 us noster collega reddidit, qui patrio sermone, latine
 lingue

linguae ignaris uerba nostra iterpretatus est. Iussi sumus ex conuentu paululum abire: mox reuocatis respōsum datum. Redita imperatori gratiae, qui eam legationem misisset: atq; in dimittēdo rege, Bohemos praeferebat ceteris. Accipere se bene consulta cōsilia: missuros ex nobilitate sua primarios iuuenes, qui Caesarē Italiā pctentē sequantur, eiq; ministrent. Expectaturos quiete reditum, quem felicē faustumq; supum benignitate futurum exoptent.

De morte Barbarae Imperatricis, uxoris Sigismundi.

CAPVT.

LIX.

A Pud Graecum Barbara imperatrix ea tempestate decessit, inexhaustae libidinis mulier: quae inter concubinos illaudatum aeuum publicae agitans, saepius uiros petijt q̄ peteretur: neq; Christianae neq; alteri cuiuspiam religioni astricta: quippe quae superos inferosq; ullos esse negabat. Ferunt eam anallas suas saepe orantes ieiunāte sue increpasse, quae corpus suum frustra macerarent: fictumq; caeli numen placare uerbis crederet. Viuendum suauiter dum uita suppetit: fruendumq; uoluptatibus: Id tātum homini datum, cuius anima cum corpore simul extinguitur: somniare qui alteram uitam sibi promittunt. Congrua moribus sententia. Nam qui relicto animi cultu uoluptati corporis se dedere, grauati uitiorū sarāna, non quibus explicent uitamq; corrigāt, sed quae coeptum iter approbent, ea dogmata facile imbuunt. Neque inquinatis mentibus solamen ullum ualē-

K 3 tius: q̄

tius, q̄ totum extingui morte hominem opinentur. Vna
 salus desperanti cœlū, inferos non timere. Corpus Bar
 baræ q̄uis infidelis foeminae, Bohemi Pragam tulere:
 peractōq; funere in sepulchrum regium condidere.
 Nec defuere sacerdotes, qui prophanum cadauer eccle
 siastico ritu sepelirent. Non sunt regibus scriptæ leges:
 nec in Bohemia quicquam non permissum. Fredericus
 postquam quieturos Bohemos intellexit, quorum motus
 in primis uerebatur, reclamantibus Hungaris & Au
 strialibus, assumpto se cum Ladislao rege, Italiam in
 gressus augustalem coronam a Nicolao quinto ponti
 ficæ maximo Romæ accepit. Exin uisitato apud Neapo
 lim rege Alphonso, cuius tum opes florentissime fue
 runt, cuiusq; neptem in matrimonium duxerat, Leono
 ram, regis portugalliae filiam, moribus ac forma præ
 stantem: domum redijt. In eo itinere Ladislaus sepe fu
 gam molitus est, consilio pedagogi fretus: cum quo
 postea captus, usque in hunc diem custoditur i uinculis.

Quomodo Austriales Ladislaum regem ab
 imperatore petentes, non exauditi, bellum
 mouent: Nouãq; ciuitatem obsident.

CAPVT LX.

Austriales interea suatore Vlrico Eizingero, su
 ptis armis præsides prouinciæ a Frederico insti
 tutos ui pellunt: gubernatores ex seipsis duodecim eli
 gunt, summam rerum Eizingero committunt. Inuento
 rē quoq; nouitatum alterū Vlricum Cilie comitē in so
 cietatem

aetatem accipiunt, auxilia ex uicinis gentibus accersunt: reuersum impatorem, missis legatis, aut regē Ladislauū tradere, aut bellum expectare iubent. Postulatis non tā reiectis q̄ suspensis: impatientes magis morae q̄ belli, infestis signis Nouam Ciuitatē petunt. Committitur primo aduentu atrox pro portis praelium: nullus sagittis modus, cadunt sine numero tela. Bombardae stragem hostiū horrendam edunt. Miserabile uisu, disiecta passim membra equorum atq; hominū cernere, cruorem late fluentem aspicere. Qua densissima fuit, unus persrexit aciem lapis emissus, idem alius atq; alius fecit, prostratis quaecunq; occurrere, inermibus atq; armatis: nec tamen intermissa pugna. Conglobati hostes, magis ac magis insistere. Vbi res gladio geri coepit, ac uir uirū manu praeheudit, equus equū impulit: pugnatū est aliquādiu equo Marte. Postremo Caesarianorū acies, nō tam uirtute q̄ multitudine superata, terga dedit, atq; in urbem trepide se recepit: unius militis Andreae Pöwmkircher, postea a Caesare ad Baronatum suffecti, audacia, ciuitatē tuta est. Qui ne uictores cū uictis uno agmine irrumperent, tādiu pro porta solus impetum tenuit, donec conuersi fugientes, globo facto, ex loco difficili hoste repulso, ianuā clausere. Firmata est deinde obsidio: et oppugnata machinis moenia. Ex Bohemis solus Henricus Rosensis cum ducentis equitibus, peditibus ferme octingentis in castris fuit. Hungari nondum uenere. Neq; enim per inducias bellum inferre Caesari licebat.

Atrox bellū ante Nouā ciuitatē committitur.

Austriales arāter duodecim milia militum expeditos
 in armis habuere. Georgius Poggiebrauius Cesari, cui
 ius erat amicus, opē laturus, sedecim milia militum cō
 gregauerat: Sed audita cōcordia, in agrum regulorum
 Rosensium exeratum duxit: uillasq; late populatus ē.
 Imperator enim interuentu Caroli Marchionis Baden
 sis, Sigismundiq; Salczburgēsis archiepiscopi, Ladis
 laum e manu sua dedit: Austrialibus multa promitten
 tibus, quæ mox Barbara fide negauerunt. Inter cætera
 conuentum erat, ad iij. idus Nouembris conuentum Viē
 ne habere, in quo uocati utriusq; partis consanguinei,
 Bohemi quoq; atq; Hungari, de tutela regis nōdum pu
 beris iudicarent, Ladislaum interea in potestate comitis
 Ciliae extra Viennam degere, nihil prius administrare
 q̄ cōsiliij decretum fieret. Verum puer postridie in ur
 bem ductus, summis nouisq; honoribus exæptus, eue
 stigio magistratus in ciuitate creauit: præfecturas tota
 prouincia instituit. Sacerdotia donauit: regio more cu
 riam erexit. Hungari ad eum uenere: inter quos Iohan
 nes Huniades fuit, qui tum comitatum Bistercensem re
 gia beneficentia consecutus, haud aliter q̄ principes con
 sueuere, nouæ dignitatis insignia suscepit. Accersunt et
 regem suum Bohemi, cum Georgio Poggiebrauo: qui
 bus non minora Ladislaus polliātus, q̄ pater atq; auus
 promiserāt. Postq̄ dies affuit cum imperatore cōstituta,
 Ludouuicus Baioariae & Gulielmus Saxonie duces, Al
 bertus quoq; Marchio Brandenburgensis, Carolus Bas
 densis,

densis, & multi ex Germania praelati ac principes aduenerunt. Frequens conuentus habitus. In quo praecipiente Ladislao, oratores imperatoris, inter quos & ipsi fuimus ita auditi sunt, ut uicti apud uictorem. Frustra equitas, frustra honestas, in medium deducta. Cuncta ex arbitrio comitis gerebantur. Ipse pro rege uerbum facere, ac respondere: q; neq; leges neq; pacta uictorem obligare posse aiebat. Fredericum et iure simul & bello exadisse: armatis ac fortibus iura fauere. Postremo infectis rebus conuentus dissolutus. Nicolaus Cardinalis sancti Petri, doctrina & uita integritate conspicuus, ad componendam pacem Apostolico imperio missus, ab Austrialibus reiectus est. Ladislaus quamuis rex appellaretur, alieno tamen arbitrio ductus, in regnis suis triumuiratum deduxit. Iohannes Huniades Hungariam rexit, Poggiebrauius Bohemiam, Vlricus Austriam. Penes hunc maior autoritas: qui regem in potestate habens, illis quoq; imperare posse uidebatur. Promiserat Vlricus & Hungaris & Bohemis regem ad eos prope diem uenturum. Hungaris primum satisfacere statuit, diem illis apud Ponzonium constituit. Conueniunt frequentes Hungari: res ibi pro uoluntate Huniadis ordinantur. Potentiori omnia parent. Ulterius regnum ingredi neq; regi neq; comiti uisum. Fit reditus in Viennam. Bohemis dies instituitur, qua regem coronandum Pragae suscipiant. Erat inter Bohemos Iohannes Smiricheus, homo nobilis, & facundia gratia inter primos constitutus. Is postquam regem

Bohemiā ingressurum cognouit, literas huiusmodi ad-
 eum dedit: Iohannes Smiricheus Ladislao regi salu-
 tem. Venturum te quamprimum in regnum tuum pro-
 bo: si modo imperaturus ueneris, nō pariturus. Inermē
 impotentemq; intrare non laudo, si non biāpitē mater
 peperit, ut ex duobus capitibus unum Viennae apud ami-
 cos dimittas: alterum Bohemorum dubiae credas fidei.
 Vale. Epistola comiti reddita est: qui cognito tenore Ge-
 orgio eam remisit. Ille accersito procerum conālio, in-
 ter quos Iohannes non in postremis erat, literarum sen-
 sum suppresso scribentis nomine recitat, quid mereas-
 tur scriptor perāctatur. Dignum morte primi iu-
 dicant: nec Iohannes suo loco sententiā dicere iussus, ad-
 uersari audet: proditorem & ipsum patriae, affiaen-
 dumq; summo supplicio censeret, qui ea scripsit. Profer-
 tur mox epistola eius manu conscripta: & impressum
 annuli signum recognoscitur. Damnatus ore suo, com-
 prenditur, duarum horarum tempus datur, in quo
 si uelit, & animae suae salutem, et domesticis rebus consu-
 lat. Nec diutius uitae dimissus, gladio per-
 cutitur. Sic uir magis eloquens
 quā cautus, dum alienam ser-
 uare uitam studet: per-
 didit suā.

De eiectione Comitum Cilic, & priuatione ad-
 ministrationis suae.

CAPVT. LXI.

Comes

Comes interea, ut quae splendidae regem in Bohemiam
 duceret, haud ignaue operam dabat: ad eam rem non
 parum auri necessarium erat. Publicum aerarium ex-
 haustum, qui eam summam crederent, neque negotiato-
 res, neque proceres inueniri. Mos est Austrialibus quoti-
 ens repentina principum necessitas ingruit, ex subditis pro-
 modo facultatum pecuniam exigere: quae uocant *Steueram*.
 Id tamen irremissum prouincialium haud permissum. Huc
 ergo reuertitur. Conuocatur apud nouum Triticburgum
 pro uetiri consuetudine quatuor ordines: sacerdotes, Ba-
 rones, nobiles, ciuitates. Ibi comes praesente rege conuoca-
 tionis causam edicit. Iter in Bohemiam regi necessarium ostē-
 dit, qua pecunia sit opus exponit, principum suo ut subue-
 niant hortatur: neque inopem mendicantiq; similem ad
 coronam suscipiendam ire permittant. Conuentus de-
 liberandi copiam petit. Ibi Eizingherus, qui iam pri-
 dem a comite suspectus, extra regis gratiam eiectus, oc-
 casionem qua se uindicaret expectabat: idoneum na-
 ctus tempus, uocatis seorsum primoribus, quos sibi fi-
 dos, comiti infensos credit, ita locutus fertur. Quid age-
 mus uiri Austriales, si ne Ciliensis maeripia erimus? Im-
 peratoris iugum exaustissimus, ut comiti seruiremus? Mo-
 deratius certe illius regnum fuit: tolerabilior duratio:
 Ille in Austria natus, nostrorum principum sanguis es-
 erat: et si uerum fateri libet, nostri domini dominus.
 Quia tamen ex re sua magis quam principis nostri
 prouinciam rexerit, arma sumpsimus, praefectos
 eius

eius eicamus, regem nostrum uindicauimus. Hic ille no-
 stra demum aetate principatus honore donatus, nos om-
 nes pro seruis habet. Cui nostrum de republica consi-
 lium creditur? Iniussu nostro rex in Hungariam du-
 ctus est: superis gratia qui remisserunt incolumem. Nunc
 nescientibus nobis promissus Bohemis: Hungaria Bohe-
 micaque negotia solus comes pro libidine sua ducit. Neque
 contentus duorum regnorum gubernatores uectigales
 sibi fecisse, Austriam solus exhaurit. Nam quota portio
 est, quam regius sumptus accipit? Quicquid reliqui est,
 comiti cedit. Maior ei quam regi familia seruit. Tacco concu-
 binam instar reginae cultam: cuius uirum concuam nostrum
 o Vionenses interfecit. Plena praedonibus et meretri-
 cibus domus eius: inter hos regias opes effundit. Magi-
 stratus, praefecturas, sacerdotia uendit: ubi non suffia-
 unt publica furta, ad priuatas facultates manus admo-
 uet. Quicquid olim peccauere opulenti, hodie plecti-
 tur: nulla uetustas impunitatem criminis habet. Neque
tuta innocentia est, inconuicta puniuntur scelera. Et of-
fendisse maiestatem conuincatur, quisquis diues habe-
tur. Nemo suae substantiae certus dominus. Equi, serui,
 liberi, coniuges uestrae, pro libidine comitis auferun-
 tur. Quibus in Bohemiam pergat pecunijs fateor non in-
 iqua postulatio est: si fraus absit. Cautior est me comitis
 artes ac uersutiae reddunt. Si haec pecunia non regi quaeri-
 tur, nouum aliquod bellum, nouum argentum pariet. No-
 stris alitur malis: sua quies, pax eius, nostrum bellum
 est.

est. Insecurum facit nostra securitas. Pudet me patientia nostra, qui si uiri essemus, facile obprobrium hoc e nostris oculis eijceremus. Sed fuit haecenus prohibita conuentio: nunc simul congregatis reipublicae licet consulere. Resumite alacres spiritus, amicos quisque uestros commonitos reddite, ad imperium praesto cum armis adsint. Accingimini mecum: aut uobis libertatem, aut mihi mortem parabo. Illud in primis mihi ex usu uidetur, multitudo ne regi postulata deneget: paucos ex primoribus eligat, qui regem adeuntes, semotis arbitris prouinae necessitates exponant. Non dubium quin uobis mihique id muneris demandetur. Ego, si regis alloquendi facultas detur, exclusurum me comitem nequaquam ambigo. Placet Eisingheri consilium, dant inuicem dextras iureiurando se astringunt alterum alteri non futurum: donec comes eijciatur. In conuentu prouincialium quae uolunt ex sententia ordinant. Nec morati, regem adeuntes, daturus argentum prouinciales offerunt: esse tamen quae soli sibi mandata perferant, reipublicam Austriae concernentia. Iussis exire ceteris: soli apud regem manent. Ibi Eizingherus regem Austriale sanguine natum dicit: nullos sibi fideliores austrialibus esse. Imperium eius, illis naturale: ceteris uiolentum. Consilium ab his recipi oportere qui amant. Molestum ferre Austriales principis sui negocia non bene administrari, expilari prouinciam, uexari subditos, uiciorum odia prouocari. Comitem domitare suos: regem ad inopiam redigere

redigere Ladislaum regem uocari, comitem regnare,
 bellum ab eo cum imperatore nutriri. Gubernatorem
autem Hungariae annuo quatuor et uiginti milia num-
rum regi pendere, comiti duodecim milia. Id ipsum re-
 liquos prouinciarum praesides facere, oēs comiti uectiga-
 les esse. Nihil dubium quin ea mens hoīs ad regnum quoque
 aspiret: amouendum eum priusquam meditata perficiat.
 In atrocibus delictis etiam cogitationes plectendas esse.
 Posse haud difficile comitem cija: uerum tracturnitate
 opus. Aperto consilio postquam aucta placent, intro-
 misso comite deliberatio conuentus exponitur: promiss-
 sa pecunia dicitur. Viennam tamen dum exigitur esse
 petendam, ordinandam ciuitatem, ne quid in absentia
 regis turbarum exoriat. Ficta pro ueris plerique re-
 ferunt. Comendat deliberata comes. Eizingerus Vien-
 nam praecurrit: senatum de mente regis edocet, cuius re-
 ditus ciuitati iucundissimus fuit. Nihil prima die actum.
 Postera summo mane Eizingerus regiam adit: collo-
 catis in proximo diui Augustini templo mille armatis,
 qui praesto ad signum irrumpant: alios tectis armis intra-
 re palatium iubet. Conueniunt frequentes consiliarij,
 regem in cubiculo salutant, proceres exiturum in aulam
 expectant. Ex familia comitis nemo intronittitur. Ul-
 timus omnium adest ipse comes: qui apud concubinam dor-
 mierat, nec tam cito uenisset nisi uocatus ab amicis in
 palatio nouas res parari accepisset. Pulsanti fores
 non potuerunt: donec furens calibus insultauit. Vbi ad re-
 gem uen

gem uentum est: silentium aliquādiu seruatū. Deinde Eizingerum innuente rege ita locutum accepimus. Ab hac hora comes regiam tibi curiam interdictam sato: abiquolibet gentium. Neq; posthac gubernatoris nomen, neq; consiliarij, neq; regij familiaris usurpes. Hæc me tibi dicere rex iussit. Ad ea comes nihil mutato ultu, forti & constanti animo indignum se cui talia dicerentur respondit. Aemulorum suorū ea esse, non regis, solere prināpes qui de se benemiriti essent, his meliora referre: se patri Alberto, se matri Elizabet, se ipso Ladislausūma fide seruiuisse, pro eo prius fudisse sanguinem q̄ nasceretur. Bella eius tā diffiāllima cōfecisse, fuisse in carceribus, patrimonium fudisse, imperatoris odiū inādisse, ut regnum ei conseruaret: scire se benignum regem habere & accepti beneficij memorem. Quæ dicta essent uerba, moribus suis non conuenire: Eizingerum ea excogitasse: qui iā pridem sibi fuisset infensus, quoniam pro sua libidine expilari regis bona nō potuisset. Orare ne plus inimicorū odia q̄ sua merita ualerēt: ne bonitatem regiam aduersariorū malignitas uinceret. Fit silentium locuto comite: nō satis certo sentitur, an rex in sententia persisteret, & mutatū eius animum ratione comitis uerebantur, inclinaturi quo ille se uerteret: ex cuius nutu pendere uictoriā norant. Eizingerus de statu suo soliatu nihil cunctandum ratus: priusq̄ rex comiti responderet, ita inquit. Ego mandante rege uerba feci, nihil de meo locutus sum: ipse adest, ipse me iudicat.

at.

cet. Dabo merito poenas, si meam tibi comes non regis
 uoluntatem exposui. Effare tandem rex optime: nec nos
 ultra suspensos teneto. Tum rex placide, ut consuevit,
 ex mea, inquit, intentione ac uoluntate locutus est Eizi-
 gerus: atque his dictis subticuit. Vidisses erectas Austria-
 lium mentes: et iam comiti tamquam uicto eiectoque insultantes.
 Ille ad proceres exiens quos in aula congregatos dixi-
 mus, eiectionis suae contumeliam exposuit: consilium
 atque auxilium expetens. Quibus in uoluntate regis om-
 nia sita respondentibus, ad sororem regiam se contu-
 lit: ab ea praeter lachrymas et muliebrem eiulatum
 nihil extorquet. Et iam undique per pallaenum ire arma-
 tos animaduertit. Cedendum itaque potenti inuidiae cen-
 suit: neque parum putauit ex inimica ciuitate saluum cor-
 pus educere. Clientes eius audita rei nouitate sibi quis-
 que fuga consuluerant. Tacitus igitur et confuso simi-
 lis cum quatuor tantum comitibus ex aula discedens, in
 patriam suam concessit. Albertus Marchio Branden-
 burgensis ne populares saxa in eum iacerent, ad por-
 tam usque tutum iter fugienti praebuit. Verum quis pro-
 hibita manus fuere: linguae libertate usi probrosa in ab-
 euntem maledicta omnis generis congesere. Inconstan-
 tis fortunae singulare documentum. Nam qui paulo ante
 tutor regis et secundum in austria caput erat, in quem
 omnium oculi respiciebant: qui belli pacisque munera so-
 lus agebat: unico regis uerbo potestate priuatus, inops
 consilij, et animo confusus abiit.

De coro

R Ex paulo post magnificentissimis apparatibus Bohemiam petijt: atq; in Praga summos consecutus honores: regni coronam accepit, Bohemi i eius sumptus suorū quisq; censuum tertiam partem contulere. Ex ea pecunia coronationis solennia peracta sunt: supportata curiae onera, et nonnulla coronae castra redempta, quae uel Georgio Poggiebracio, uel amicis eius commiserunt. Mansit ibi non paruo tempore Ladislaus: nec unquam hereticorum ecclesias quis rogatus intrauit: neq; sacris eorum interfuit. Presbyter quidam ex factione Rochezanae, in sacello arcis rem diuinam factururus, sacerdotale ueste ornatus ad altare conscenderat. Rex eo in loco sacra quibus interesset celebrare iusserat. At ubi hereticum id muneris occupasse, nec uelle alteri locum facere didicit: misso magistro militum, prophanum sacerdotem nisi abiret rapi extra sacellum, & de proxima rupe praecipitari iussit. Illi charior uita quam cōtumacia fuit. Rochezana in celebritate corporis Christi sacram eucharistiā per urbem deferentē ex fenestra conspicatus, nullum reuerentiae signum praebuit. Per cunctantibus amicis ut quid sacramentū inhonestasset? Non me latet, inquit, diuinissimum Christi corpus dignius esse quā per me satis honorari possit, nec mea reuerentia gloriā eius auget, neq; dehonestatio deus imminuit. Verum mihi cauendū ne dum Christum honoro, sacrilegū presbyterum Rochezanae

chezanam popularibus approbasse uidear: quorum
 plerunq; mores ex prinape pendent. Nec illi me deum
 contempfisse putabunt: cuius sacratissimū corpus catholi
 a presbyteri manu summis semp honoribus profecutiū
 uidere. Grauis hæreticæ factioni: iam mora regis in Bo
 hemia esse cœpat: cuius sacra ab eo et a ceteris prinapi
 bus dietim confluentibus cōtemnebatur. Et iam qui de
 cepti errabant, aliorū contemplati mores, suas ineptias
 cognoscentes: relicta Hussitarum perfidia, ad ecclesiam
 reuertebatur. Ob quam rem cupientem in Austriā re
 uerti regem, nullus hæreticorum est aduersatus. Prius
 tamen q̄ rediret Vratislaviā nobile urbē, reuisit Slesita
 rum caput. Ibi cum diuinis interesset in æde pontificali,
 frequentesq; prinapes conuenisset, Poggiebraeus quo
 q; proximus regi astaret, fama est, eaq; uulgata, Chilia
 nū quendā parasitum ex his qui stultitiam simulantes
 alios stultos faciunt, Poggiebraeum his uerbis compel
 lasse. Quo uultu sacra nostra respicias plane aduerto:
 animum non intueor. Fare obsecro, nonne satis nitida
 tibi uidetur nostra religio? Vides ne q̄ multi & magni
 prinapes, & ipse rex noster unum ritum sequantur?
 Cur non his potius q̄ Rochezane consentis? An plus sa
 pere paucos Bohemos q̄ reliquam Christi ecclesiam cen
 ses? Quin relicta incondita plebis, nobilitati te iungas
 nobiliter. At Poggiebraeus: Si tua hæc sunt uerba, in
 quit, non es quem simulas: tibi tanq̄ prudenti respōdeo.
 Sin aliena, satis facere me illis optet: audi ergo. Ecclesi
 asticas

Chilianus
 histrio Pog
 giebraeum
 de sacris sa
 pienter iter
 rogat.

*asticas ceremonias sua quisq; pro fide gerit. Sacrificia
 ea facimus: quæ credimus deo grata. Neq; nostri arbi-
 trij e credere qd uelimus. Victa magnis rationibus mēs
 humana, uolēs nolensq; capitur: utq; natura instituta ē,
 altera faale trahitur, altera elabitur. Mihi psuasa est
 meorū sacerdotū religio. Si tuā sequor, hoies fortasse
 fallam animæ meæ cōtrarius: deum qui corda inspiat ne
 queo fallere. Neq; me tui similē esse deæt. Aliud histrio
 ni, aliud uero nobili conuenit. Hæc uel tibi habeto si sa-
 pis: uel his referto, qui te submisere. Comes Ciliæ dum
 hæc aguntur fractus aīo, & omni spe reliqua destitu-
 tus, ab eo petere salutem coactus est: cuius saluti fuerat
 insidiatus. Ad Fredericū igitur cōfugiēs, malo se usum
 consilio diat, qui dominū suū reliquerit atq; impugna-
 uerit: recepisse se patrati sceleris pœnam, regia curia de-
 iectum, & in alienis hospitijis auxilia mēdicare coactū.
 Pœnitere quis sero prioris uitæ, dignus tamen cuius Cæ-
 sar misereatur: qui non tam noauisse q̄ prodesse possit.
 Restitutorū austriam si suo consilio fides sit: nam secū
 primores prouinæ sentiret. Petit errati ueniam, & in
 posterum magna pollicetur: si pristinā in gratiā reapi-
 tur. Cæsar cui uerba dare difficilimum esset, multa se co-
 mitis defectōe passim dāna tulisse cōmemorat, eaq; re-
 sartiri ex postulat. Neq; Austriā sibi promitti sufficere,
 quæ nō eēt ī comitis pōtate, si sua q̄ possideret comes tra-
 deret: posse recōdiationē seq̄. Sin minus, nō placere pœ-
 nitentiam: quæ non sentiret pœnam. Diures agitata*

L. 2. est Postre

est. Postremo cum Fredericus facta auferret, comes uerba offerret, infecto negotio discessum est. Erat per idē tempus inter Franciscum Fordam Mediolani ducem, & rempublicam Venetorum, graue atq; atrox bellū. Alphonsus Syaliæ rex Venetos adiuuabat: atq; ob eā causam Florentinos Franciscā amicos armis præmebat, eūq; Senenses sequebantur. Nec dubiū erat quin Franciscā cōditio multo inferior uideretur. Quod cum ipse aduenteret, externa ex Gallis auxilia acersuit, conducto grādi stipēdio, Alphonsi æmulo, Renato Lothoringiæ duce, qui paulo ante ex regno Lidæ fuerat expulsus. Huius aduentu magna fortuna inclinatio facta est: & Venetorum exeratus loco pulsi, debiliores uisi sunt. Sensit hæc Ciliæ comes, atq; hinc suæ miseriæ finem sperare cœpit. Missisq; ad Venetos legatis, uenturum se cum ingentibus Bohemorū copijs auxilio polliatus ē, & finē bello impositurum: si stipendia darentur. Neq; id erat difficile. Nam Bohemi nouarum rerū cupidi, & in armis educati, nullo impio domi teneri queunt, si quis militatibus mercedē offerat. Adhibuerunt aures Veneti. Sed cū longinqua militia multum auri exposceret: oblatam potius cum hoste pacem accipe, q̄ dubiū emere bellū uoluerunt. Frustratus ijs comes, postq̄ foris nullum exilij sui præsidiū reperit: per amicos reconciliari Ladislao querit. Neq; amplius aduersata fortuna est. Inuisus Baronibus Eizingerus, quorum auaritiæ atq; rapinæ obsistebat, conseruare gratiam regis nequibat: cum
illi modo

illi modo per seipsos, modo p̄ filios, qui regi diu noctu-
q̄; astabant, Eizingerum criminarentur, & indigne
pulsū comitē dicerent, regi propinquū, & qui sibi re-
gnū restituisset. Libuit igitur ab exilio reuocare co-
mitem.

De reductione Vlrīa comitis Cilie & resti-
tutione amministrationis sibi factæ.

CAP. LXIII.

Comes ijs gestis, per amicos clam regi reconcilia-
tur, reuersurusq; Viennam magno & splendi-
do apparatu, mille ducens equites expeditos in armis,
adit:uenienti rex obuiam extra urbem factus est. Pri-
mores, nobiles, populares, omnes secuti salutare, ample-
cti, laudare comitem: certare inuicem contumeliosius eie-
cerint, an magnificentius reuocauerint. Mira rerum
mutatio. Qui paulo ante mœstus in exilium ierat, in tri-
umphantis modum reuertitur. Eizingherus, qui culmē
potentiæ consecutus eum deiecerat: qđ in alium statuit, in
seipsum pati cogitur. Intrante nanq; urbem comite, ipse
cum amicis egreditur: spontaneum exiliū eligens. Lubri-
cus apud reges primus est locus, solida potestas, unius uo-
luntate, subnuxa. Ferunt comitem, Eizingheri cognito
recessu, laudasse hominem, qui fortune ludibrio se sub-
traxerit: paratam ei turpissimam fuisse mortem, si iudi-
cium expectasset. Vsurum optimo consilio, si curiales
procellas perpetuo declinauerit. Nec tamē sibi ipsi curiæ
mores placere, fluxa incertaq; oīa eē, oībus horis insta-

Vlrīus co-
mes Cilie,
qui ī exili-
um missus
fuerat, re-
uocatus ma-
gnificē exā-
pitur.
Eizingerus
urbe reli-
cta exiliū
querit.

L 3 re picula,

re pericula, acceptam superiori anno ignominiam menti
 suae semper haerere, semper ante oculos esse, turpem
 eiectionem, contumeliosum exilium, probrosa uerba:
 mirari quod non peiora pertulerit. Deo gratias agere,
 qui sibi pristinum statum reddiderit: satisfactum ho-
 nori suo esse, nec plura cupere. Mansurum tamdiu apud
 regem, donec eiectionis infamiam gloriosi reditus ru-
 mor extinguat: potentiam deinde, & regis amicitiam,
 & populares aures malle se dimittere quam perdere. Non
 tam fortiter ea fecit: quam dixit sapienter. Potentiam
 qui consecutus fuerit, nemo tam facile deponit, quam da-
 mnat. Retinent amici, implicat gloriae cupido, obstat ini-
 micorum metus: semper est quod crastinare compellit.
 Facilius Gordij famosum in Asia nodum quis soluerit,
 quam potentiae regnique blandicijs sese explicauerit.

De dolo comitis Ciliae, Ioanem Huniadem ab am-
 ministratione regni Hungariae cupientis amo-
 uere.

C. L. X. III.

Hungari postquam regem in Austriam rediisse ac-
 cepiunt, legatos ad eum e uestigio mittunt: utque
 in Hungariam ueniat, suum regnum uisitatum petunt,
 Iohannes Huniades per idem tempus Hungariam fere
 uniuersam in potestate habuit, regiae arces in manu eius
 fuere, equestres pedestresque copiae uni ei paruere. Id
 nonnullis regni Baronibus inuidiosum ac molestum
 erat, atque in primis comiti Ciliae, qui locum eius optabat:
 nec post lectionem ab eo promissum acceperat aurum.

Criminari

Potentia fa-
 cile uitupa-
 tur, diffia-
 le abijatur

Criminari ergo Iohannē, regi odiosum efficere, illum regē esse, nō Ladislāū: uectigalia ad eū cuncta deferri, munitissimaregni opida, arces, equos, arma, in potestate eius esse. Nihil dubiū quin regni coronā querat: si nequeat p̄ Christianos, conaturū p̄ Thurcas: quibus bis magnos Hungarorū exeratus prodiderit. Palā Thurcis infestū uideri: clāculū esse amicū. Bis fidē ab eo uiolatā, reginā Elizabet, introducto rege Poloniae, contra ius fasq; repulsam: Polonū quē accersierat, in bello desertū. Si p̄gat ī Hūgariā Ladislaus, in eius manu aut ui, aut ueneno piturū. Id solū queri, dū regis in Hūgariā trāsitus petitur. Qui prouināas ex arbitrio suo regūt, eos siue fraude dolisue superioris præsentiā expetere, in sidias proculdubio in caput regis paratas esse. Præueniē dū faānus: & in autorē uertendū scelus. Promittendum in Hungariā iter, prius tamen Iohannē sub specie pacandi regni ad curiā euocandū, uenientē capiendū atq; necandū: sic Ladislāū paterna regna p̄frui posse. Tutissimum illud consilium ac salubre uisum: compositis insidijs, Iohannes ad regē uocatur. Ille ab amicis de fraude certior factus (difficiliter enim res magnæ silentur) pariturū se regi in Hūgaria respōdit, iturūq; quocūq; iusserit: extra regni fines nō eē obnoxiiū. Mittūtur igitur ad eū primores curiæ cū comite Ciliae, qui secum in finibus Hungariæ conueniant ad oppidum Cozia, conuentumque Viennam abducere: si nequeant, intra oppidum arte tractum interficiant.

Iohannes ad iactum teli cum duobus milibus equitum cōstitit, colloquium in campis offerens. Comes Ciliæ se regis uicem gerere ait, gubernatori eos adire qui regis mandata perferant, haud indecorum esse: neq; se ita ignolem, ut cedere Iohanni debeat, colloquium intra oppidum & quietius & honestius habere posse. Iohannes legationem ad se missam dicere, legatos ei cedere ad quē mittantur; de nobilitate non esse in præsentia certandū. Cæterum in Hungaria, comites Ciliæ regni gubernatores sequi solitos: postremo munita se oppida minime ingressurum, nisi præsidium intus habeat, æque ut comes. Ita rebus infectis discessum. Noua deinde fraus excogitata. Vicerunt Iohannem communes amici: aduentus in Viennam promissus: si modo rex principesq; nominati suis literis securitatem facerent. Oblata sunt omnia quæ optauit. Ille ad octo milia passuum Viennæ appropinquauit. Ad quem Lambergus nobilis æques, iussu comitis egressus: properare cum festine iussit. Iam enim rex magno comitatu obuiam exisset, & cum eo comes: qui literas publicæ fidei afferret. Motus eo nuncio Iohannes, triginta ferme stadia uersus urbem profectus est: inspicieusq; late campos, cum neminem exire obuiam cerneret, in propinqua uilla consedit. Tantisper moratum, comes cum quadraginta tantum equitibus adiit: & ne regem occurrentem moraretur, equum repente ascendere, festinareq; iussit: Iohannes late, inquit, campi patent: neq; ego uel regem uel alium quempiam uideo uenientem.

Tum

Tum comes æstum causatus, regem intra uineas & arbores expectare in umbra dixit. Interrogatus de literis apud regem eas esse respondit. Intellexit fraudẽ inesse Iohannes: seq; uerbis incassum duã. Conuersus ad Lambergium: recte, inquit, mentitus es mihi. Cui Lambergius. Quæ iussit comes ea dixi. Si quis error inest, cum argue. Ipse suam causam agat, qui mandauit: mihi parere necessarium fuit. Rursus Iohannes comitem intuens: siccine ludificare homines pergis? Fraude me appetis? ego te ui possem perdere. Inaderas in foueam quam fodisti si uellẽ. Quis prohibere potest, quin de te hodie ultionem accipiam, dignaq; tuis factis præmia reddam? Reuerentia regis te saluum facit: illi tuam uitam dono, non tibi: aue post hæc, ne meos ante oculos ueneris.

Atq; ita rursum conueniendi spes adempta.

Multa post hæc inter Hungaros & regem agitata sunt: & cum ipso Iohanne pactiones habite.

Arces nonnullæ regi

redditæ: rex

ipse

Budam profectus.

De cruce signatis, & pugna eorundem contra

Turcas, uictoriaq; apud Albam in Hungaria habitis.

CAPVT. LXV.

l s

Interea

INterea mortuo Romæ Nicolao quinto, Pontifice ma-
 ximo: qui Eugenio quarto successerat, Calixtus tertius
 Petri cathedram est adeptus. Qui cognita Machumetis
 Thurcarum imperatoris uoluntate, Hungariam sibi ar-
 mis subijcere cupientis, iam enim Cōstantinopolim Græ-
 ciæ culmen expugnauerat, Iohannem cardinalem sancti
 angeli, uirum industrium ac magnanimum, cum legatio-
 ne in Germaniam misit: septentrionis uires in Thuras
 conātaturū. Coactus est exerātus non tam armatus q̄ fi-
 delis. Vulgus incomptū, populares, inopes, arma sum-
 psere, quos æternæ uitæ præmia commouerūt: opulenti
 homines, præsentis rerum statu contenti, domi mansere.
 Odiosus plerunq; potentibus sermo diuinus: quibus de-
 sunt facultates leuis in cœlum uolatus. Machumetes aut
 Constantinopolitana uictoria superbus, congregatis in-
 gētibus copijs, in Thracia per tribulos in Hungariā pro-
 perans: centum quinquaginta milia pugnatorum ducere
 ferebatur. Et inflatus opinione sui, tantoq; tumens ex-
 erātu, nil dubitare, quin deuicta Hungaria, Illiricos pe-
 netrare sinus, atq; intima rura Liburnorū & fontē su-
 perare Timauī. rerūq; caput Italiā atq; Romā uno im-
 petu subigere posset. Verū parua urbs, & alioquī nobi-
 lis, tātos eius conatus retinuit: Thaurinum appellauere
 maiores, nostra ætas aliā uocat Albā, ad cōfluentes Da-
 nubij Sauri q; sitā. Hanc primā oppugnare statuit, pro-
 pter oportunitatē trāseundi fluminis. Iohānes Capistra-
 nus ordinis Minorū professor, uitæ factimonia clarus,
 ea tempe

ea tempestate Hungaros in arma publicis sermonibus
 exortabat. Qui ubi appropinquare Thurcas accepit: ni-
 hil moratus, in Albam se contulit, haud parvam cruce
 signatorum manum adducens. Iohannes quoq; Hunia-
 des cōtractis raptim copijs, eo profectus ē. Cardinalis
 Budæ remāsit: auxilia undiq; ciens. Rex ubi aduenisse
 Thurcas cognouit, nec uires Hungaris esse quæ tantam
 uim ferre possent, mobiles gentis animos ueritus, neq;
 satis tutam Budæ morā arbitratus: sub specie uenatiōis
 urbē egressus, in Austriā propere se recepit. Thurcas
 interim apud Albā castra metatus, summis uiribus eam
 urbis partē oppugnare adortur, qua planus patuit adi-
 tus: dispositisq; tormētis raræ atq; insolite magnitudi-
 nis priores muros aperuit. Vaciū haud parū spaciū in-
 tus erat, usq; ad murū alterū. Hic cruce signati statioes
 habuerūt. Parū tecta armis acies, gladijs hastisq; tātum
 hispida, uerū seriositate animi, & cœlesti auxilio tuta.
 Ingressi p̄ muri ruinas Thurca, atrox cū his præliū cō-
 misere. Capistranus ex turri clamitans Christianos hor-
 tari, uexillum crucis ostendere, opem de cœlo promitte-
 re, maledicere hostibus, dei præsentiam implorare. Hu-
 niades modo huc modo illuc cū globo militum currere,
 instaurare ordines, pro fessis ualidos, pro saucijs inte-
 gros sufficere: ip̄atoris ac militis officium exeq. Pugnatiū
 ē summa utriq; ui: mō nostri, mō Thurca pedē referre.
 Hinc uiuentiū clamor, inde morientū exaudiri gemitus.
 Audaces, primi q; bellatores cōfossi gladijs cadere,
 super

Fuga Tur-
carum.

sup cadauera passim strata belligerari: pulsi extra mœ-
nia hostes. Instante suo imperatore, urgente, castigan-
te, thurcæ iterum irrumperere, iterum pugnare: acriter
Christianos in ultimum discrimen adducere. Postre-
mo Christiana uirtute repulsi, denuo periculi magis q̄
pudoris anxij, oppidum foeda fuga reliquere. Rursus
sequentibus crucesignatis, extra muros pugnam instau-
rare: Mox ex proposito fugere, & quā remotissime ab
oppido Christianos protrahere. Interim aciem a latere
immittere, quæ reditum in urbem egressis intercipiat:
furentes nostri ac uictoria exultantes, in quod præcipi-
tarentur discrimen non aduertere, paulum processuris
& a fronte & a tergo periculum immunere. Vidit ex
muris Capistranus trāsuersam hostiū aciem, insidias
q̄; cognoscens, reuocare suos cœpit. Cum parum exau-
diretur, tympanis ac tubis confundentibus uocem, præ-
ceps in pugnam dilabatur: atq; inter duas acies, inter te-
la uolantia percurrens, clamoribus ac signis crucesigna-
tos redire cœgit: apud quos nulla erat Huniadis uel fi-
des uel autoritas, quorum magna pars Theutonica fu-
it, Hungarico infensissima generi. Fraudati magna spe
Thurcæ in Castra redierunt: cum quatuor & uiginti
horis inter diu noctuq; nunc muros quatientes, nunc
manu pugnantes prælium protraxissent. Multi ex u-
traque parte cædere: plurimi ex Thurcis: & hi quidē
præstantiores. De cæsis hostibus uaria sentia est. Qui-
dam super quadraginta milia perijsse tradiderunt: nō
nulli

nulli uiginti milia caesa fuisse affirmant: Alij ad summum quatuor milia caesa fuisse dicunt: quod nobis infra uerum esse uidetur. Neq; enim in tanto exercitu uideri clades ea occidio potuisset. Maior profecto iactura tantum imperatorem fugere compulit: qui sequenti nocte incensis castris ac machinis, cum toto exercitu trepidus abiit. Nec tam audax superbusq; uenerat: quam timidus demissusq; fugam arripuit. Traditum est sub pupilla confossum salutem desperasse, uulnus eius obsidioni finem dedisse: inter fugendum plures quam in acie periisse. Victoribus ea tantum praeda relictæ est, quæ non potuit ignis absumere: tormenta scilicet aenea, & arietes ferro graues, machinarumq; ingens uis.

Huniades & Capistranus huic bello interfuere, uterq; rē gestam scripsit, neq; alterius mentionē fecit: alteruter solidam sibi rei gestæ laudem usurpauit. Ingens dulcedo gloriæ: faālius contemnenda dicitur, quam contemnitur. Spreuerat Capistranus seculi pompas, fugerat delicias, calcauerat auaritiam, libidinem subegerat: contemnere gloriam non potuit. Qui summo pontifici bellum, atq; exitum belli describens, nulla Huniadis, nulla Cardinalis facta mentione, totum suum esse dixit, quod gestum erat: quamuis deum in primis uictoriæ confessus fuerit autorem. Nemo est tam sanctus, qui dulcedine gloriæ non capiatur. Faālius regna uiri excellentes quam gloriam contemnunt. Verum paulopost & Huniades & Capistranus alter morbo alter senio obiere.

Capistranus gloriæ cupidus.

obiere. Felices animæ quibus tam claro peracto prælio,
tanto populorum favore quaesito, ægra reliquere cor-
pora datum est.

De interfectione comitis Ciliæ per La-
dislaum Huniadis filium patrata.

CAPVT LXVI.

Ladislaus audita Huniadis morte, suadente Ciliæ
comite in Hungariam redijt, duobus sibi ut uide-
batur æmulis liberatus: altero qui fraude, altero qui ui-
suum regnum appeteret. Non minus Huniadis obitus,
q̄ Turcarum afflictus cordi fuit: qui sublato aduersa-
rio Hungariam iam sibi parare non dubitat. Cæca hu-
mana mentis iudicia, sæpe læta pro tristibus, pro lætis
tristia dauant: futuri nulla homini certitudo. Nemo
nouit quid uesper uehat: nemo tam superis amicus est,
ut crastinam sibi lucem promittere possit. Multi dum
se credidere deiectos, in sublime rapti sunt: multos exi-
lia claros fecere, & optata conscutis sæpe numero exi-
tio turpitudiniqu; fuerunt. Comiti multo salubrius fue-
rat Huniadem uixisse: qui Hungariam suæ neæ destine-
tam clausisset. Nunc metu uacuus, regem in Albam du-
cit, hostium spolia recogniturum: & campos uisurum
ubi prælia gesta, ubi barbaræ castra fuere. Eam urbem
Ladislaus Huniadis filius, ualido præsidio retinebat.
Qui uenienti regi, purpuratis, togatisq; portas ape-
ruit: armatorum aræter quatuor milia ab ingressu pro-
hibuit. Hic dū mora trahitur, rem diuinam spectante
rege

HISTORIA BOHEMICA. 175

rege, consiliū de morte comitis in abdito conclavi pro-
 cures ineunt. Vocatus eo comes, an iret aliquandiu hæsiti-
 tauit. Exim diploide uix penetranda ferro indutus, pro-
 ficiatur: Venientem Ladislaus proditorem compellat,
 qui patri sæpe necem parauerit, infensumq; sibi regē
 reddiderit, nunc diem uenisse quo scelerum poenas lu-
 at. Sunt qui comitem prius arguisse Ladislaum dicant,
 tanquam regi rebellem: qui eius armatos intrare oppi-
 dum uetuisset. Illud constat, comitem arrepto ex manu
 armigeri gladio, Ladislai caput petentem, nonnullos in-
 tericasse manus, digitos amputasse: exorto clamore
 Hungaros irripuisse, defendentemq; se magno animo
 comitem, multis confossum uulneribus obrūcasse. Nec
 moratos, ea nouitate regem percussum adeuntes, occi-
 si regni hostem dicere: digna meritis præmia reddita.
 Regi nihil timendum esse, cuncta eius imperio patere,
 nunc regnum eius inapere, prius apud comitem fuisse.
 Rex quāquam uehementer commotus erat tam atroci fa-
 cinore, supra tamen q̄ eius ferebat ætas dolorem atque
 uim compressit: nec dubitauit uicæsum comitem profite-
 ri. Amicis uero circumstantibus, ferendumq; quodcunq;
 id esset dicentibus: atqui sic necessitas, inquit, exigit. Fe-
 rendum est quicquid uitari non potest. Ademptam comi-
 ti uitam reddere non possumus. Ille suo fato functus est
 nobis nunc nostra manent, quæ deus optimus maxi-
 mus meliora faxit. Iussitq; defuncti cadauer plaustro
 ipositū Ciliā deferri: atq; in sepulchris maiorū cōdi.

De laude

De laude Iohannis Huniadis per regem Ladislaum pronunciata.

CAPVT. LVXII.

IPse autem rex, Alba relicta comitante Ladislao, Budam repetere statuit: inter equitandum ad oppidum Huniadum peruenit. Ibi coniunx Huniadis obuiam facta est, ob mortem mariti lugubri ueste induta: puellaeque quae circa eam erant deiectis in terram uultibus pulis amictibus moerorem praese ferebant. Rex matronam complexus: indigna sunt, inquit, haec uestimenta quae ob mortem uiri tui deferas. Iohannes Huniades de morte transit ad uitam. Ille Hungariam Christo, mihi regnum seruauit, Christiani nominis hostes fudit, fugauit, perterruit, pacem Hungaris peperit, salutem cunctis fidelibus aperuit. Fortia eius facta etiam hostes admirati sunt: et uitam et mortem posteritas consecrabit. In praelio strenuus, domi mitis: in bello uicit hostes, in aegritudine seipsum superauit. Consilio ac manu suas aeres sustentauit: perfregit hostiles. Vbi adesse extremum uitae tempus agnouit, et urgere uim morbi, non est passus dominicum corpus ad se deferri, neque enim dignum existimauit seruum a domino uisitari, surrexit e lectulo quibus labentibus membris: et cum deficiente uirtute suis pedibus ire non posset, in aedem se uehi sacram iussit. Ibi quoque de more Christiano, si qua extabant rerum humanarum uestigia sordium, confessione deterfit: et sacrosanctam accipiens eucharistiam, inter sacerdotum manus terrae

2 Cōsolatur
rex Ladislaus uxorem Iohannis Huniadis maritum mortuum lugentem.

na fastidientē animam exhalauit. Et quo illū migrasse credimus, nisi ad eū pro quo tot bella depugnauit? Ad impatorem suū perrexit fortis miles: cum Christo regnat, qui pro Christo tot periculis se obiecit. Iam pridē debitum sibi cœlum tenet: non est cur diuinitate fruentem lugere oporteat. Congaudere gaudenti æquius censeo. Face sciant intempestuæ lachrymæ, superuacaneiq; luctus, absit omnis mœror atq; in primis lugubres habitus, pullasq; uestes exuite. Atq; his dictis, purpureas tunicas auro distinctas afferri iussit: easq; uiduæ ac filijs dono dedit. Puellas quoq; sua dignitate donatas, mutare habitum increpauit: totumq; diem lætiæ dari. Conuiuia demū splēdide appata: iter epulas & uina saltatū cātatūq;, quasi cœlebres nuptiæ p lusum & iocū actæ.

De captiuitate filiorū Iohānis Huniadis, & decollatione Ladislai filij eiusdem senioris.

CAP. LXVIII.

His blandimentis allecti Huniadis filij: nihil iam dudū ex cæde comitis in caput suum uerti posse confidebant. Itaq; posito metu, regē usq; ad Budā secuti sunt: aulamq; in primis æstimati cultiq; frequentabant. Verum amia comitis regias aures dietim pulsare, illustrē prināpē auunculū regū sine causa neātū cōqueri: maiestātē grauissimē lesam dicere. Inultum tam atrox scelus relinquendum nō esse: corrigendū audacē iuuenem, ac temerariam audaciam nisi mature coeræatur, in furorem uerti. Nullum inueniri clementem uirū qui

M iuuentus

iuuentutem crudelitate insigniuerit. Arma in manus ne-
 pharij adolescentis periculosa esse: ausurum proculdu-
 bio etiam in regem, qui regi proximum obtruncauerit.
 Iam illi regnandi spem factam, patre eius idē concupi-
 uisse: animum seni, non uoluntatem defuisse, grauiorem
 aetatem discrimina quaeq; metiri, iuuenem quodcumq; li-
 buit factu faallimū credere, per aequa & iniqua ad re-
 gnum tendere. Ocurrendum priusq̄ malū amplius ser-
pat: in Ladislao & facta & meditata inueniri facinora
 ultimo supplicio digna. Rex siue ijs motus, siue suapte
 natura incensus, designata hora qua filij Huniadis am-
 bo in regiam concessissent, armata iuuenum manu por-
 tas claudi iubet: adolescentesq; captos in carcerem rapi.
 Cū quibus & Iohannes episcopus Varadinensis, rare
 uirtutis ac facundiae, & pleriq; alij comprehēsi sunt, tā
 q̄ cedis comitis, & insidiarum quae regi pararentur cō-
 scij. Ladislaus quatuor & uiginti natus annos, egregio
 corpore adolescens, flauis de more crinibus super hume-
 ros passis, reuinctis post tergum manibus, talari atque
 aurea ueste indutus, & eadem fortasse q̄ sibi pauloante
 rex donauerat, in publicum produatur. Erecta ceruice,
 oculos hinc & illinc spectantibus, impavidus atq; intre-
 pidus ad supplicium pergit. Vbi ad locum uentum est
 quo ceruix amputanda erat: iussus genua flectere, pauca
 prius pro sua exausatione locutus, carnifici paruit. Prae-
 co cui damnatorum crimina publicare mos est: impe-
 trato silentio, nihil aliud dixit: nisi eo modo corrigi,
 qui do-

qui domino suo infideles essent. Carnifex religata Ladislai coma ne collum impediret, iussus percutere, nutās libansq; uix tandem quatuor ictibus candidam ceruicem absedit: atq; ita nobilis adolescens occiso comite parentauit eius in uinculis retentus est. Episcopus Varadinensis, multum instante Cardinale Sancti Angeli, qui tum legatum apostolicum agebat, Dionisio episcopo Strigoniensi, eidem quoq; Cardinali & pari legatione fruente, secundum canones iudicandus traditur: de cæteris captiuis suspensum iudicium, qui tamen paulo post fractis carceribus euasere. Rex Budæ non diu moratus in Austriam se recepit, Matthiam Huniadis filium coeuum, captiuum ducens. Cum per Strigonium iter faceret, uocatum ad se Iohannem Varadinensem præsulem, bono animo esse iussit, ijs uerbis usus: Cum essem Budæ, seā qd̄ uoluere Barones: neq; enim mei iuris eram. Quod te capti illorum fuit: q̄ te supplicio culpaq; libero, meum est. Spectata mihi tua uirtus, nihil de te sinistrum credi sinuit. Abi, & quem gessisti hactenus episcopatum gere.

Ladislau
gladio per
cutitur.
atq; ita et
c. Hic lo-
cus nobis
nō satis inte-
ger uide-
tur, nec ta-
mē aut q̄cūq;
detrahere
aut ex no-
stro aliqd̄
adijære au-
si sumus:
sed studio-
si lectoris
arbitrio re-
linquimus
emendan-
dum.

DE CONIVGE REGI
TRADENDA.

CAP. LXIX.

IN Austria de coniuge regi tradenda diu cogitatum, multe uirgines offerebantur, tantū coniugiū expetētes. Verum nobilissimo regi quæ coire merito posset,

M 2 nulla

nulla dignior uisa est Magdalena, Caroli regis Fran-
 cia filia, tum propter aetatem conuenientē, egregiā for-
 mam, pudicos mores, tum propter sanguinis excellentiā
 raramq; nobilitatem & maiorum eius late gloriā. Pla-
 cēt legatos mittere, qui sponsam petant: de loco nuptijs
 eligendo contētio exoritur: Hūgari budam, Austriales
 Viennā, Bohemi Pragam tantæ celebritati deputandam
 aiunt. Diu restrahitur nutante rege. Ob eā causam Ge-
 orgius Poggiebrauius cum octingentis expeditis eqtibus
 in Austriam usq; ad Danubium proficiatur: magna se
 habere dictitans, quæ regi pandat. Tranare iussus atq;
 urbem ingredi, Viennam sibi suspectam ait. Rogatus
 per nuncios quæ uelit pandere, negat se alteri q̄ regi ar-
 cana dicturum: non esse ab re trans fluuium regem per-
 gere. Eundum ne fuerit, aliquantisper hesitatum. Sena-
 tui non placebat tantum licentiæ dare subditis, insolent-
 es eo modo fieri, & maiestatem uilescere. Ladislaum
 gubernatoris mouebat autoritas: & aliquod sub esse ar-
 duum existimabat. Neq; latebat eū honestatem utilitati
cedere: ac temporis seruiendum esse. Perrexit igitur in
 ermis ad armatum: tria milia equitum secuta, togatus
 magis q̄ loricatorum exeratus. Tentoria in ulteriore Danu-
 bij ripa protensa, dimisso spacio inter bina castra: & ta-
 bernaculum in medio collocatum, in quo rex cum guber-
 natore conueniret. Quatuor diebus colloquium produ-
 ctum est: rex per noctem in urbem redijt. Primus con-
 gressus publicus fuit: in quo salutatio de more facta, &
 honos

honos regi habitus. In altero atq; item altero, duo tantū sermonis testes adhibiti. In quarto semotis arbitris, solus cum rege Georgius tabernaculum introiuit: uerba inter eos habita non sunt prodita. Ex ijs tamen quæ postea secuta sunt, manifestum, de transitu regis in Bohemiam fuisse tractatum. Vbi sermone sæpius habito non coiere uoluntates, indignabundus Poggiebraeus minabūduſq; retro in Morauiam iter flexit. Regi haud salubre consilium uisum est, dimisisse hominem male pacatum quē penes regni potestas esset: qui nocere pariter ac minari posset. Misit, ergo primores ex curia proceres, qui placatum retraherent, sin minus, facturum postulata regē promitterent. Inuentus in itinere, nec de reditu uerbū fieri passus est: nec de sn̄ia sua quicquam detraxit. Promissus itaq; in Bohemiam regis transitus: & nuptiarum sollēnitas Pragæ destinata. Nec dicto fides defuit. Ordinatis Austriae rebus, etiam ante diem dictam ingenti rex apparatu Bohemiam petijt. Intransi Pragam, Rochezana cum sacrilego presbyterorum comitatu pompam ducens, obuiam uenit: & habita oratione, fausto feliaq; reditu congratulatus est, uix admonente Poggiebraeo rex gratias egit, hæreticam ac pestiferum toruis oculis clerum inspiciens. Vbi uero maioris ecclesie sacerdotes sacraferentes occurrerant, hos, inquit, dei ministros agnosco: atq; ab equo prosiliens, consalutatis omnibus, sacram crucem osculatus est. Erant enim Romanæ fidei sectatores, qui pro testamento dci exilium

longo tempore passi, Sigismundi tandem uocatione sua
 loca, recuperauerant. Hæc Ladislai pietas multorū of-
 fendit animos: qui Rochezanæ studebant ineptijs. Sup-
 pressum tamen ac dissimulatum odium. Inde duæ lega-
tiones missæ altera, ad imperatorem Fredericum de paz-
æ actura, in qua prinæps fuit Eizingherus: altera ad
Carolum Franciæ regem, eius filiam petitura. In hac pri-
 mas partes gessit Vlricus Patauiensium præses, mori-
 bus ac doctrina præditus: quæ tradunt octoginta equos
 Albicantes duxisse. In ea legatione septingenti equites
 profecti sunt, quadrigæ auratæ, matronæ ac uirgines
 splendido apparatu quæ sponsam duerent: uestes præ-
 terea donaq; tanto matrimonio missa. Tertia quoq; lega-
tio ad Calixtum pontificem maximū decreta erat, quæ
controuersias de religione dirimeret: regnumq; Bohe-
morum Romane ecclesiæ coniungeret. Super his quar-
 ta cura regis urgebat animum, comparandi contra Thur-
 cis ualidi exeratus: quo tandem nostra ætate scelerata
 machumetis superstitione pelli ab Europa posset. Iam de
 concordie formula cum Frederico conuenerat, instruc-
 bantur regie nuptiæ maximo sumptu, splendidißimo
 apparatu: imperator & augusta uocati, ambæ regis so-
 rores cum uiris eam celebritatem accessuræ ferebantur,
 Saxonie, Baiariæ, Slesie, Franconiæ, Rheni præcipes:
 multi quoq; ex Gallia reguli, uenturos se promiserat:
 non solum nuptias ornaturus sua præsentia, uerum
 etiã tuenda republica Christiana contra Thurcas actu-
 ros. Sed

ros. Sed hos tãtos cogitatus, has pulcherrimas instituti-
 ones. tãtũ rerũ ordinẽ immatura mors ac repẽtia regis
 interrupit. Incertã uanaeq; cogitationes hoĩm: futurum
 quicquid ceca caligine deus oculuit, ipse sibi gubernac-
 la retinet uniuersi. Nihil sine suo nutu mortales agitãt.
 Sapienter ab eo iustãq; cuncta reguntur: saepe in conspe-
 ctu eius æquissima sunt, quæ nobis uidetur iniqua. Ni-
 hil perperam, nihil temere, diuina maiestas agit: nos cæ-
 cã uersamur in tenebris minimũ est quod cernimus. Ad
 regimẽ animæ nostræ liberum nacti sumus arbitrium:
 ad saluandas animas lux reddita Christianis. De regi-
 mine ciuitatum, de muttatione regnorũ, de orbis impio,
 minimum est quod homines possunt, magna Magnus
 disponit Deus.

De infirmitate & morte Ladislai Regis.

CAPVT. LXX.

Ladislaus igitur x. Calen. Decembres, hora circiter
 duodecima noctis, ægrotare cœpit. Sunt qui ulcẽ-
 re pestifero percussum igtuine dicunt: pleriq; nullum pe-
 stilentie signum apperuisse. Verum mihi ita res cõscri-
 pta est ab his qui diligenter, tum medicos, tũ cubiculari-
 os audiuerẽ. Sederat in iudicio rex quod de nobilitate
 inter Poggiebracium & Cernhaoram Morauum ma-
 gnis contentionibus agebatur: ita ut alter alterum ad
 duellum prouocarit. Neque de more suo indutus pro-
 dierat, linia tantum indumenta suscepit: & de super-
 psicũ habitũ, quam uocant schubã. Neq; toto auditorio

M 4 ridere

redire uisus, tristem uultum notauere omnes. Id signū
 praesagientis egritudinis iudicatum: Dimisso tribunali,
 coenauit inter purpuratos: composito ac graui sermo-
 ne usus. Post multam noctem in cubiculum ductus, obla-
 tas rapulas, quae apud Bohemos dulcissime sunt, auide
 comedit, siera m̄q; bibit: sermones haud quāq; tristes
 inter cubicularios miscuit. Priusq; lecto deamberet, ora-
 tionem de more apud superos habuit: qua finita, graua-
 tum se dixit, & stomachum uehementer dolere. Cui u-
 nus ex cubularijs natione Bohemus: Ascēde, inquit, stra-
 tum: dolorem somnus excludet. Paruit rex: quictiq; se
 tradidit: Cumq; ad horam dormiuisset, uocato iterū cu-
 biculario, uim doloris qui sensim cresceret, intolerabi-
 lem esse ait. Ille de se iudicium faciens, nihil somno me-
 lius affirmare: sic dolorem cessurum dicere. Iam noctis
 hora xiiij. ferme affluxerat: regi nulla quies dabatur.
 Ne tamen cubularijs molestus esset: dolorem in diem ta-
 ctus pertulit. Tum medici accersiti quod suarum parti-
 um erat desperata salute fecerunt. Georgius & ipse uo-
 catus percunctari ex rege cur doleret, quid morbi esset,
 spem bonam praebere, ne sibi ipsi deesset hortari: pete-
 ret quaeunq; uellet omnia in arbitrio suo posita: manda-
 ret parere cupientibus. Ad quem rex: Tua mihi Georgi-
 iam pridē cognita fides, spectataq; uirtus est: per te Bo-
 hemus usq; in hanc diem me regem appellauit. Spera-
 ui politurum regno, quod ipse paratueras, nunc contra
 supi iubent. Mihi moriendū ē: regnū in tua manu erit.

Duo

Duo ex te peto: Alterum, ut prouinciales iuste regas, pueris, uiduis, imbecillisq; rectum iudicium patrociniumq; ne subtrahas. Alterum: ut qui me secuti sunt ex Austria ceterisque prouincijs in patriam suam inuiolatos renuntias. Hoc mihi supremum beneficium ne deneges. Prematuras regis cogitationes Georgius esse respondet. Futurum breui sospitem: ex suo arbitrio regnaturum: desineret ea proloqui quae et sibi incommoda et alijs forent molesta. Tum rex apprehensa manu Aic, inquit, promitte quod cupio: nam me mori certum est. Si feceris quae iubeo, deum propitium tibi reddam. Neq; enim ita uixi, ut coelum mihi negari putem, pro caelestibus terrena relinquo: tu caue postulatis aduersari. Non potuit tenere lachrymas Poggiebraeus, deditq; fide facturum quod rex imperasset. Finito sermone intronissis sacerdotibus de curatione animae actum: Christiano more sacramenta exhibita. Rex ornamenta sua Pragensi ecclesiae legauit, iussitq; crines in auri modum fulgentes: ne qua superesset uanitas, amputari. Id ministri causas more neglentes neglexerunt. Vbi anima aegra amplius demorari non potuit, sacram candelam petijt, eamq; manu prehendit: et intuens saluatoris imaginem crucifixi orationem dominicam dicere orsus ad finem usq; perduxit. Pronuntiatisq; ultimis uerbis, Sed libera nos a malo, nihil amplius locutus: non extrema pati sed quietem arripere uisus mortalis uitae lumen reliquit. O imbecillum humane naturae conditionem. O inanem mortalium gloriam.

M S O cecus

Moritur
Ladislaus.
us.

O cecas hoīm mētes: quid iactamur, quid extollimur?
 Quid est q̄ dignitates, opes, potentiā, tātope flagitanus?
 Perpetuo his frui, cui datum? Ladislaus nobilissimus
 adolescēns duodeuiginti natus annos: in ipso aetatis flo-
 re, in ipso gloriæ culmine, tot regnis, tot gentibus impe-
 rās, tot delicijs atq; opibus affluens, inter tot auxilian-
 tium manus, intra sex & triginta horas postq̄ aegrotā-
 re coepit extinctus est.

De opinione & causa infirmitatis & mortis regiae.

CAPVT. LXXI.

Mortē eius alij morbo, alij ueneno imputauere.
 Media Theutones, quorū potissima corpis cu-
 ra fuit, in Austriam reuersi palam dixere, q̄ primū a-
 grotare rex coepisset se uocatos: manifesta mortis ac ue-
 neni signa comprehēdisse, neq; ausos in aliena terra ma-
 nifestare quæ uiderant, timuisse potentiam eorum quo-
 rum scelere rex periisset, regi clam aperuisse omnia, re-
 spondisse illum non ignorare toxicum datum, silentiū
 imperasse, ne regiae morti suam adijcerent. Senatus Viē-
 nēsis ubi uulgari eam famam animaduertit, medicorū
 uerbū inde fieri prohibuit, ne Bohemorū aduersus se
 ferodā prouocarent. Qui uiolentā mortē dicunt, Poggi-
 ebraiū & Rochezanā criminantur. Poggiebraiū tum
 regi fuisse infensum cū ad Danubiū usq; profectus Viē-
 nā ingredi noluit, nō sine cā suspectū ei regē fuisse. Cō-
sūas mali mētes metū implere, quis integer est animus,
his oīa tuta uideri. Ab eo tpe regiae uitae patas insidias.

Rochezas

Rochezanam nunq̄ regi placuisse: idq̄; palam factum, cum sicut ante diximus, sacra ferentem contempsit. Nec me latet fama uulgatum esse, idarco regem apud Pragā nuptiarum celebrationem decreuisse, ut concurrentibus eo Catholicis principibus potenti manu hæreticos comprehenderent, sinēq̄; tandē Hussitarū insania daret. Id præsensisse Rochezanā & Poggiebrauū, necēq̄; regi pro sua salute machinatos. Mihi quid horū uerius uideatur nō facile dixerim, neq̄; certa pro incertis ausim affirmare. Aliorū dicta recēseo: et plura scribo q̄ credo. Illud cōstat, præter Rochezanā, cui regiā mortē nemo nō acceptissimā iudicauit, et Georgiū, reliquos regni proceres extincto rege in magno mœrore fuisse, & publicū toto regno luctū, qui ad Vij. Cal. Decēbres cōtinuatus ē. Tūc regia pōpa pactis exequijs defuncti corpus ī sinu proauī sui diuī Caroli Romanorū impatoris sepultū: arcūuectio p̄ urbē more maiorū neglecta. Dum hæc scribo Alphōsi regis Aragonū, cui præsentē historiā dedicauerā: multis formidatus, pluribus exprecatus, mihi quidē acerbissimus nūciatus ē obitus V. Calē. Iulij clausisse oculos traditur: Hispaniæ atq̄; Italiæ rebus aliam formā præbiturus, lugēdūq̄; amenis fatū: & ingēs disertis iactura uiris. Utinā successorī cura uirtutis sit minorq̄; seculo nostro calamitas ingruat q̄ timeamus. Nos opī quod iā requirit summā aduocemus manū. Georgiusea die q̄ inter mortē Ladislai & funeris eaductionē media itercessit, acersitis proceribus gubernationem

tionem suam non expirasse regis obitu dixit: prouinciam usq; ad penthecosten commissam sibi fuisse affirmans. Arma tenenti, nemo finitum morte mandantis imperium obijcere ausus. Pragenses gubernationi suae nihil morati se commiserunt. Matthias Huniadis filius ex Vienna ductus qua die rex obiit Pragam applicuit, atq; in potestate Georgij factus est. Nec diu postea rex Hungariae designatus, magnis sponsonibus dimissus, e carcere uolauit ad regnum. Aduenae qui Ladislaum secuti fuerant, suam quisque domum petiere.

De Georgio Poggiebracio, rege Bohemorum
sextodecimo. C A. LXXII.

EXinde constituta die qua nouus rex eligeretur multi tractus habiti: Carolus rex Francia, qui filiam Ladislao desponderat: regnum alteri ex filijs suis petere, aut ei committi, cui filiam tradere non dedignaretur. Casmirus rex Poloniae sororem defuncti regis sibi nuptam esse aiebat, eiq; regnum deberi. Pariratione Gulielmus Saxoniae dux utebatur, cui soror natu maior nupsisset. Fredericus imperator eiusdem regni ordinationem suam esse affirmabat, in qua feudi solennia neglecta fuissent. Nec sine spe Sigismundus et Albertus Austriae duces fuere, qui deficiente rege Bohemiae sine uirili sobole ex Austria uocandum ueteri foedere principem norant. Rochezana uenenorum factor crebris sermonibus usurpare, aut regem suae professionis

fessionis eligendum esse, aut si nemo tanto fastigio di-
 gnus uideretur, Hebraico more iudices assumendos, ue-
 terisq; legis exempla memorans. Vbi dies constituta il-
 luxit: auditis legationibus in conuentu procerum, utilita-
 te regni discussa. Georgius Poggiebraeus rex pronun-
 ciatur, militiae domiq; apprime clarus, cui ad res geren-
 das nec consilium nec aetas deesset. Ea res neati regis
 maxime suspicionem auxit. Ipse ex praetorio primum
 i adē beatæ Mariæ ubi Rochezana praesidet solēni pō-
 pa deductus deo gratias egit, ibiq; nouello regi pu-
 blica salutatio exhibita. Mira rerum mutatio,
 & nouus siderum influxus. Duo potentissi-
 ma regna eodem tempore rege orbata,
 ex nobilissimo atq; altissimo sangui-
 ne ad mediocris generis homi-
 nes peruenere. Sic deo pla-
cuit, ludere fortunam
dixisset antiquitas,
Nos diuinæ
providen-
tiae cuncta tribui-
mus. Vtriusque regis
 electionē nonnulli calu-
 mniantur: uim adhibitam dicunt,
 neq; iure ualere qd̄ metus extorserit. No-
bis psuasum est, armis acquiri regna: non legibus.

Breuis de uita Aeneae Siluij commemoratio.

SENA urbs Ethruriae est, octingentis stadijs a Roma
seiuungitur. In qua Aeneas Siluius ortus, ingenue
educatus, bonas literas gnauiter amplexus est: in quibus
strenue adeoq; feliciter se gessit, ut Delphicam lau-
reã hisce meruerit. Hinc ob eruditionẽ uitãq; integri-
tatẽ, in patrie suae Senae episcopum electus est. Inde Ro-
manus pontifex eum Cardinalitio Galero donauit. Po-
stremo in sedem apostolicam exaltatus est, ac Pius pa-
pa secundus appellatus. Vixit post ortũ Seruatoris cir-
citer annum Mill. quadringentesimũquingagesimũse-
ptimum: quo tempore regnabat Georgius Poggiebra-
cius, Bohemorum rex decimus sextus.

Excusum Coloniae Agrippinae, apud
Heronem Alopeium, Anno. M.
D. XXIIII. Mense Octobri.

vi

236

NK 857.

8

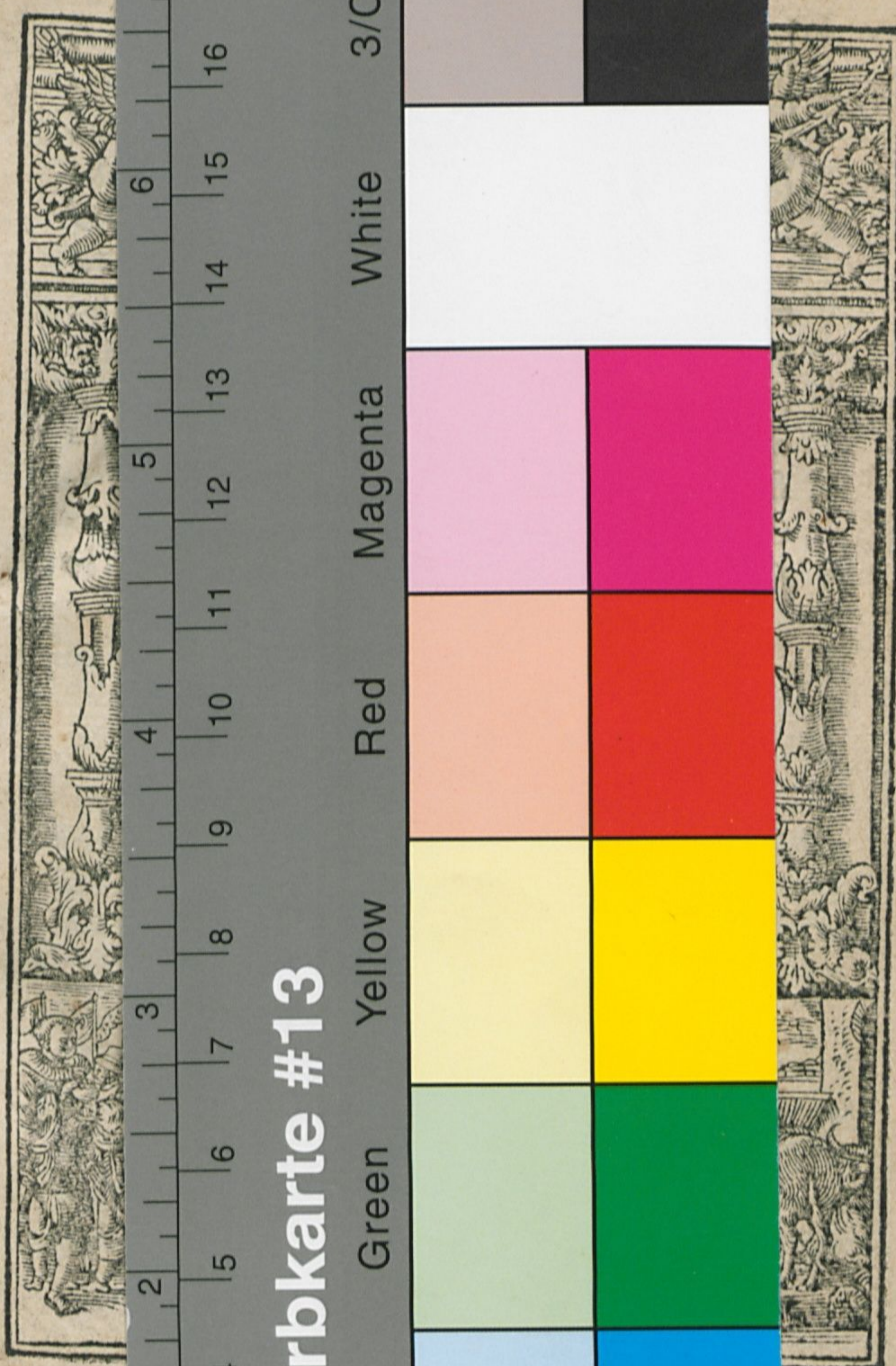
X 20677

115

115

B.I.G.

Farbkarte #13

Inches

Centimetres

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

